

P. 1465

ROCZNIK POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

ROK 1927/1928.

W KRAKOWIE 1929

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — PARYŻ — POZNAŃ —
WILNO — ZAKOPANE



<http://rcin.org.pl>

WYDAWNICTWA POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

BIBLIOTEKA PISARZÓW POLSKICH

(Tomiki do nabycia)

	zł
1. Fortuny i cnoty różność w historii o młodzieńcu ukazana 1524.	0-60
2. Wita Korczewskiego Rozmowy polskie łacińskim jęz. przeplatane 1553.	1-20
3. Marcina Kwiatkowskiego Książeczki rozkoszne o poczciwym wychowaniu dzieci 1564 i Wszystkiej Lifflandkiej ziemi opisanie 1567.	1-20
4. Marcina Bielskiego Satyry.	1-50
5. Szymona Szymonowicza Castus Ioseph przekładania Stanisława Gosławskiego 1597.	1-20
7. Mikołaja Reja z Nagłowic Żywot Józefa z pokolenia żydowskiego 1545.	3-—
8. Proteus albo Odmieniec. Satyra z roku 1564.	0-60
9. Jana Seklucyana Oeconomia albo Gospodarstwo 1546.	1-—
10. Krzysztofa Pussmana Historia bardzo cudna o stworzeniu nieba i ziemi 1551.	0-60
11. Rozmowa Polaka z Litwinem 1564.	1-20
12. Jana Mrowińskiego Płoczywłosa Stadło małżeńskie 1561.	0-60
13. Historia prawdziwa, która się stała w Landzie mieście niemieckiem 1568.	0-90
14. Henryka Korneliusza Agryppy O ślachetności a zacności pici niewieściej, przekład Macieja Wirzbięty 1575.	0-90
15. Teodora Zawackiego Memoriale oeconomicum abo pamięć robót i wszelakiego dozoru gospodarskiego 1616.	2-10
16. Hermana Schottena O cnotcie abo żywocie człowieka przystojnym.	1-20
17. Stanisława Słupskiego z Rogowa Zabawy orackie 1618 i Władysława Stanisława Jeżowskiego Oeconomia 1638.	1-20
18. Piotra Cieklińskiego Potrójny z Plauta 1597.	2-10
20. Historia prawdziwa o przygodzie żalosznej księżęcia finlandzkiego Jana i królowy Katarzyny 1570.	0-90
21. Jakóba Górskiego Rada pańska 1597.	2-10
22. Postępek prawa czartowskiego przeciw narodowi ludzkiemu 1570.	2-10
24. Trzy broszury prawne z r. 1607 i 1612.	0-90
25. Mikołaja z Wilkowiecka Historia o chwalebnyim zmartwychwstaniu Pańskim.	1-—
26. Sebastjana Grabowieckiego Rymy duchowne 1590.	2-40
27. Andrzeja Zbylitowskiego Epitalamium na wesele Zygmunta III (1592).	0-30

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMJI
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1927/1928.

W KRAKOWIE 1929

**NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — PARYŻ — POZNAŃ —
WILNO — ZAKOPANE**

KRAKÓW. — DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.

TREŚĆ.

Skład Polskiej Akademji Umiejętności	I—LX
Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1927 do czerwca 1928.	1
Posiedzenie publiczne dnia 9 czerwca 1928:	
Przemówienie Prezesa Jana M. Rozwadowskiego	65
Sprawozdanie Sekretarza Generalnego St. Kutrzeby	67
Wróblewski Stanisław: Sądy polubowne w historii prawa (odczyt)	82
Nowi członkowie P. A. U.	108
Nagrody	111
Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego, F. Jasieńskiego i W. Łozińskiego	112
Ważniejsze akty urzędowe:	
Statut funduszu ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza	116
Konkurs fund. ś. p. Wł. J. Fedorowicza	119
Subwencje na badania z fund. ś. p. P. Tyszkowskiego	120
Konkurs im. Pawła Rohlanda	120
Wykaz stosunków Akademji z innymi instytucjami naukowymi	121
Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1928	125

SKŁAD

POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

(STAN 15 STYCZNIA 1929)

ZARZĄD

Prezes:

Jan Michał Rozwadowski.

Wiceprezes:

Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny:

Stanisław Kutrzeba.

Delegat Walnego Zgromadzenia:

Leon Marchlewski.

Dyrektor Wydziału filologicznego:

Stanisław Tomkiewicz.

Dyrektor Wydziału historyczno-filozoficznego:

Ks. Jan Fijałek.

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Emil Godlewski jun.

Sekretarz Wydziału filologicznego:

Kazimierz Nitsch.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozoficznego:

Władysław Semkiewicz.

Sekretarze Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Henryk Hoyer, Karol Dziewoński.

Delegaci P. A. U.

w myśl § 4 statutu:

Lubów: **Władysław Abraham.**

Warszawa: **Stanisław Wróblewski.**

CZŁONKOWIE.

A) Czynni.

I. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

Jan Baudouin de Courtenay, dr filoz., prof. językoznawstwa Uniw. Warszawskiego. — Wybrany człon. czyn. 12 listopada 1887. — Warszawa, ul. Smolna 28, m. 6.

Leon Sternbach dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Batorego 14.

Ludwik Ćwikliński, dr filoz., b. prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego i Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Poznań, aleja Marcinkowskiego 2a.

Józef Kallenbach, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1906. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Łobzowska 4.

Tadeusz Zieliński, dr filoz., prof. filologii klas. Uniw. Warszawskiego. — Wybrany człon. czyn. 6 maja 1907. — Warszawa, Uniwersytet.

Stanisław Tomkowicz, dr filozofji. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 4 maja 1894). — Kraków, ul. Podwale 2.

Leonard Lepszy, em. starszy radca górniczy. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 14 maja 1897). — Kraków, ul. Bracka 13.

Jan Michał Rozwadowski, dr filoz., prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Smoleńska 21.

Marjan Zdziechowski, dr filoz., prof. historii literatury powszechnej Uniw. Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 13 maja 1902). — Wilno, Uniwersytet.

- Ignacy Chrzanowski**, dr filoz. h. c., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 11 maja 1906). — Kraków, ul. Biskupia 2.
- Stanisław Witkowski**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany czł. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, Nowy Uniwersytet.
- Jan Czubek**, em. prof. Gimnazjum V. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 21 maja 1909). — Kraków, ul. Caarnowiejska 15.
- Tadeusz Sinko**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Kraków-Zwierzyniec, ul. Księcia Józefa 13.
- Stanisław Windakiewicz**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Krupnicza 7.
- Wilhelm Bruchnalski**, dr filozof., prof. literatury pol. Uniw. Lwowskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 19 maja 1905). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Kazimierz Nitsch**, dr filoz., prof. językoznawstwa słowiańskiego Uniw. Jag. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 12.
- Edward Porębowicz**, dr filozof., prof. filologii romańskiej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Juljusz Kleiner**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Władysław Kotwicz**, prof. nauk orientalistycznych Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Lwów, ul. Marszałkowska 1, Uniwersytet.
- Jan Gwałbert Pawlikowski**, dr praw, literat. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Trzeciego Maja 5.

Wiktor Jan Porzeziński¹⁾, dr filoz., prof. językoznawstwa indoeuropejskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 25.

Stanisław Kot, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Stanisław Wędkiewicz, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Łobzowska 27.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi
w myśl § 16 statutu Akademii.

Z Wydziału historyczno-filozoficznego wybrany 21 listopada 1893

Ks. Jan Fijałek.

b) Zagraniczeni.

Aleksander Brückner, dr filoz., em. prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 31 października 1891. — Berlin-Wilmersdorf, Wilhelmsaue 18.

Ulrych Wilamowitz-Moellendorff, prof. filologii klasycznej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — Berlin, Westend-Charlottenburg, Eichenallee 12.

Antoni Meillet, prof. gramatyki porównawczej w Collège de France. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Paryż VII, 24 rue de Verneuil.

Fryderyk Jerzy Kenyon, dyr. British Museum w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Londyn, British Museum.

Henryk Omont, człon. Institut de France i dyr. oddz. rękop. Bibliothèque Nationale w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Bibliothèque Nationale, rue de Richelieu.

Fortunat Strowski, prof. literatury francuskiej w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Sorbonne.

¹⁾ Zmarł dnia 12 marca 1929 w Warszawie.

- Aleksander Belić**, prof. filologii słowiań. Uniwersytetu w Belgradzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Belgrad, Uniwersytet.
- Józef Strzygowski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniwersytetu w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Wiedeń, Hörlgasse 6.
- Józef Zubatý**, dr filoz., prof. filol. staroindyjskiej Uniwersytetu w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Praga, Uniwersytet.
- Lubomir Miletič**, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Sofji. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — Sofja, Uniwersytet.
- Abraham Bredius**, człon. Académie des Beaux-Arts w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Monaco, Villa Evelyne, Bd de Belgique.
- Emile Mâle**, prof. historii sztuki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, Sorbonne.
- Holger Pedersen**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Kopenhadze. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Kopenhaga, Ellinor-svej 8, Charlottenlund.
- Karol Ernest Muka**, dr filoz., em. wicedyrektor gimn. we Freiberku Saskim. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Budziszyn, ul. Wylemowa 16.
- Michał I. Rostowcew**, prof. histor. starożytnej i archeologii klasycznej przy University of Wisconsin w Madison (U. S. A.). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Madison (U. S. A.).
- Felice Ramorino**, prof. historii literatury łacińskiej Uniw. Katol. del Sacro Cuore w Medjolanie. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Medjolan, Università Cattolica.
- Ludwik Radermacher**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien XVIII., Hermann Pachergasse 7.
- Adolf Wilhelm**, dr filoz., prof. starożytności greckich i epigrafiki Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien IX/1, Wasagasse 8.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

- Michał Bobrzyński**, dr praw, em. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 listopada 1883. — (Korespondentem od r. 1879). — Garby, p. Sulencin (Wielkopolska).
- Oswald Balzer**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1888). — Lwów, ul. Zyblikiewicza 24.
- Władysław Abraham**, dr praw, prof. prawa kanonicznego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Długosza 16.
- Leon Piniński**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1885). — Lwów, ul. Matejki 4.
- Ludwik Finkel**, dr filozofji, em. i honor. prof. historii Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Lwów, ul. św. Mikołaja 9.
- Szymon Askenazy**, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Warszawa, ul. Czackiego 10.
- Leon Petrażycki**, dr praw, prof. socjologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1912. — Warszawa, Uniwersytet.
- Bronisław Dembiński**, dr filoz., prof. hist. powszechnej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany człon. czyn. 29 maja 1917. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Poznań, ul. Chełmońskiego 2.
- Stanisław Wróblewski**, dr praw, hon. prof. Uniw. Jagiell., prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Warszawa, ul. Żórawia 44.
- Stanisław Kutrzeba**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Ks. Jan Fijałek**, dr teologii i prawa kanonicznego, prof. historii kościelnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 28 listopada

1919. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Kanonicza 20.

Jan Korwin Kochanowski, prof. hist. pol. wieków średnich Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Warszawa, ul. Koszykowa 67.

Fryderyk Papée, dr filoz., em. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej z tyt. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Kraków, ul. Wolska 40.

Franciszek Bujak, dr filoz., prof. polskiej i powszechnej historii gospodarczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Lwów, ul. Grunwaldzka 11 a.

Władysław Semkowicz, dr praw, prof. nauk pomocniczych histor. i histor. średniowiecznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Studencka 15.

Władysław Heinrich, dr filoz., prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, plac Groble 8.

Marceli Handelsman, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Mokotowska 50.

Antoni Prochaska, dr filoz., kustosz Archiwum Ziemskiego we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Kurkowa 5.

Kazimierz Twardowski, dr filoz., prof. filozofji Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Lwów, ul. św. Zofji 46.

Stanisław Zakrzewski, dr filoz., prof. historii pol. Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 25.

Adam Krzyżanowski, dr prawa, prof. ekonomji politycznej i polityki ekonomicznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10

czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Łobzowska 12.

Fryderyk Zoll, dr prawa, prof. prawa cywilnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 25.

Władysław Leopold Jaworski, dr prawa, prof. prawa cywiln., nauki administracji i prawa administracyjnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Studencka 14.

Wacław Sobieski, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. św. Filipa 5.

Stanisław Starzyński ¹⁾, dr prawa, hon. i em. prof. prawa politycznego Uniw. we Lwowie, — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Lwów, ul. Akademicka 11.

¹⁾ Stanisław Starzyński ur. 18 kwietnia 1853 w Snowiczu, wojew. tarnopolskie. Studja gimnazjalne i uniwersyteckie odbył we Lwowie. W 1879 uzyskał stopień doktora praw. Następnie studjował w Wiedniu i Monachjum. W r. 1883 habilitował się w Uniw. Lwowskim do ogólnego i austriackiego prawa politycznego. W r. 1889 został mianowany nadzwyczajnym, a w r. 1892 zwyczajnym profesorem tego przedmiotu w Uniw. Lwowskim. W r. 1913/14 piastował godność rektora Uniw. Lwowskiego. W 1925 r., po przejściu w stan spoczynku, został mianowany honorowym profesorem prawa politycznego. Jest czynnym członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie i członkiem stałym Rady Prawniczej. W latach 1884 do 1919 brał czynny udział w życiu publicznym jako poseł do austr. Rady Państwa, wiceprezydent Izby Posłów, członek Izby Panów, poseł na Sejm krajowy, a od 1917 r. jako członek Galicyjskiej Komisji rządzącej i Komisji konstytucyjnej.

Ogłosił drukiem: 1) O t. zw. ustawodawstwie tymczasowem, Lwów 1883. — 2) Kilka kwestyj spornych z zakresu prawa politycznego, Lwów 1883. — 3) Uwagi o prawnej stronie równouprawnienia narodowości, Lwów 1883. — 4) Sprawa języka państwowego w Austrii, Lwów 1884. — 5) O pierwszej konstytucji austriackiej — jej geneza i ocena (Przegląd Powszechny 1890). — 6) Konstytucja Trzeciego Maja na tle społecznego ustroju innych państw europejskich. Cz. I, Lwów 1892. — 7) Das Reichsgericht und die Wirilstimmen — eine staatsrechtliche Studie, Lemberg 1892. — 8) Projekt galicyjskiej

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani

w myśl § 16 statutu Akademji.

Z Wydziału filologicznego wybrani d. 30 października 1892,
d. 2 kwietnia 1917, d. 26 marca 1919.

**Ignacy Chrzanowski, Józef Kallenbach, Jan M. Rozwadowski,
Stanisław Tomkowicz.**

b) Zagraniczni.

Jarosław Goll, dr filoz., em. prof. historii powszechnej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1900. — Praga, Smichov 455.

Fryderyk Wilhelm Foerster, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Paryż, 1 rue Newton.

konstytucji Charta Leopoldina (Przewod. nauk. i liter. 1893). — 9) Prawo państwowe jako przeciwieństwo nauk prawnych (Przegląd prawa i administracji 1893) — 10) Historia Uniwersytetu Lwowskiego 1869—1894, Lwów 1894. — 11) Studja z zakresu prawa wyborczego, Lwów 1897. — 12) Kodeks prawa politycznego austriackiego (wydawnictwo źródel), Lwów 1903. — 13) Die oesterreichische Reichsraths-Wahlordnung (Oesterr. Staatswörterbuch von Ulbrich und Mischler) 1908. — 14) Studja konstytucyjne. T. I, Lwów 1907; t. II, Lwów 1909. — 15) Rozszerzenie autonomji (Przeg. prawa i administracji 1910). — 16) Stellung der Kronländer im Gefüge der oesterreichischen Verfassung (Oesterr. Ztschft. für oeffentliches Recht 1917). — 17) Materiały do sprawy polskiej na Kongresie Wiedeńskim 1814/15 (Przewod. nauk. i literac. 1920). — 18) Memorjał Jana Filipa Wessenberga o sprawie polskiej w r. 1814 (tamże 1920). — 19) Kartka z dziejów walki o Galicję i o Konstytucję w r. 1848 w Sejmiku stanowym wiedeńskim (tamże 1922). — 20) Konstytucja Państwa polskiego, Lwów 1921. — 21) Obywatelstwo Państwa polskiego, Kraków 1921. — 22) Historia ustroju Polski porozbiorowej, 1921. — 23) Powojenny ustrój państw europejskich, Kraków 1926. — 24) W obronie praw podmiotowych (Ks. pam. ku czci Oswalda Balzora, Lwów 1926). — 25) Współczesny ustrój prawnopolityczny Polski i innych państw słowiańskich, Lwów 1928. — 26) O niezmienności ustaw w Polsce dawnej a dzisiejszej (Ruch praw. i ekonom. 1928). — 27) Die deutschen Vertretungskörper in Frankfurt und Wien im J. 1848 über die polnische Frage, Wien 1923. — Ponadto szereg prac o Konstytucji polskiej, o potrzebie jej reformy i interpretacji spornych punktów w czasopiśmie fachowych i pismach perjo-dycznych.

- Helge Almquist**, prof. histor. powszechnej Uniw. w Göteborgu. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Göteborg, Uniwersytet.
- Rajmund Poincaré**, adwokat, prezes Francuskiej Rady Ministrów. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Paryż XVI, 26 rue Marbeau.
- Wiktor Scialoja**, prof. prawa rzym. Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Rzym, Uniwersytet.
- Artur Balfour**, angielski mąż stanu. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Carlton Gardens, Pall Mall, London S. W. 1.
- Mikołaj Iorga**, prof. historii nowożytnej Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Bukareszt, Uniwersytet.
- Slobodan Jovanović**, prof. prawa narodów Uniw. w Belgradzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Belgrad, Uniwersytet.
- Piotr de Nolhac**, dr filoz., członek Académie Française. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 158 Boul. Haussmann.
- Silvio Perozzi**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Bolonji. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bolonja, R. Università.
- Henryk Pirenne**, prof. historii średniowiecznej Uniw. w Gandawie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Gandawa, Universiteit.
- Maurycy Pron**, dyrektor École Nationale des Chartes w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 19 rue de la Sorbonne.
- Ludwik Szádeczky**, prof. historii węg. Uniw. w Szeged. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Budapest V, Báthory u. 24.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi.*

- Benedykt Dybowski**, dr med., em. prof. zoologii Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 31 października 1891. — Lwów, ul. Zaścianek 12.
- Emil Godlewski** (starszy), dr filoz., b. dyrektor Instytutu naukowego gospodarstwa wiejskiego w Puławach. — Wybrany człón. czyn. 31 października 1891. — Kraków, ul. Ruska 4.

Władysław Natanson, dr filoz., magister i dr fizyki Uniw. w Tartu, prof. fizyki matematycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1893). — Kraków, ul. Studencka 3.

Kazimierz Kostanecki, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1902. — (Korespondentem od 12 maja 1896). — Kraków, ul. Sienkiewicza 24.

Leon Marchlewski, dr filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1899). — Kraków, ul. Zyblikiewicza 8.

Kazimierz Żorawski, dr filoz., prof. matem. Uniwersytetu w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 9 czerwca 1916. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 6.

Józef Morozewicz, dr filoz. h. c., magister mineralogji i geognozji, dyrektor Państw. Instytutu Geologicznego. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Warszawa, Nowy Świat 72, pałac Staszica.

Stanisław Bączyński¹⁾, dr med. i filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 11 maja 1909). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 8.

Emil Godlewski (młodszy), dr med., prof. embriologji i biologji ogólnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.

Henryk Hoyer, dr med., prof. anatomji porównawczej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Kraków, ul. Wyspiańskiego 4.

Michał Siedlecki, dr filoz., prof. zool. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Ruska 4.

Wacław Sierpiński, dr filozof., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Warszawa, ul. Marszałkowska 55, m. 2.

¹⁾ Zmarł 10 lutego 1929 w Warszawie.

- Stanisław Józef Thugutt**, dr chemji, prof. mineralogji Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 2 maja 1913). — Warszawa, ul. Śniadeckich 18, m. 3.
- Karol Dziewoński**, dr nauk techn., prof. chemji Uniwersytetu Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 1.
- Kazimierz Białaszewicz**, dr filoz., prof. fizjologii zwierząt Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Śniadeckich 8, Instytut Nenckiego.
- Władysław Szafer**, dr filoz., prof. botaniki i dyr. Ogrodu botanicznego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Stanisław Zaremba**, dr nauk matem., prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, Warszawskie, ul. Żytnia 6.
- Ludwik Birkenmajer**, dr filoz., prof. historii nauk ścisłych Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Garbarska 7 A.
- Juljan Talko-Hryncewicz**, hon. prof. antropologii Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Grodzka 53.
- Stefan Kreutz**, dr filoz., prof. mineralogji Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 17 maja 1918). — Kraków, ul. Wolska 17.
- Tadeusz Banachiewicz**, mag. astronom., prof. astronomji Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Wojciech Świątosławski**, dr chemji, prof. chemji fizycznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Koszykowa 75, m. 4.
- Zygmunt Wóycicki**, prof. botaniki ogólnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wspólna 16, m. 7.

Ignacy Mościcki¹⁾, dr filoz., hon. prof. Politechniki w Warszawie,
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. — Wybrany czł. czyn.
8 czerwca 1928. — Warszawa, Zamek.

¹⁾ Ignacy Mościcki ur. 1 grudnia 1867 r. w Mieszawie (ziemia płocka). Szkoły średnie ukończył w Warszawie a następnie Wydział chemiczny na Politechnice w Rydze, gdzie też bierze czynny udział w niepodległościowym ruchu akademickim i społecznym. Po powrocie do Warszawy z tych właśnie powodów rząd rosyjski zmusza go do opuszczenia kraju, skąd udaje się do Londynu. W r. 1897 obejmuje stanowisko asystenta przy katedrze fizyki na Uniw. w Fryburgu szwajcarskim, a od r. 1901—1912 jest kierownikiem specjalnego laboratorium tegoż Uniwersytetu. W tym czasie dokonał najważniejszego wynalazku, t. j. udoskonalenie metody otrzymywania kwasu azotowego z powietrza i wody przy użyciu energii elektrycznej. W związku z tem było wynalezienie i skonstruowanie wielokrotnie opatentowanego aparatu do otrzymywania tlenku azotu (NO) na drodze elektrycznej. Początkowo aparat służył wyłącznie do produkowania kwasu azotowego, później został udoskonalony przez wynalazcę jako piec do poddawania gazów działaniu płomienia zasilanego prądem zmiennym o wysokim napięciu, wirującego pod wpływem pola magnetycznego. Przy tej sposobności skonstruował wtedy pierwsze i do tej pory używane kondensatory stosowne na wysokie napięcie. Dla budowy tych kondensatorów powstała we Fryburgu specjalna fabryka, gdzie też wykonana została w swoim czasie największa bateria elektryczna dla stacji radiotelegraficznej wieży Eiffla. Następnie pracuje nad zagadnieniami elektrotechnicznymi i udoskonaleniem urządzeń ochronnych dla sieci elektrycznych (powstają nowe aparaty) a wreszcie nad związkami azotowymi celem otrzymania kwasu azotowego jak najbardziej stężonego. Na podstawie tych badań powstaje w r. 1908 fabryka kwasu azotowego w Chipps i dzięki niej w czasie wielkiej wojny Szwajcaria nie mogąc sprowadzać saletry chilijskiej zdobyła sobie w tym zakresie zupełną samowystarczalność. Ostatniem większem przedsięwzięciem w Szwajcarii była praca nad syntezą związków cyjanowych i założenie próbnej ich fabryki w Neuhausen (1912). Latem 1912 r. obejmuje na Politechnice we Lwowie katedrę elektrochemji i chemji fizycznej i w r. 1916 tworzy placówkę badawczą „Metan“, przeniesioną później, po odzyskaniu niepodległości, do Warszawy jako Chemiczny Instytut Badawczy. W r. 1917 powstaje spółka, która przy jego współudziale i fachowem kierownictwie buduje w Jaworznie pod Krakowem fabrykę chemiczną „Azot“, uruchomioną dopiero w r. 1921 z powodu wielkiej wojny. W r. 1917 przystąpił do studjów w dziedzinie produkcji naftowej i z tego czasu datuje się wynalazek rozdzielu emulsji wody i ropy naftowej zapożyczony ogrzewania pod ciśnieniem wyżej niż do normalnego punktu

b) Zagraniczni.

Franciszek Vejdovský, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — Praga II, Riegrovo nábřeží 28.

wrzenia oraz wynalazek powierzchniowej destylacji bezkotłowej przy rafinowaniu ropy naftowej. — Dzięki jego inicjatywie i poparciu dokonano się przejęcie fabryki związków azotowych w Chorzowie. Dnia 1 czerwca 1926 r. został wybrany Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej.

Ogłosił drukiem: 1) Sur la production de l'acide nitrique par des charges électriques (Bull. de la Soc. d. Electriens, 1903). — 2) O stratach dielektrycznych w kondensatorach (Rozpr. Wydz. mat.-przyr. Ak. Um. w Krakowie, 1904). — 3) Ueber Hochspannung-Kondensatoren (Elektr. Zschrift, 1904). — 4) Badania nad wytrzymałością dielektryków (Rozpr. Wydz. mat.-przyr. Ak. Um. w Krakowie, 1904). — 5) Les condensateurs à haute tension (Eclairage électrique, 1904). — 6) Sur l'installation des parafoudres (Tamże, 1904). — 7) Beseitigung der durch atmosphärische Elektrizität in den elektrischen Anlagen verursachten Betriebsstörungen (Elektr. Zschrift, 1906). — 8) O powstaniu Chemicznego Instytutu Badawczego i jego zadaniach (Roczn. Chemji, 1922). — 9) Nauka i życie gospodarce (Przem. chem., 1920). — 10) W sprawie azotowej w Polsce (Metan, 1919). — 11) W sprawie technicznego kształcenia chemików-technologów (Metan, 1919). — 12) Celowa rozbudowa przemysłu chemicznego w Polsce (Przem. chem., 1922). — 13) Stau i potrzeby naszego przemysłu górniczo-naftowego (Tamże, 1921). — 14) Najważniejsze warunki celowej rozbudowy przemysłu polskiego (Tamże, 1923). — 15) Nowe urządzenia absorcyjne dla dużych ilości gazu (Przegl. techn., 1916). — 16) O otrzymywaniu kwasu siarkowego z kwaśnego siarczanu sodu (Przem. chem., 1920). — 17) W sprawie produkcji stężonego kwasu azotowego w Polsce (Tamże, 1925). — 18) Bemerkungen und Vorschläge betreffend Ueberspannungssicherungen (Elektr. Zschrift, 1905). — O wodnych emulsjach olejowych i ich rozdziale (Metan, 1917). — 20) O nowych metodach technicznych rozdziału emulsyj wolnoolejowych (Przem. chem., 1920). — *Patenty*: 1) Metoda i aparat do wprowadzania ciał płynnych we wzajemne oddziaływanie z parami (Pat. pols. 6372, 1919). — 2) Aparat do absorbowania rozcieńczonych gazów zapomocą cieczy (Pat. pol., 6370, 1919). — 3) Piec do poddawania gazów działaniu płomienia zasilanego prądem zmiennym o wysokim napięciu, wirującego pod wpływem pola magnetycznego (Pat. pol., 6369, 1919). — 4) Einrichtung und Erzeugung von Stickstoffoxyden mittelst des Wechselstroms (Pat. szwajc. 33694, 1905). — 5) Apparat zur Erzeugung von Stickoxyd auf elektrischem Wege (Pat. szwajc., 35840, 1906). — 6) Einrichtung um eine fortwährende Ueberbrückung eines oder mehrerer Elektrodenabstände mit

Marja Skłodowska-Curie, dr filoz., prof. fizyki w Sorbonie. — Wybrana człon. czyn. 21 maja 1909. — Paryż, 1 rue Pierre Curie.

Bogusław Brauner, dr filoz., prof. chemji Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 21 maja 1909. — Praga, Král. Vínohrady, Polska ul. 14.

Maurycy Lugeon, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. w Lozannie. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Lozanna, Avenue Secrétan 23.

Albert Brachet, prof. anatomji i embriologii Uniwersytetu w Brukseli. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Bruksela, 3 rue du Malebeck.

Elie Cartan, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Sorbonne.

Sir J. Józef Thomson, F. R. S., prof. fizyki doświadczalnej Uniwersytetu w Cambridge. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Cambridge (Anglja), University.

der Zündung nicht genügend hochgespanntem Wechselstrom herbeiführen (D. R. P., 184506, 1906). — 7) Condensateur électrique (Pat. franc., 339505, 1904). — 8) Appareil pour la production d'oxydes d'azote par voie électrique (Pat. franc., 380614, 1907). — 9) Einrichtung zum Erzeugen von Stickstoffoxyden mittelst des Wechselstromflammenbogens (D. R. P., 174564, 1902). — 10) Urządzenie dla utleniania azotu w żuku (D. R. P., 198240, 1906). — 11) Urządzenie i aparat dla otrzymywania NO (D. R. P., 209959, 1907). — 12) Urządzenie dla chłodzenia elektrod (D. R. P. 249551, 1911). — 13) Aparat do otrzymywania NO na drodze elektrycznej (D. R. P., 236882, 252271, 1906). — 14) Metoda otrzymywania sztucznej tomasyny (Pat. pol. 2659). — 15) Metoda wytwarzania lontów niewrażliwych na działanie wilgoci (Pat. pol. 2181). — 16) Metoda oczyszczania oleju skalnego, olejów ze smoły pogazowej i. t. p. (Pat. pol., 160). — 17) Metoda usuwania wody krystalizacyjnej z krystalicznego siarczynu glinowego (Pat. pol., 3953). — 18) Metoda odparowywania cieczy nadgryzających metale w urządzeniach metalowych (Pat. pol., 1918). — 19) Metoda otrzymywania cyjanowodoru na drodze elektrycznej (Pat. węg., 52534). — 20) Piec elektryczny do wytwarzania karbidu sposobem ciągłym (Pat. pol., 1555). — 21) Metoda oddzielania wody lub roztworów wodnych z emulsyj oleju skalnego i innych emulsyj (Pat. pol., 164). — 22) Metoda i urządzenie do ciągłego oddzielania wody z emulsji olejów (Pat. pol., 167). — 23) Metoda i urządzenie do uwalniania olejów smarowych od zanieczyszczeń (Pat. pol., 4594). — 24) Metoda wydzielania płynnych

Leopold Adametz, dr filoz., prof. Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Wiedeń, Hochschule für Bodenkultur.

Henryk Lebesgue, prof. matematyki w Collège de France w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — Paryż, rue St. Sabin 35 bis.

G. H. Hardy, prof. geometrii Uniw. w Oxfordzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Oxford, University.

Maurycy Caullery, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 105, Bd. Raspail (Laboratoire d'Evolution).

Henryk Ludwik Le Chatelier, człón. Académie des Sciences w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż 6, 75 rue Notre Dame des Champs.

Sir F. G. Hopkins, F. R. S., prof. biochemji Uniw. w Cambridge

składników z mieszanin ich par z gazami trwałymi, jak np. gazoliny i gazów ziemnych zapomocą absorbcji w olejach chłonnych (Pat. pol., 1173). — 25) Metoda i aparat do rozdzielania mieszanin lotnych cieczy (Pat. pol., 56). — 26) Metoda odparowywania sposobem ciągłym mieszanin, zawierających węglowodory jak ropy naftowej, teru i t. p. (Pat. pol., 158). — 27) Aparat do wzajemnego oddziaływania dużych ilości gazów i par z cieczą (Pat. pol., 725). — 28) Metoda ciągłego frakcjonowania ropy naftowej, smoły i t. p. (Pat. pol. 1027). — 29) Metoda i urządzenie do przegrzewania par i gazów zapomocą gorących gazów spalania (Pat. pol., 2132). — 30) Metoda kondensowania par wytworzonych z substancyj, zawierających bitumen (Pat. pol., 49). — 31) Metoda i urządzenie do suchej destylacji stałych substancyj, zawierających bitumen lub celulozę (Pat. pol., 749). — 32) Metoda koncentrowania rozcieńczonego kwasu azotowego zapomocą stężonego kwasu siarkowego sposobem ciągłym (Pat. pol., 1458). — 33) Metoda odparowywania w urządzeniach metalowych cieczy nadgryzających metale (Pat. pol., 1647). — 34) Metoda i urządzenie do jednoczesnej produkcji kwasów azotowego i siarkowego (Nr. zgł. 11551). — 35) Aparat do odpędzania i deflegmacji parowych składników z półpłynnych mas reakcyjnych sposobem ciągłym (Pat. pol., 50). — 36) Metoda i urządzenie, służące do zagęszczania i skraplania amonjaku z par amonjakalnych, zawierających parę wodną (Pat. pol., 69). — Nadto liczne patenty: amerykańskie, angielskie, belgijskie i francuskie.

(Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.

Paweł Pelseener, sekretarz wieczysty król. Akademji Umiejętności w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bruksela, Palais des Académies, rue Ducale.

Sir Ernest Rutherford, F. R. S., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.

B) Korespondenci.

I. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

Adam Antoni Kryński, magister nauk filolog.-histor., hon. prof. języka polskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 13 listopada 1889. — Warszawa, ul. Służewska 5, m. 11.

Karol z Brzezia Lanckoroński, dr praw. — Wybrany 31 października 1891. — Wiedeń III, Jacquingasse 18 i Rozdół (Małopolska).

Włodzimierz Józef Demetrykiewicz, dr praw, prof. archeologii przedhistorycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 11 maja 1903. — Kraków, ul. Garbarska 7 A.

Bolesław Erzepki, dr filoz., konserwator zbiorów Muzeum Mielżyńskich w Poznaniu. — Wybrany 17 maja 1904. — Poznań, plac Nowowiejski 1.

Stanisław Ptaszycki, naczelny dyrektor Archiwów Państwowych. — Wybrany 17 maja 1904. — Warszawa, ul. Długa 13.

Tadeusz Grabowski, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 21 maja 1909. — Poznań, ulica Słowackiego 4/6, III p.

Feliks Kopera, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce i wschodniej Europie Uniw. Jagiell. — Wybrany 17 maja 1918. — Kraków, ul. Wyspiańskiego, willa 5.

Karol Appel, dr filoz., prof. językoznawstwa ogólnego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Nowowiejska 4, m. 5.

Gabrjel Karaffa-Korbut, prof. literatury polskiej w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Śniadeckich 8.

Ludwik Bernacki, dr filoz., dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, Ossolineum.

Władysław Podlacha, dr filoz., prof. historii sztuki nowożytnej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Nabelaka 29, willa „Jaga“.

Witold Klinger, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Poznaniu. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Poznań, Uniwersytet.

Roman Dyboski, dr filoz., prof. filologii angielskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Jana Kochanowskiego 27.

Gustaw Przychocki, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwer. w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 10.

Stanisław Dobrzycki, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Poznań, ul. Matejki 53.

Juljan Pagaczewski, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Kraków, ul. Florjańska 40.

Seweryn Hammer, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Tadeusz Kowalski, dr filoz., prof. filologii orjentalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Eugenjusz Kucharski, dr filoz., doc. historii liter. polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Lwów, ul. Jana Kochanowskiego 37.

Zygmunt Łempicki, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 5.

Władysław Folkierski¹⁾, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw.

¹⁾ Biografia podana będzie w następnym Roczniku.

Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zybklicwicza, gmach P. K. O. V/4.

Bronisław Gubrynowicz ¹⁾, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Krak. Przedmieście 30, m. 13 (dla wysyłki wydawnictw: Lwów, ul. Kleinowska 5).

Józef Kostrzewski ²⁾, dr filoz., prof. prehistorji Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

¹⁾ Bronisław Gubrynowicz ur. we Lwowie 2 października 1871 r. Nauki gimnaz. i studja uniw. na Wydz. filozof. we Lwowie i w Berlinie. W r. 1894 otrzymał stopień dra filozof. na Uniw. Lwowskim. Potem był skryptorem literackim i kustoszem Zakładu nar. im. Ossolińskich, a od r. 1905 docentem, a potem profesorem tyt. na Uniw. we Lwowie. W r. 1920 został mianowany profesorem zwyczajnym historii literatury polskiej na Uniw. Warszawskim. Jest członkiem czynnym Tow. Nauk. we Lwowie i Warszawie oraz naczelnym redaktorem „Pamiętnika literackiego” i „Ruchu literackiego”.

Ogłosił drukiem: 1) *Romans w Polsce za Stanisława Augusta* (Lwów 1904). — 2) *Kazimierz Brodziński. Życie i dzieła. Cz. I.* (Lwów 1917). — 3) *Antoni Małnecki (1821—1913)* (Lwów 1920). — 4) *J. M. Ossoliński. Człowiek i pisarz* (Lwów 1928). — 5) *Przygotował do druku wydanie krytyczne „Pamiętników J. Chr. Paska”* (Lwów 1928). — 6) *Dzieł J. Słowackiego* (t. I: *Poezje*; t. II—IV: *Powieści poetyckie*; t. X: *Proza* — Lwów 1909/10). — Nadto ogłosił liczne artykuły i recenzje w czasopismach: *Ateneum*, *Biblioteka Warszawska*, *Gazeta Lwowska*, *Kurjer Warszawski*, *Kwartalnik Historyczny*, *Pamiętnik Literacki*, *Pamiętnik Towarzystwa literackiego im. A. Mickiewicza*, *Przegląd Powszechny*, *Ruch Literacki*, *Tygodnik Ilustrowany* i t. d.

²⁾ Józef Kostrzewski ur. 25 lutego 1885 w Węglowie (pow. poznański). Studja gimnazjalne ukończył w Poznaniu, uniwersyteckie w Wrocławiu, Berlinie i Krakowie. W 1914 r. uzyskał w Berlinie stopień doktora filozofji. Od 1914 był kierownikiem działu prehistorycznego Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, od 1924 jest kierownikiem działu prehistorycznego Muzeum Wielkopolskiego. W 1918 r. habilitował się do prehistorji na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, a w 1919 r. został mianowany profesorem zwyczajnym prehistorji w Uniwersytecie Poznańskim. Jest członkiem korespondentem Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland w Londynie, członkiem korespondentem Suomen Muinismuistoyhdistys w Helsinkach i członkiem Zarządu (Conseil d'Administration) Institut International d'Anthropologie w Paryżu.

II*

Tadeusz Lehr-Spławiński¹⁾, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej

Ogłosił drukiem: 1) Wielkopolska w czasach przedhistorycznych, Poznań 1913, 1924. — 2) Album zabytków przedhistorycznych W. Ks. Poznańskiego, zes. III 1914, zes. IV 1915 (wspólnie z drem Erzepkim). — 3) Die ostgermanische Kultur der Spätlatenerzeit, Würzburg 1918—1919, 2 t. — 4) Słowniczek przedhistoryczny niemiecko-polski, Warszawa 1921. — 5) Kurhan z młodszej epoki rzymskiej w Siedleminie (Mat. antr.-arch. i etnogr. t. XIII, 1914). — 6) Skarb brązowy z epoki halstackiej z Środy (Tamże). — 7) Der Depotfund von Chnypsko Kr. Birnbaum (Praehist. Zeitschrift, VII, Berlin 1915). — 8) Groby grzebalne (szkieletowe) z początku epoki brązowej w Wielkopolsce (Rocz. T. Przyj. Nauk Pozn. t. XLIII, 1916). — 9) Snolemin i okolica pod względem archeologicznym (Tamże, t. XLIV, 1917). — 10) Über einige Metallgeräte der nordostdeutschen Steinkistengräberkultur der frühen Eisenzeit (Mannus t. IX, 1917). — 11) Der Depotfund von Stefkowa Kr. Lisko (Praehist. Zeitschrift t. X, 1918). — 12) Neolitische Depotfunde aus Polen und Litauen (Tamże). — 13) Badania archeologiczne w Wierzenicy, w pow. poznańskim wschodnim (Zap. Muzealne, zes. IV—V, Poznań 1920). — 14) Przyczynki do poznania kultury grobów skrzynkowych wczesnej epoki żelaznej. Cz. I i II (Przegląd Archeologiczny 1920, 1923). — 15) Cmentarzysko z śladami kultury Wikingów w Łubówku w pow. gnieźnieńskim (Tamże 1921). — 16) Skarb złoty z Kaczorów w pow. chodzieskim (Wiad. Archeologiczne VI, 1921). — 17) Gefäße mit Rädchenverzierung aus Polen (Mannus XIII, 1921). — 18) Copper implements and ornaments found in Poland and East Germany (Man, Londyn t. XXIV, 1924). — 19) Z badań nad osadnictwem wczesnej i środkowej epoki brązowej na ziemiach polskich (Przegl. Archeologiczny t. II, 1924). — 20) Kurchany z II okresu epoki brązowej w okolicy Krotoszyzna i Ostrowa (Tamże t. II, 1925). — 21) O wzajemnych stosunkach kultury „Jużyckiej“ i kultury grobów skrzynkowych (Slavia Occidentalis t. III—IV, 1925). — 22) Znaki na dnach naczyń wczesnohistorycznych z Wielkopolski (Niderlâv Zbornik, Praga 1925). — 23) Cmentarzysko z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego w Połęczynie w wschodnim pow. poznańskim (Slavia Occid. t. V, 1926). — 24) Etat actuel des recherches sur l'architecture préhistorique en Pologne et dans les pays limitrophes (Inst. intern. d'Anthropol. II^e session, Prague 1924, Paris 1926). — 25) Les fibules du type de la Certosa en Pologne (Spomenica u počast prof. dr Gorjanović-Kramberga, Zagreb 1925—26). — 26) Kurhany i kręgi kamienne w Odrach w pow. chojnickim na Pomorzu (Museum Wkpol. Rocz. III, 1928).

Ponadto ok. 50 artykułów w Ebert'a: Reallexikon der Vorgeschichte i kilkadziesiąt innych prac i artykułów w czasopismach naukowych.

¹⁾ Tadeusz Lehr-Spławiński ur. w Krakowie 20 września 1881 r.

Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Lwów, ul. Piekarska 1 B.

Nauki gimnazjalne tamże, a studia uniwersyteckie na Wydziale filozof. Uniw. Jagiell., gdzie w r. 1913 uzyskał stopień doktora filozofii. W latach 1914—1918 był nauczycielem gimnaz. w Zakopanem i Krakowie. W r. 1918 habilitował się w Uniw. Jagiell. do filologii słowiańskiej. W r. 1919 został mianowany prof. nadzwyczajnym a w r. 1921 zwyczajnym tegoż przedmiotu na Uniw. w Poznaniu a w r. 1922 został powołany jako prof. zwyczajny na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie.

Ogłosił drukiem: 1) Nowe poglądy na niektóre zjawiska t. zw. drugiej palatalizacji (R. S. IV, 1911). — 2) Listy ludowe z Żarówki (pow. mielecki) (Mat. i Pr. Kom. jęz. V, 1912). — 3) Studja nad akcentem pomorskim (tamże VI, 1913). — 4) O mowie Polaków w Galicji wschodniej (Jęz. Pol. 1914). — 5) Rozbiór krytyczny książki: St. Smal-Stocky u. Th. Gartner: Grammatik der ruthenischen Sprache. Wien 1912 (R. S. VII, 1915). — 6) Z fonetyki małosłowiańskiej (Pam. Filolol. VIII, 1916). — 7) Zapożyczenia dolnoniemieckie w języku połabskim (Mat. i Pr. Kom. jęz. VII, 1917). — Ze studjów nad akcentem słowiańskim (Pr. Kom. jęz. nr 1, 1917). — 9) Ślady dawnych różnic intonacyjnych w językach ruskich (R. S. VIII, 1918). — 10) Prasłowiańskie *ǰ* w językach zachodnio-słowiańskich (R. S. VIII, 1918). — 11) O prasłowiańskiej metatonji (Pr. Kom. Jęz. nr 3). — 12) Stosunki pokrewieństwa języków ruskich (R. S. IX, 1921). — 13) N. v. Wijka najnowsze prace o akcencie słowiańskim (R. S. IX, 1921). — 14) Mowa dawnych Połabian w stosunku do grupy językowej pomorsko-polskiej (S. O. I, 1921) — 15) O działaniu analogji w konjugacji połabskiej (S. O. I, 1921). — 16) Z deklinacji połabskiej (Ks. pam. dla J. Baudouin de Courtenay, Kraków 1921). — 17) Szczątki języka dawnych słowiańskich mieszkańców wyspy Rugji (wspólnie z drem J. Łęgowskim) (S. O. II, 1923). — 18) Zarys gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego (Poznań 1923). — 19) De la stabilisation de l'accent dans les langues slaves de l'Ouest (Rev. étym. sl. III, 1923). — 20) O jakości intonacyj prasłowiańskich (R. S. IX, 1923). — 21) Kilka uwag o praojczyźnie Słowian (Spr. Tow. Nauk. Lwów IV, 1924). — 22) O wzajemnym stosunku języków południowo-słowiańskich (tamże). — 23) Głosownia połabska w porównawczej gramatyce słowiańskiej W. Vondraka (S. O. III—IV, 1925). — 24) Przyczynki do polskiej morfologii historycznej I. a) Zakończenie — *och* w loc. plur. rzeczown. męskich; b) Zakończenie — *m* w I. os. sing. praes.) (Spraw. Tow. Nauk. Lwów VI, 1926). — 25) Les voyelles nasales dans les langues léchites (Rev. étym. sl. VI, 1926). — 26) Problem pochodzenia polskiego języka literackiego (Odczyt) (Przegl. Współ. nr 52, 1926). — 27) Etymologie połabskie (S. O. V, 1926). — 28) Zum westslavischen Akzent (Ztsch.

Mojżesz Schorr¹⁾, dr filoz., prof. języków semickich i historii starosemickiego Wschodu Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Tłomackie 7, m. 3.

f. slav. Philol. III, 1926). — 29) Gramatyka polska w szkole powszechnej — wspólnie z Z. Klemensiewiczem i M. Majewiczówną (Lwów 1926). — 30) Gramatyka języka polskiego. Podręcznik — wspólnie z R. Kubińskim (Lwów 1926). — 31) Kilka uwag o klasyfikacji głosek polskich (Jęz. Pol. XI, 1926). — 32) Przyczynki do polskiej morfologii historycznej. II (Spraw. Tow. Nauk. Lwów, 1927). — 33) Przyczynki do gramatyki i słownika połabskiego (S. O. VI, 1927). — 34) Pochodzenie i rozpowszechnienie wyrazu *król* (Prace pol. ofiarowane J. Łosiowi) (Pr. filol. XII, 1927). — 35) Czy twory z prefiksami są wyrazami złożonymi, czy prostymi rozwiniętymi? (Szkoła i Wiedza, 1927). — 36) O pochodzeniu północno-pomorskich różnic intonacyjnych (S. O. VII, 1928). — 37) Najstarsze prałowiańskie prawo cofania akcentu (Symbolae in hon. J. M. Rozwadowski, 1828). — 38) Kilka uwag o wspólności językowej praruskiej (Sbornik Ak. Nauk nr 3, Leningrad 1928). — 39) O pochodzeniu wyrazu *tydzień* (Jęz. Pol. XIII, 1929). — 40) Zadania i potrzeby slawistyki w Polsce (Nauka Pol. X). — 41) Gramatyka połabska (Lwów 1929).

¹⁾ Mojżesz Schorr ur. 10 maja 1874 w Przemyślu. Po ukończeniu gimnazjum tamże w roku 1893 poświęcił się studjom teologicznym w Zakładzie Izr. Teologicznym w Wiedniu w latach 1893—1900. Równocześnie oddawał się studjom filozoficznym na Uniwersytecie Wiedeńskim (1893—98). W r. 1898 uzyskał na Uniwersytecie Lwowskim stopień doktora filozofii z historii średniowiecznej, a w roku 1899 r. objął stanowisko nauczyciela religii mojż. w Seminarjum nauczycielskim męskim i w V Gimnazjum we Lwowie, które to stanowisko zajmował do końca roku 1923. W latach 1902—1905 i 1905—1906 odbył dalsze studia specjalne w Berlinie i Wiedniu. W r. 1910 uzyskał docenturę na Wydziale filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego z zakresu języków semickich i historii starosemickiego Wschodu. W kwietniu 1916 r. otrzymał tytuł nadzwyczajnego profesora. Od r. 1920 jest członkiem przybranym Towarzystwa Naukowego we Lwowie, wreszcie jest jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego we Lwowie.

Ogłosił drukiem: 1) Organizacja Żydów w Polsce (Kwart. hist. t. XIII). Lwów 1899. — 2) Żydzi w Przemyślu do końca XVIII wieku (Monografie z hist. Żydów w Polsce nagrodzone przez Wydz. filozof. Uniwersytetu Lwowskiego). Lwów 1903. — 3) Państwo i społeczeństwo babilońskie w okresie t. zw. dynastji Hammurabiego (Kwart. hist. t. XIX). — 4) Altbabylonische Rechtsurkunden aus der Zeit der I. babylonischen Dynastie (Sitzber. d. Wiener Ak. d. Wiss. Bd. 155, 2) —

b) *Zagraniczeni.*

Eryk Berneker, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Monachjum. — Wybrany 22 maja 1914. — Monachjum, Mauerkirchenstrasse 16.

Marjan Szyjkowski, dr filoz., prof. hist. liter. polskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 28 listopada 1919. — Praga, ul. Břehova 5.

Mgr. Giovanni Mercati, prefekt Biblioteca Apostolica Vaticana w Rzymie. — Wybrany 12 maja 1921. — Rzym.

Józef Juljusz Mikkola, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Helsinkach. — Wybrany 12 maja 1921. — Helsinki.

Mikołaj van Wijk, prof. języków bałtycko-słowiańskich Uniw. w Lejdzie. — Wybrany 12 maja 1921. — Lejda, Nieuwstr. 36.

Andrzej Mazon, prof. języków i literatur słowiańskich w Collège de France w Paryżu. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Paryż.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

Ignacy Koschembahr-Łyskowski, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 23 maja 1910. — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 18.

Stanisław Estreicher, dr praw, prof. historii prawa zachodnioeuropejskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany 22 maja 1914. — Kraków, ul. Sobieskiego 10.

5) Kodeks Hammurabiego a ówczesna praktyka prawna (Rozpr. Wydz. hist.-filozof. Ak. Um. t. 50). — 6) Urkunden des altbabylonischen Zivil- und Prozesrechts (Vorderasiatische Bibliothek t. V). — 7) Eine babylonische Seisachthie aus dem Anfang der Kassitenzeit. Ende des XVIII vorchr. Jahrhunderts (Sitzber. der Heidelberg. Akad. d. Wiss. Phil.-hist. Klasse 1915, IV). — 8) Pomnik prawa staroassyryjskiego z XIV w. przed Chr. (Arch. Tow. Nauk. we Lwowie. Dział III, t. I, 6). — Nadto szereg rozpraw i recenzji krytycznych w czasopismach naukowych polskich i zagranicznych.

- Przemysław Dąbkowski**, dr praw, prof. prawa zach.-europejskiego i prawa polskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 29 maja 1917. — Lwów, ul. Mickiewicza 14.
- Jan Ptaśnik**, dr filoz., prof. historii średniowiecznej i nauk pomocniczych Uniw. we Lwowie. — Wybrany 17 maja 1918. — Lwów, Uniwersytet.
- Witold Rubczyński**, dr filoz. i praw, prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Jabłonowskich 6.
- Władysław Konopczyński**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Kraków, ul. Sobieskiego 3.
- Juljusz Makarewicz**, dr praw, prof. prawa i procesu karnego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Lwów, ul. Mochnackiego 57.
- Jan Rutkowski**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Poznań, ul. Kossaka 1, III p.
- Stanisław Ciszewski**, socjolog. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 4 (Stare Miasto).
- Adam Chmiel**, dyrektor Archiwum aktów dawnych m. Krakowa. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Jabłonowskich 28.
- Jan Dąbrowski**, dr filoz., prof. historii średniow. Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Ruska 4.
- Roman Rybarski**, dr praw, prof. skarbowości Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Warszawa, ul. Marszałkowska 153, m. 13.
- Jan Kucharzewski**, historyk. — Wybrany dnia 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Piękna 8.
- Wacław Tokarz**, dr filoz., prof. historii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Wspólna 65a, m. 5.
- Kazimierz Chodynicki**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Poznań, ul. Libelta 14, m. 1.

Stanisław Grabski, dr filoz., prof. ekonomji politycznej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 10 czerwca 1927. — Lwów, Wólka panieńska 51.

Ks. Konstanty Michalski, dr filoz., prof. filozofji chrześcijańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, Stradom 4.

Roman Grodecki¹⁾, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.

¹⁾ Roman Grodecki ur. 21 kwietnia 1889 w Rzeszowie. Studja gimnazjalne ukończył w Bochni, uniwersyteckie w Krakowie. Doktorat filozofji uzyskał w r. 1918 w Krakowie. W latach 1909—1912 i 1918—1921 był urzędnikiem Archiwum Akt dawnych m. Krakowa, najpierw jako aplikant, potem jako adjunkt. W latach 1913/14 i 1918—22 był asystentem Seminarjum historycznego Uniw. Jagiell. W r. 1920 habilitował się na Uniw. Jagiell. z historii gospodarczej, w 1922 mianowany nadzwyczajnym profesorem tegoż przedmiotu w Uniw. Jagiell.

Ogłosił drukiem: 1) Nieznane pieczęcie m. Krakowa, Kraków 1912. — 2) Książęca włość trzebnicka na tle organizacji majątków książęcych w Polsce w XII w., Lwów 1913. — 3) Dzieje klasztoru premonstratenskiego w Busku w wiekach średnich, Kraków 1913. — 4) Studja nad dziejami gospodarczemi Polski w XII wieku, Lwów 1916. — 5) Dziesięcina mennicza w Polsce średniowiecznej (Wiad. num.-archeol., Kraków 1918/19). — 6) Przyczynki do dziejów rolnictwa w Polsce średniowiecznej, Kraków 1919. — 7) Mincerze we wczesniejszym średniowieczu polskim, Kraków 1921. — 8) Przywilej menniczy biskupstwa poznańskiego z r. 1232, Poznań 1921. — 9) Polityka mennicza książąt polskich w okresie piastowskim, Kraków 1922. — 10) Anonima tzw. Galla Kronika Polska, Kraków 1923. — 11) Mistrz Wicenty Kadłubek, biskup krakowski, Kraków 1923. — 12) „Obszar”. Przyczynek do dziejów średniowiecznej polityki menniczej, Kraków 1923. — 13) Polska wobec idei wypraw krzyżowych (Przeg. współczesny, Kraków 1923). — 14) W 700-lecie pierwszego dziejopisarza Polaka (tamże 1923). — 15) Znaczenie dziejowe Bolesława Chrobrego (tamże 1923). — 16) Oswald Balzer (tamże). — 17) Dzieje Polski średniowiecznej (wyd. Krak. Spółki wydawn., t. I do r. 1194, Kraków 1926). — 18) Zbigniew, książę polski, Kraków 1927. — 19) Polska, jej dzieje i kultura, t. I. zesz. 4—8, Warszawa 1928.

Nadto referaty w Sprawozdaniach P. A. U. w latach 1921—1927, oraz drobniejsze rozprawy i artykuły naukowe oraz kilkanaście recenzji w czasopismach naukowych, głównie w Kwartalniku hist. i Przeg. współczesnym.

Edward Kuntze¹⁾, dr filoz., dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Ludwik Krzywicki²⁾, dr prawa, prof. historii ustrojów społecznych Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, ul. Langiewicza 25 (Kolonja im. Staszica).

Rafał Taubenschlag³⁾, dr prawa, prof. prawa rzymskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zygmunta Augusta 7.

¹⁾ Edward Kuntze ur. w 1880 r. we Lwowie. Szkoły średnie i studia uniwersyteckie ukończył we Lwowie, gdzie też uzyskał stopień doktora filozofii. Następnie studjował w Lipsku i Berlinie. W latach 1903—1904 pracował w Stacji Rzymskiej P. A. U. W r. 1906 został urzędnikiem Biblioteki Jagiell. w Krakowie. W 1919 r. został mianowany dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, którą przejął od władz niemieckich. W r. 1921 został mianowany członkiem Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakacyjnej i Specjalnej w Moskwie, a w r. 1923 jej prezesem. Od r. 1927 stoi na czele Biblioteki Jagiell., kierując w dalszym ciągu pracami Delegacji.

Ogłosił szereg prac, artykułów i recenzji z zakresu historii polskiej i bibliotekarstwa, wydał Świętosława Orzelskiego Bezkrólewia Ksiąg VIII in *Scriptores rerum Polonicarum*.

²⁾ Biografia podana będzie w następnym Roczniku.

³⁾ Rafał Taubenschlag ur. 6 maja 1881 w Przemyślu. Studja gimnazjalne ukończył w Przemyślu, uniwersyteckie w Krakowie. Tytuł doktora praw uzyskał w 1904 r. Następnie wstąpił do służby sędziowskiej, w której pozostawał do r. 1919. W 1913 r. habilitował się do historii prawa rzymskiego, w 1919 zamianowany został nadzwyczajnym, w 1921 r. zwyczajnym profesorem tegoż przedmiotu na Uniw. Jagiell.

Ogłosił drukiem: 1) Doniosłość prawna klauzuli „καθάπερ ἐν δίκης“ w dokumentach prawnych epoki ptolemejskiej (Przegł. prawa i adm. 1906). — 2) Die ptolemäischen Schiedsrichter und ihre Bedeutung für die Rezeption des griechischen Rechts in Ägypten (Archiv. für Papyrusforschung t. IV). — 3) Sady laokrytów (Przegł. pr. i adm. 1906). — 4) Zur Geschichte des Hinterlegungsvertrages im röm. Recht (Grünhuts Ztschrift 1907/8). — 5) Organizacja sądowa Egiptu w rzymskiej i bizantyńskiej epoce (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist.-filoz. 1907). — 6) Historia zadatku w prawie rzymskiem (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist. filoz. 1910). — 7) Vormundschaftsrechtliche Studien, Berlin 1913. — 8) Das Strafrecht im Rechte der Papyri, Berlin 1916. — 9) Die patria potestas im Rechte der Papyri (Ztschrift d.

Kazimierz Tymieniecki¹⁾, dr filoz., prof. historii średniowiecznej
Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań,
Uniwersytet.

Sav. Stfg. 1916). — 10) Proces o Werginję (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist.-filoz. 1917). — 11) Miscellen aus dem röm. Grabrecht (Ztschr. d. Sav. Stfg. 1917). — 12) Jakób Przyluski, polski romanista (Rozpr. Ak. Um. Wydz. hist.-filoz. 1918). — 13) Prawo w pismach Ojców Kościoła (Spr. Ak. Um., listopad 1918). — 14) Prawo w pismach Ojców Apostolskich (Spr. Ak. Um., marzec 1919). — 15) Prawo lokalne w Dygestach i Responsach Scaevoli (Rozpr. Ak. Um. Wydz. hist.-filoz. 1920) i to samo po włosku w *Annuario del Instituto di storia del diritto romano* t. 15/16. — 16) Sądy pokoju i sądy rozjemcze w prawie gr.-eg. (Spraw. Ak. Um., marzec 1919). — 17) Proces apostoła Pawła w świetle papyrusów (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist.-filoz. 1920). — 18) Nauka o świadkach w prawie ptolomejskiem (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist.-filoz. 1920). — 19) Das röm. Privatrecht zur Zeit Diokletians (Bull. de l'Acad. Polon. Classe d'histoire et de philosophie 1923). — 20) Spółnoty gminne w zromanizowanych prowincjach rzymskiego Wschodu (Rozpr. Ak. Um. Wydział hist.-filoz. 1923). — 21) Syrische Rechtsbücher (Ztschft d. Sav. Stfg. t. 45). — 22) Serwituty w prawie gr.-eg. (Spraw. Ak. Um., czerwiec 1923). — 23) Das attische Recht in der Komödie Menanders Epistrepontes (Ztschft d. Sav. Stfg. t. 46). — 24) Le droit romain dans les constitutions prédiocletiennes (Mélanges Cornil 1925). — 25) Das Recht auf $\epsilon\lambda\gamma\omicron\delta\omicron\varsigma$ und $\xi\epsilon\omicron\delta\omicron\varsigma$ im Rechte der Papyri (Archiv. f. Papyrusforschung t. VIII). — 26) La giurisprudenza della Suprema Corte in Polonia nell'anno 1925 (Annuario di dir. comp. e di Studi legislativi). — 27) Proces polski XIII i XIV w. do statutów Kazimierza W. (Arch. nauk. 1927). — 28) Geneza statutów Kazimierza W. (Spraw. Ak. Um., styczeń 1928). — 29) Die Geschichte der Rezeption des röm. Rechts in Ägypten (Studi Bonfante 1928). — 30) Artykuły *lex Claudia, Julia et Titia Aquilia, maleficium, Münzverbrechen, mansio mala, manus iniectio* (w Pauly-Wissowa Realencyklopädie).

Nadto recenzje w Ztschft d. Savigny-Stiftung, Prager Vierteljahrschrift, Przegl. prawa i administracji, Casop. prawnicem etc..

¹⁾ Kazimierz Tymieniecki ur. w Kielcach 19 grudnia 1887 r. W r. 1912 uzyskał na Uniw. Jagiell. doktorat filozofji. Od r. 1915 do 1919 wykłada hist. średniowieczną i nauki pomocnicze na Uniw. w Warszawie. W r. 1919 mianowany nadzwyczajnym, a w 1921 zwyczajnym prof. historii średniowiecznej na Uniw. w Poznaniu. Jest członkiem Tow. Nankowego we Lwowie i Warszawie.

Ogłosił drukiem: 1) Majętność księcia w Zagościu i pierwotne uposażenie klasztoru Joannitów na tle osadnictwa dolnej Nidy (Rozpr. Wydz. hist.-fil. Ak. Um. 55. — 2) Łowiectwo na Mazowszu (Przegl.

b) *Zagraniczni.*

Michał Hruszewski, historyk. — Wybrany 2 maja 1895. — Kijów.

Mikołaj Iwanowicz Karejew, dr hist., prof. historii Uniw. w Leningradzie. — Wybrany 13 maja 1902. — Leningrad, Uniwersytet, Geograficzny Fakultet.

Robert Howard Lord, b. prof. histor. nowożytnej w Harvard University w Cambridge. — Wybrany 12 maja 1921. — Cambridge (U. S. A.).

histor. 20). — 3) Proces polsko-krzyżacki lat 1320—1321 (Tamże 21). — 4) Zagadnienia początków miast w Polsce (Tamże 21). — 5) Znaczenie Śląska w dziejach Polski (Warszawa 1919). — 6) Prawo niemieckie a immunitet sądowy i jurysdykcja patrymonjalna w Polsce średniowiecznej (Przegl. pr. i admin. 1920). — 7) Odnowienie dawnego Królestwa Polskiego (Kwart. hist., t. 34). — 8) Ludność wiejska w krajach połabskich i pomorskich w wiekach średnich (Slavia occid., t. 1). — 9) Procesy twórcze formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich (Warszawa 1921). — 10) Wolność kmiecia na Mazowszu w XV w. (Prace Kom. hist. Tow. Przyj. Nauk, Poznań 1921). — 11) Państwowość polska w rozwoju historycznym (Przegl. Warsz. 1921). — 12) Sądownictwo w sprawach kmiecych a ustalanie się stanów na Mazowszu pod koniec wieków średnich (Prace Kom. hist. T. P. N., Poznań 1922). — 13) Podgrodzia w zachodniej Słowiańszczyźnie i pierwsze lokacje miast na prawie niemieckim (Slavia occident., t. 11). — 14) Prawo niemieckie w rozwoju społecznym wsi polskiej (Kwart. histor., t. 37). — 15) Poddańcza gmina wiejska a kwestja wolnych rolników w wiekach średnich w Europie zachodniej i w Polsce (Przegl. histor., t. 23). — 16) Społeczeństwo śląskie na podstawie dokumentów trzebnickich z lat 1203, 1204 i 1208. Studja społeczne i gospodarcze (Księga pam. dla L. Krzywickiego, Warszawa 1925). — 17) Z dziejów zanku drobnej własności na Śląsku w wieku XIII (Księga pam. dla O. Balzera, Lwów 1925). — 18) Wielkopolska jako kolebka Państwa polskiego (Roczn. histor., t. I). — 19) Geneza społeczeństwa polskiego (Pam. IV Zjazdu hist. pol. w Poznaniu, Lwów 1925). — 20) Z dziejów rozwoju wielkiej własności na Śląsku w wieku XIII (Prace Kom. hist. T. P. N. Poznań 1926). — 21) Pomorze za Bolesławów (Roczn. hist., t. III). — 22) Upadek rządów krzyżackich na Pomorzu (Tamże). — 23) Ród i państwo w Polsce pierwotnej (Księga pam. dla A. Brücknera, Kraków 1918). — 24) Księga ziemiska zakroczymska 1434—1437 (Tow. Nauk. Warsz., Warszawa 1920). — Nadto liczne recenzje i artykuły w czasopismach.

Franciszek Gény, prof. prawa cywilnego Uniw. w Nancy. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Nancy, Université.

Józef Pekař, dr filoz., prof. historii czeskiej Uniw. Karolowego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Praga III, Ujazd 25.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi.*

Samuel Dickstein, hon. prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 9 maja 1893. — Warszawa, ul. Marszałkowska 117.

Adolf Beck, dr medycyny, prof. fizjologii Uniw. we Lwowie. — Wybrany 2 maja 1913. — Lwów, ul. Asnyka 4.

Józef Eismund, prof. biologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 22 maja 1914. — Warszawa, ul. Koszykowa 45, m. 6.

Eugenjusz Romer, dr filoz., prof. geografii Uniw. we Lwowie. — Wybrany 9 czerwca 1916. — Lwów, ul. Długosza 25.

Konstanty Janicki, dr filoz., prof. zoologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 12.

Wawrzyniec Teisseyre, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Poniatowskiego 11.

Konstanty Zakrzewski, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Ruska 4.

Czesław Białobrzeski, mag. fiz. i geofiz., prof. fizyki teoretycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, ul. Hoża 69.

Bolesław Hryniewiecki, dr filoz., prof. systematyki i geografii roślin Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.

Jan Sleszyński, em. prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 maja 1921. — Kraków, ul. Wygoda 7.

Jan Zaleski, dr filoz., prof. chemii farmaceut. Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 13.

- Władysław Goreczyński**, dr nauk fizycz., b. dyr. Państw. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, ul. Nowogrodzka 46.
- Józef Markowski**, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Lwów, ul. Piekarska 52.
- Stefan Mazurkiewicz**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, ul. Oboźna 11, m. 7.
- Jan Waclaw Stach**, dyrektor Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Dietlowska 90.
- Jan Hirschler**, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. Dąbrowskiego 3.
- Stefan Banach**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. we Lwowie. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.
- Jan Czekanowski**, dr filoz., prof. antropologii i etnologji Uniw. Lwowskiego. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Lwów, ul. Stryjska 24.
- Stefan Pieńkowski**, dr nauk fiz. i matem., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Hoża 69, Zakład fizyczny.
- Maksymiljan Huber**, inż., dr nauk technicz., prof. mechaniki technicznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Lwowska 12, m. 5.
- Karol Klecki**, dr med., prof. patologji ogólnej i eksperymentalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Krupnicza 9.
- Edward Loth**, dr med. i filoz., prof. anatomji prawidłowej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Składowa 4, m. 3.
- Stanisław Maziarski**, dr med., prof. histologii prawidłowej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łobzowska 4.
- Feliks Rogoziński**, dr filoz., prof. fizjologii i nauki żywienia zwierząt Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Siemiradzkiego 12.

Stefan Kopeć ¹⁾, dr filoz., doc. zoologii Uniw. w Warszawie i dyr.

¹⁾ Stefan Kopeć ur. w r. 1888 w Warszawie. Gimnazjum kończy tamże w r. 1906. Studja uniwersyteckie odbywa na Wydz. filoz. Uniw. Jagiell., gdzie rozpoczyna pracę naukową pod kierunkiem prof. T. Garbowskiego, doktoryzując się w r. 1912. W latach 1916 i 1917 jest asystentem Zakładu embriolog.-biologicznego na Wydziale lekarskim w Krakowie. W r. 1918 habilituje się na tym samym Uniwersytecie z zakresu zoologii, w tymże roku obejmuje kierownictwo działu morfologii doświadczalnej zwierząt w P. Instytucie Naukowym Gosp. Wiejsk. w Puławach, pozostając na tem stanowisku do chwili obecnej. Od r. 1920 jest jednocześnie czynnym jako docent zoologii na Uniw. w Warszawie.

Ogłosił drukiem: 1) Experimentaluntersuchungen über die Entwicklung Geschlechtscharaktere bei Schmetterlingen (Bull. Ac. d. Sc. Cracovie, 1908). — 2) Über morphologische und histologische Folgen der Kastration und Transplantation bei Schmetterlingen (Tamże, 1910). — 3) Untersuchungen über Kastration und Transplantation bei Schmetterlingen (Arch. f. Entw.-Mech., 1911). — 4) Über den feineren Bau einer Zwitterdrüse von *Lymantria dispar* L. (Zoolog. Anz. 1911). — 5) Über die Funktionen des Nervensystems der Schmetterlinge während der successiven Stadien ihrer Metamorphose (Tamże, 1912). — 6) Regenerationsversuche an Fühlern, Augen, Mundwerkzeugen und Körperwarzen der Schmetterlingsraupen und Imagines (Bull. Ac. d. Sc. Cracovie, 1912). — 7) Untersuchungen über die Regeneration von Larvalorganen und Imaginalscheiben bei Schmetterlingen (Arch. f. Entw.-Mech., 1913). — 8) Nochmals über die Unabhängigkeit der Ausbildung sekundärer Geschlechtscharaktere von den Gonaden bei Lepidopteren (Zoolog. Anz., 1913). — 9) Experiments on metamorphosis of insects (Bull. Ac. d. Sc. Cracovie). — 10) Badania doświadczalne nad przeobrażeniem owadów (Rozpr. Wydz. mat.-przyr. Ak. Um., 1917). — 11) Lokalisationsversuche am zentralen Nervensystem der Raupen und Falter (Zoolog. Jahrb., 1918). — 12) Z doświadczeń nad rozwojem ubarwienia godowego u ryb (Spr. T. N. Warsz., 1918). — 13) O pływaniu ryb pozbawionych pecherza pławnego (Kosmos, 1920). — 14) Wpływ głodzenia na rozwój i długość życia owadów (Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach, 1921). — 15) O odmiennym wpływie głodzenia samców i samic owadów na ich potomstwo (Tamże, 1921). — 16) O potomstwie dwóch ojców w jednym miocie u królic (Tamże, 1921). — 17) Studies on the necessity of the brain for the inception of insect metamorphosis (Biol. Bull., 1922). — 18) Dalsze poszukiwania nad wpływem głodzenia na rozwój ustrojów zwierzęcych. Doświadczenia z kijankami (Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach, 1922). — 19) Z doświadczeń nad dziedziczeniem barwy jaj u kur (Tamże, 1922). — 20) Physiological self-differentiation of the wing-germs grafted on

oddziału zoolog. Instytutu w Puławach. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Puławy.

catterpillars of the opposite sex (*J. Exp. Zool.*, 1922). — 21) Mutual relationship in the development of the brain and eyes of Lepidoptera (*Tamże*, 1922). — 22) The influence of the nervous system on the development and regeneration of muscles and integument in insects (*Tamże*, 1922). — 23) Experimental studies on the influence of inanition on the development and the weight of Amphibians (*Bull. Ac. Pol. d. Sc.*, 1922). — 24) Spostrzeżenia nad wpływem pewnych warunków rozwojowych na ciężar króliczych noworodków (*Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach*, 1923). — 25) O dziedziczeniu ciała u królików na podstawie badań nad noworodkami (*Tamże*, 1923). — 26) On the offspring of rabbit-does mated with two sires simultaneously (*J. of Genet.*, 1923). — 27) Studies on the influence of inanition on the development and the duration of life in insects (*Biol. Bull.*, 1924). — 28) On the heterogeneous influence of starvation of male and female insects on their offspring (*Tamże*, 1924). — 29) On the influence exerted by certain factors on the birth weight of rabbits (*Anat. Record*, 1924). — 30) Studies on the inheritance of the weight of new-born rabbits (*J. of Genet.*, 1924). — 31) Spostrzeżenia nad zmiennością wymiarów, kształtu i ciężara kurzych jaj, ze szczególnem uwzględnieniem polskich zielononózek (*Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach*, 1924). — 32) Doświadczenie nad wpływem tarczycy na przeobrażenie i ciężar owadów (*Tamże*, 1924). — 33) Badania doświadczalne nad występowaniem zjawiska ksenji u kur (*Tamże*, 1925). — 34) O spóźzależności pomiędzy wagą króliczych noworodków a ciężarem rozwijających się z nich zwierząt (*Tamże*, 1925). — 35) Is the insect metamorphosis influenced by thyroid feeding? (*Biol. Bull.*, 1926). — 36) O przypadku plamistości u królicy rosyjskiej i o domniemanej przyczynie tej anomalji (*Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach*, 1926). — 37) Dalsze spostrzeżenia nad dziedziczeniem barwy u kur i nad okresową zmiennością tejże (*Tamże*, 1926). — 38) Doświadczenia nad dziedziczeniem kształtu ciała u kur (*Tamże*, 1926). — 39) An experimental study on xenia in the domestic fowl (*J. of Genet.*, 1926). — 40) The morphogenetical value of the weight of rabbits at birth (*Tamże*, 1926). — 41) Einige Experimente über die Vererbung der Schalenfarbe der Hühnereier (*Arch. f. Gefl. Kunde*, 1927). — 42) Beiträge zur Kenntnis des Mechanismus der physiologischen Schalenfarbenvariabilität der Hühnereier (*Tamże*, 1927). — 43) A contribution to the knowledge of the hydrostatic rôle of the airbladder during swimming of fish (*Biologia Generalis*, 1927). — 44) Experiments on the dependence of the nuptial hue on the gonads in fish (*Tamże*, 1927). — 45) Über die Entwicklung der Insecten unter dem Einfluss der Vitaminzugabe

Stefan Dąbrowski¹⁾, prof. chemji lekarskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

b) *Zagraniczni.*

George Bohn, prof. Collège de France w Paryżu. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Paryż, rue Cuvier, Faculté des Sciences.



ZMARLI.

Edward B. Titchener, prof. psychologii przy Cornell University w Ithaca (U. S. A.) — członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1925 — zmarł w Ithaca 3 sierpnia 1927.

Józef Kowalski, dr filoz., poseł Rzeczypospolitej Polskiej w Angorze — członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 1912 r. — zmarł w Angorze 30 listopada 1927.

Juljan Sochocki, dr matem., em. prof. matematyki Uniw. w Leninradzie — członek korespondent zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1894 — zmarł w Leningradzie 13 grudnia 1927.

(Tamże, 1927). — 46) A case of spotting in a Himalayan rabbit and its probable explanation (Tamże, 1927). — 47) Zur Kenntnis der Vererbung der Körperdimensionen und der Körperform beim Haushuhn (Zeitschr. f. Ind. Abst. u. Vererb. Lehre, 1927). — 48) Some data on the inheritance of body shape in crosses between Leghorns and Orpingtons (Proc. World's Poultry Congress, Ottawa, 1927). — 49) Dalsze doświadczenia nad wpływem pewnych swoistych substancyj na rozwój i ciężar owadów. Wpływ dodatku witaminów (Pam. P. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach, 1927). — 50) O wpływie przerywanego głodzenia na długość życia formy dojrzalej *Drosophila melanogaster* (Acta Biol. Exper., 1928). — 51) Próby wywoływania zmian w rozwoju zwierząt zapomocą ich karmienia tkankami ustrojów głodzonych (Pam. P. Instytutu Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach, 1928). — 52) On the influence of intermittent starvation on the imaginal stages of *Drosophila melanogaster* (Brit. J. Exp. Biol., 1928).

¹⁾ Biografia podana będzie w następnym Roczniku.

- Włodzimierz Mażuranić**, prof. i b. prezes Akademji Umiejętności w Zagrzebiu — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1923 — zmarł w Zagrzebiu 17 stycznia 1928.
- Henryk Antoni Lorentz**, kurator laboratorium fizyczn. Teyler's Stichting w Haarlemie — członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1925 — zmarł w Haarlemie w lutym 1928.
- Tadeusz Browicz**, dr. med., em. prof. anatomji patologicznej Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1902 (korespondent od r. 1894) — zmarł w Krakowie 19 marca 1928.
- Ludwik Fournier**, historyk sztuki — członek korespondent zagraniczny Wydziału filologicznego od r. 1903 — zmarł w Lionie 19 marca 1928.
- Józef Rostafiński**, dr filoz., hon. prof. botaniki i historii nauk biologicznych Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1883 — zmarł w Krakowie 5 maja 1928.
- Władysław Szajnocha**, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. Jagiell. — członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1895 — zmarł w Jaworzu 1 sierpnia 1928.
- Edmund Radwan Krzymuski**, dr. prawa, prof. prawa i postępowania karnego Uniw. Jagiell. — członek korespondent krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1904 — zmarł w Ostenszie 6 sierpnia 1928.
- Franciszek Ksawery Fierich**, dr praw, prof. procesu cywilnego Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1919 (korespondent od r. 1908) — zmarł w Warszawie 8 sierpnia 1928.
- Jan Zawidzki**, dr filoz., prof. chemji Politechniki w Warszawie — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1921 (korespondent od r. 1918) — zmarł 14 września 1928.
- Jerzy Mycielski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1914 — (korespondent od r. 1902) — zmarł w Krakowie 26 września 1928.

Ludwik Pastor, dr filoz., b. prof. w Innsbrucku i dyrektor Istituto austriaco di studi storici w Rzymie — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1908 (korespondent od r. 1904) — zmarł w Innsbrucku 30 września 1928.

Ludomir Sawicki, dr filoz., prof. geografji Uniw. Jagiell. — członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1919 — zmarł w Krakowie 3 października 1928.

Zygmunt Luba Radziwiński, historyk — członek korespondent krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1917 — zmarł we Lwowie 12 października 1928.

Jan Łoś, dr filoz. h. c., prof. języka polskiego Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1917 (korespondent od r. 1907) — zmarł w Krakowie 10 listopada 1928.

Karol Kadlec, dr prawa, prof. historii ustawodawstwa słowiańskiego Uniw. czeskiego w Pradze — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1927 (korespondent od r. 1911) — zmarł w Pradze 3 grudnia 1928.

Szymon Dzierzgowski, inżynier, prof. higieny Uniw. w Warszawie. — członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1921 — zmarł w Warszawie 7 grudnia 1928.

Jan Dybowski, prof. Instytutu Naukowego w Puławach — członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1923 — zmarł w Paryżu w grudniu 1928.

STAŁE KOMISJE AKADEMICKIE.

I. Wydział filologiczny.

1. Komisja historii sztuki.

Przewodniczący: Stanisław Tomkiewicz¹⁾.

Sekretarz: Marja Jarosławecka.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Zofja Ameisenowa

Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

- Oswald Balzer (Lwów)
Zygmunt Batowski (Warszawa)
Klemens Bąkowski
Ludwik Bernacki (Lwów)
Ludwik Birkenmajer
Zbigniew Bocheński
Adam Bochnak
Ferdynand Bostel (Lwów)
Jan Bukowski
Edmund Bulanda (Lwów)
Adam Chmiel
Aleksander Czołowski (Lwów)
Ludwik Ówikliński (Poznań)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Ks. Szczęsny Dettloff (Poznań)
Jerzy Dobrzycki
Ks. Jan Fijałek
Ludwik Finkel (Lwów)
Kazimiera Furmankiewiczówna
Stanisław Gąsiorowski
Mieczysław Gębarowicz (Lwów)
Marjan Gumowski (Poznań)
Zygmunt Hendel
Marja Jarosławiecka
Stefan Komornicki
Feliks Kopera
Władysław Kozicki (Lwów)
Ks. Tadeusz Kruszyński
Alfred Lauterbach (Warszawa)
Leonard Lepszy
- Tadeusz Mańkowski (Lwów)
Marjan Morełowski
Józef Muczkowski
Sławomir Odrzywolski
Juljan Pagaczewski
Nikodem Pajzderski (Poznań)
Fryderyk Papée
Leon Piniński (Lwów)
Władysław Podlacha (Lwów)
Jan Ptaśnik (Lwów)
Ludwik Puszet
Witold Rubczyński
Stanisława Sawicka (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Kazimierz Skórewicz (Warszawa)
Józef Smoliński (Warszawa)
Władysław Stroner (Lwów)
Stanisław Świerz
Tadeusz Stryjeński
Tadeusz Szydłowski
Adolf Szyszko-Bohusz
Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Stanisław Tomkowicz
Mieczysław Treter (Warszawa)
W. Stanisław Turczyński (Warszawa)
Jerzy Warchałowski
Michał Witanowski (Piotrków)
Stan. Witkowski (Lwów)
Jan Zubrzycki (Lwów)

2. Komisja językowa.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Henryk Oesterreicher.

Członkowie:

Karol Appel (Warszawa)	Antoni Meillet (Paryż)
Jan Baudouin de Courtenay (Warszawa)	Józef Mikkola (Helsinki)
Tytus Benni (Warszawa)	Kazimierz Moszyński
Eryk Berneker (Monachjum)	Ernest Muka (Budziszyn)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Eino Nieminen (Helsinki)
Aleksander Brückner (Berlin)	Kazimierz Nitsch
Olgierd Chomiński (Wilno)	Jan Otrębski (Wilno)
Stanisław Ciszewski (Warszawa)	Henryk Oesterreicher
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Holger Pedersen (Kopenha- ga)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)	Stanisław Ptaszycki (War- szawa)
Witold Doroszewski (Warszawa)	Jan M. Rozwadowski
Bolesław Erzepki (Poznań)	Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Henryk Gaertner (Lwów)	Stanisław Słoński (War- szawa)
Jan Janów (Lwów)	Ignacy Stein (Poznań)
Piotr Jaworek	Stanisław Szober (Warszawa)
Adam Kleczkowski (Poznań)	Antoni Śmieszek (Poznań)
Zenon Klemensiewicz	Witold Taszycki
Edward Klich (Poznań)	Adam Tomaszewski (Poznań)
Ks. Stanisław Kozierowski (Poznań)	Tore Torbiörnsson (Upsala)
Adam Antoni Kryński (War- szawa)	Henryk Ułaszyn (Poznań)
Stefan Kulbakin (Belgrad)	Stanisław Wędkiewicz
Jerzy Kuryłowicz (Lwów).	Helena Willman-Grabowska
Jan Leciejewski (Lwów)	Roman Zawiliński
Tadeusz Lehr-Splawiński (Lwów)	Juljusz Zborowski (Zakopane)
	Jan Ziłyński

3. Komisja historii literatury polskiej.

Przewodniczący: Jan Czubek.

Sekretarz: Aleksander Łucki.

Członkowie:

Karol Badecki (Lwów)	Juljusz Kleiner (Lwów)
Ludwik Bernacki (Lwów)	Kazimierz Kolbuszewski (Wilno)
Aleksander Birkenmajer	Feliks Koneczny (Wilno)
Ludwik Birkenmajer	Feliks Kopera
Michał Bobrzyński (Garby)	Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Wacław Borowy (Warszawa)	Stanisław Kossowski (Lwów)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Stanisław Kot
Jan Bystrzycki	Aleksander Kraushar (Warszawa)
Adam Chmiel	Manfred Kridl (Warszawa)
Ignacy Chrzanowski	Ad. Antoni Kryński (Warszawa)
Isak Collijn (Stockholm)	Juljan Krzyżanowski (Lublin)
Jan Czubek	Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Samuel Dickstein (Warszawa)	Leon Kulczyński
Stanisław Dobrzycki (Poznań)	Jan Lachs
Aureli Drogoszewski (Warszawa)	Stanisław Lam (Warszawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)	Leonard Lepszy
Stanisław Estreicher	Stanisław Łempicki (Lwów)
Ks. Jan Fijałek	Zygmunt Łempicki (Warszawa)
Władysław Folkierski	Aleksander Łucki
Monika Gardner (Londyn)	Maurycy Mann (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)	Mikołaj Mazanowski
Tad. Stanisław Grabowski (Rio de Janeiro)	Ks. Kazimierz Miaskowski (Warszawa)
Bronisław Gubrynowicz (Warszawa)	Henryk Mościcki (Warszawa)
Wiktor Hahn (Lublin)	Kazimierz Nitsch
Ferdynand Hoesick (Warszawa)	Georg Rapall Noyes (Berkeley)
Michał Janik	Kazimierz Piekarski
Józef Kallenbach	St. Pietraszkiewiczówna (Wilno)
	Stanisław Pigoń (Wilno)

Roman Pollak (Poznań)	Henryk Trzpis (Bochnia)
Franc. Pułaski (Paryż)	Stanisław Turowski (Zako- pane)
Jan Ptaśnik (Lwów)	Józef Ujejski (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)	Zygm. Wasilewski (Warszawa)
Marjan Reiter (Warszawa)	Stanisław Wasylewski (Lwów)
Michał Rolle (Lwów)	Stefan Vrtel-Wierezyński (Poznań)
Witold Rubczyński	Stanisław Windakiewicz
Tadeusz Sinko	Kaz. Wójcicki (Warszawa)
Zofja Gąsiorowska-Schmidtowa (Warszawa)	Zygmunt L. Zaleski (Paryż)
Stanisław Szpotański (Paryż)	Roman Zawiliński
Marjan Szykowski (Praga)	Marjan Zdziechowski (Wilno)
Stanisław Tomkowicz	

4. Komisja filologiczna.

Przewodniczący: Leon Sternbach.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Hammer.

Sekretarz: Stanisław Skimina.

Redaktor »Meletemata Patristica«: Leon Sternbach.

Redaktor »Archiwum Filologicznego«: Tadeusz Sinko.

Członkowie:

Marjan Auerbach (Lwów)	Seweryn Hammer
Stanisław Bednarski	Michał Jezienicki (Stanisławów)
Michał Bogucki	Jan Kopacz (Lwów)
Edmund Bulanda (Lwów)	Stanisław Kot
Bogusław Butrymowicz	Adam Krokiewicz (Warszawa)
Władysław Chodaczek (Lwów)	Jerzy Krókowski (Warszawa)
Franciszek Chowaniec	Tadeusz Lewicki (Lwów)
Konstanty Chyliński (Lwów)	Piotr Liszkowicz
Ludwik Œwikliński (Poznań)	Franciszek Nagórzański (Lwów)
Bronisław Daniec	Wincenty Ogrodziński (Kato- wice)
Karol Dąbrowski (Warszawa)	Jan Oko (Wilno)
Józef Dziech (Poznań)	Jan Pelczar
Wiktor Hahn (Lublin)	

Stanisław Pileh (Lwów)
Ludwik Piotrowicz
Mieczysław Popławski (Lublin)
Gustaw Przychocki (Warszawa)
Artur Rapaport (Lwów)
Joachim Reinhold
Jan M. Rozwadowski
Stanisław Rzepiński
Mikołaj Sabat (Stanisławów)
Jan Sajdak (Poznań)
Jerzy Schnayder
Tadeusz Sinko

Stanisław Skimina
Franciszek Smolka (Lwów)
Stefan Srebrny (Wilno)
Karol Stach
Leon Sternbach
Stanisław Stroński (Warszawa)
Wincenty Śmiałek (Lwów)
Franciszek Terlikowski
(Lwów)
Stanisław Wędkiewicz
Józef Winkowski
Stanisław Witkowski (Lwów)

5. Komisja orientalistyczna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: *Vacat.*

Sekretarz: Tadeusz Kowalski.

Członkowie:

Jan Czekanowski (Lwów)
Ks. Bohdan Dawidowicz
(Lwów)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Helena Willman-Grabowska
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Dawid Künstler
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)
Stanisław F. Michalski (Warszawa)
Ks. Wilhelm Michalski (Warszawa)
Kazimierz Nitsch

Edward Piekarski (Leningrad)
Bogdan Richter (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Stanisław Schayer (Warszawa)
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Zygmunt Smogorzewski
(Lwów)
Stefan Stasiak (Lwów)
Leon Sternbach
Jakób Szynkiewicz (Wilno)
Antoni Śmieszek (Poznań)
Juljan Talko-Hryniewicz
J. Wajnberg (Warszawa)

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

1. Komisja historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Ks. Jan Fijałek.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jan Dąbrowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Kazim. Kaczmarczyk (Poznań)
Stan. Arnold (Warszawa)	Witold Kamieniecki (Warszawa)
Oswald Balzer (Lwów)	Stanisł. Kętrzyński (Haga)
Eugenjusz Barwiński (Lwów)	Emil Kipa (Warszawa)
Leon Białkowski (Lublin)	Abdon Kłodziński
Michał Bobrzyński (Garby)	Adam Kłodziński
Władysław Bogatyński	Ludwik Kolankowski
Ferdynand Bostel (Lwów)	Feliks Koneczny (Wilno)
W. A. Bruchnański (Lwów)	Władysław Konopczyński
Franciszek Bujak (Lwów)	Stan. Kościałkowski (Wilno)
Adam Chmiel	Stanisław Kot
Kazimierz Chodynicki (Wilno)	Aleks. Kraushar (Warszawa)
Ludwik Œwikliński (Poznań)	Marjan Kukiel
Aleksander Czołowski (Lwów)	Edward Kuntze
Jan Dąbrowski	Tadeusz Kupczyński
Bronisław Dembiński (Poznań)	Stanisław Kutrzeba
Adorjan Divéky (Warszawa)	Ks. Jan Kwolek (Przemysł)
Edmund Długopolski	Leonard Lepszy
Kazimierz Dobrowolski	Ks. Henryk Likowski (Warszawa)
Franciszek Duda	Marjan Łodyński (Warszawa)
Józef Feldman	Emil Teofil Modelski (Wilno)
Ks. Jan Fijałek	Czesław Nanke (Lwów)
Ludwik Finkel (Lwów)	Fryderyk Papée
Ks. biskup Michał Godlewski	Alfons Parczewski (Wilno)
Roman Grodecki	Bron. Pawłowski (Warszawa)
Oskar Halecki (Warszawa)	Ludwik Piotrowicz
Marceli Handelsman (Warszawa)	

Helena Polackówna (Lwów)	Kaz. Sochaniewicz (Lwów)
Antoni Prochaska (Lwów)	Adam Szelański (Lwów)
Jan Ptaśnik (Lwów)	Wacław Tokarz (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)	Kaz. Tymieniecki (Poznań)
Władysław Semkowicz	Kaz. Tyszkowski (Lwów)
Adam Skałkowski (Poznań)	Tadeusz Wałek (Warszawa)
Mieczysław Skibiński	Stanisław Windakiewicz
Wacław Sobieski	Stanisław Zakrzewski (Lwów)

2. Komisja prawnicza.

Przewodniczący: Stanisław Wróblewski.

Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Adam Krzyżanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Adam Krzyżanowski
Oswald Balzer (Lwów)	Kazimierz Kumaniecki
Michał Bobrzyński (Garby)	Stanisław Kutrzeba
Józef Brzeziński	Zygmunt Lisowski (Poznań)
Stanisław Bukowiecki (Warszawa)	Juljan Makarewicz (Lwów)
Józef Buzek (Warszawa)	Antoni Peretiatkiewicz (Poznań)
Marceli Chlamtacz (Lwów)	Michał Rostworowski
Edward Dubanowicz (Warszawa)	Jan Rutkowski (Poznań)
Tadeusz Dziurzyński	Roman Rybarski (Warszawa)
Stanisław Estreicher	Józef Siemieński (Warszawa)
Ks. Jan Fijałek	Adolf Suligowski (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)	Stanisław Wróblewski (Warszawa)
W. Leopold Jaworski	Władysław Wróblewski (Warszawa)
Henryk Konic (Warszawa)	Fryderyk Zoll
Antoni Kostanecki (Warszawa)	

3. Komisja historii filozofji polskiej.

Przewodniczący: Witold Rubczyński.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Twardowski.

Sekretarz: Ks. Konstanty Michalski.

Członkowie:

Szymon Askenazy (Warszawa)	Ks. Konstanty Michalski
Aleksander Birkenmajer	Ignacy Myślicki (Warszawa)
Ludwik Birkenmajer	Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Stanisław Pigoń (Wilno)
Jan St. Bystroń	Zenon Przesmycki (Warszawa)
Ludwik Chmaj	Jan M. Rozwadowski
Ignacy Chrzanowski	Witold Rubczyński
August Cieszkowski (Poznań)	Tadeusz Sinko
Zofja Daszyńska-Golińska (Warszawa)	Michał Sobeski (Poznań)
Samuel Dickstein (Warszawa)	Marjan Szykowski (Praga)
Ks. Jan Fijałek	Bohdan Szyzkowski
Tadeusz Garbowski	Wład. Tatarzkiewicz (Warszawa)
Wojciech Gielecki	Kazimierz Twardowski (Lwów)
Stanisław Gołąb	Józef Ujejski (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)	Mściśław Wartenberg (Lwów)
Stefan Harassek	Wiktor Wąsik (Warszawa)
Władysław Heinrich	Stanisław Windakiewicz
Marjan Heitzman	Władysław Witwicki (Warszawa)
Józef Kallenbach	O. Adam Woroniecki (Lublin)
Stanisław Kot	Adam Wrzosek (Poznań)
Jan Łukasiewicz (Warszawa)	Adam Żółtowski (Poznań)

4. Komisja historii wojskowej.

Przewodniczący: Jan Dąbrowski.

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie:

Franciszek Bujak (Lwów)	Marceli Handelsman (Warszawa)
Adam Chmiel	

Władysław Konopczyński
Stanisław Kutrzeba
Jan Ptaśnik (Lwów)
Jan Rutkowski (Poznań)

Władysław Semkowicz
Wacław Tokarz (Warszawa)
Stanisław Zakrzewski (Lwów)

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Komisja fizjograficzna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Sekretarz: Jan Stach.

Członkowie:

Leopold Adametz (Wiedeń)	Janusz Domaniewski (Zakopane)
Henryk Arctowski (Lwów)	Roman Dreżepolski (Poznań)
J. Bajerlein (Poznań)	Benedykt Dybowski (Lwów)
Tadeusz Banachiewicz	Marja Dyrdowska (Poznań)
Jan Bayger (Lwów)	Władysław Dziewulski (Wilno)
Franciszek Bieda	Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Czesław Bieźanko (Gniezno)	Wilhelm Friedberg (Poznań)
Ludwik Birkenmajer	Józef Fudakowski
Jan Blitek (Katowice)	Benedykt Fuliński (Lwów)
Ryszard Błędowski (Warszawa)	Jan Gadomski
Józef Marjan Bocheński	Kazimierz Gajl (Warszawa)
Karol Bogdanowicz	Tadeusz Garbowski
Jan Bowkiewicz (Wilno)	Antoni Gawel
Józef Brzeziński (Prądnik Czerwony)	Michał Gedroyć (Krzemieniec)
Bolesław Bujalski (Bitków)	Emil Godlewski sen.
Odo Bujwid (Warszawa)	Emil Godlewski jun.
Jan Czarnocki (Warszawa)	Walery Goetel
Hanna Czeczottowa	Stanisław Goliński (Puławy)
Jan Czekanowski (Lwów)	Władysław Gorczyński (Warszawa)
Juljan Czyżewski (Lwów)	Lucjan Grabowski (Lwów)
Kazimierz Demel (Hel)	Marjan Grabowski (Tarnów)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Jan Grochmalicki (Poznań)
Antoni Dobrowolski (Warszawa)	

- | | |
|---|------------------------------------|
| Roman Gutwiński | Zygmunt Koźmiński (Warszawa) |
| Jan Hirschler (Lwów) | Marja Kraińska (Warszawa) |
| Stefan Hłasek (Warszawa) | Adam Krasucki (Lwów) |
| Ludwik Horwitz (Warszawa) | Jerzy Kremky (Warszawa) |
| Henryk Hoyer | Stefan Krentz |
| Bolesław Hryniewiecki (Warszawa) | Ignacy Król |
| Eugenjusz Jabłoński (Lwów) | Seweryn Krzemieniowski (Lwów) |
| Tadeusz Jaczewski (Warszawa) | Stanisław Krzysik |
| Antoni Jakubski (Poznań) | Witold Kulesza (Poznań) |
| Jerzy Jarocki (Warszawa) | Stanisław Kulczyński (Lwów) |
| Jan Jarosz | Włodzimierz Kulmatycki (Bydgoszcz) |
| Stanisław Jaskólski | Roman Kuntze (Lwów) |
| Hieronim Jawłowski (Wilno) | Czesław Kuźniar (Warszawa) |
| Wład. Jedliński (Warszawa) | Wiktor Kuźniar |
| Tytus Kaucki (Lwów) | Wacław Lastowski (Bieniakonie) |
| Michał Kamieński (Warszawa) | Stanisław Lencewicz (Warszawa) |
| Jan Karpowicz (Cząbrow, pod Nowogródkiem) | Jan Lewiński (Warszawa) |
| Kazimierz Kaznowski (Kielce) | Bernard Liebetanz (Poznań) |
| Jan Kinel (Lwów) | Flora Lilienfeldówna |
| Roman Kobendza (Warszawa) | Jerzy Lilpop |
| Marjan Koczwarą (Lwów) | Miecz. Limanowski (Wilno) |
| Janusz Kołodziejczyk (Warszawa) | Alfred Lityński (Wigry) |
| Stanisław Kontkiewicz (Warszawa) | Michał Lempicki (Warszawa) |
| Stefan Kopeć (Puławy) | Jarosław Łomnicki (Lwów) |
| Helena Koporska (Lublin) | Paweł Łoziński |
| Stanisł. Kosińska (Warszawa) | Walery Łoziński |
| Konst. Kowalewski (Warszawa) | Józef Łukaszewicz (Wilno) |
| Ludwik Kowalski | Adam Łuniewski (Warszawa) |
| Hugo Kowarzyk (Jaworzno) | Stefan Makowiecki (Lwów) |
| Karol Kozierowski (Warszawa) | Marja Marchewianka |
| Aleksander Kozikowski (Lwów) | Stanisław Małkowski (Warszawa) |
| Aniela Kozłowska | Edward Mazur (Podgórze) |
| Roman Kozłowski (Warszawa) | Alojzy Mazurek (Warszawa) |
| | Kazimierz Miczyński |
| | Władysław Mierzejewski (Wilno) |

- | | |
|---|---|
| Stanisław Minkiewicz (Puławy) | Eugenjusz Romer (Lwów) |
| Zygmunt Mokrzecki (Warszawa) | Romuald Rosłoński (Przemyśl) |
| Ambroży Moszyński (Poznań) | Wacław Roszkowski (Warszawa) |
| Józef Motyka | Kazimierz Rouppert |
| Józef Morozewicz (Warszawa) | Zygmunt Rozen |
| Jan Muszyński (Wilno) | Jan Ruszkowski (Poznań) |
| Bolesław Namysłowski (Poznań) | Jerzy Ruszkowski (Warszawa) |
| Apolinary Negrusz | Jan Rychlicki |
| Władysław Niebrzydowski
(Warszawa) | Bronisław Rydzewski (Wilno) |
| Witold Niesiołowski | Józef Ryzner (Lwów) |
| Edward Lubicz Niezabitowski
(Poznań) | Juljan Rzóska (Poznań) |
| Jan Noskiewicz (Lwów) | Jan Samsonowicz (Warszawa) |
| Jan Nowak | Edward Schechtel (Poznań) |
| Józef Paczoski (Białowieża) | Fryderyk Schille (Strzałków
koło Stryja) |
| Edward Passendorfer | Antoni Schimitzek (Siersza) |
| Stanisław Pawłowski (Poznań) | Michał Siedlecki |
| Bogumił Pawłowski | Wincenty Siemaszko (Skiernie-
wice) |
| Kazimierz Piech | Jan Siemiradzki (Lwów) |
| Feliks Piestrak (Tarnowskie
Góry) | Tadeusz Sikorski |
| Adam Piwowar (Dąbrowa Górna.) | Kazimierz Simm (Cieszyn) |
| Wilhelm Pokorny (Lwów) | Ludwik Sitowski (Poznań) |
| Marja Polaczkówna (Lwów) | Franciszek Skupniewski (War-
szawa) |
| Władysław Poliński (Warszawa) | Witold Sławiński (Wilno) |
| Roman Prawocheński | Piotr Słonimski (Warszawa) |
| Józef Premik | Jerzy Smoleński |
| Jan Prüffer (Wilno) | Władysław Smosarski (Poznań) |
| Ferd. Rabowski (Warszawa) | Stanisław Smreczyński sen. |
| Paweł Radziszewski (Wilno) | Stanisław Smreczyński jun. |
| Edward Ralski | Kazimierz Smulikowski (Lwów) |
| Mirosław Ramułt | Marjan Sokołowski |
| Jan Rivola (Poznań) | Stanisław Sokołowski sen. |
| Wojciech Rogala (Lwów) | Stanisław Sokołowski jun. |
| Kazimierz Rogóyski (Wilno) | Teodor Spiczakow |
| Jan Romaniszyn (Lwów) | Jan Stach |

Karol Starmach	Antoni Wagner (Warszawa)
Konstanty Stecki (Poznań)	Stanisław Waśniewski (Mydlniki)
Witold Stefański (Warszawa)	Ks. Franciszek Wawrzyniak (Dziekanowice)
Edward Stenz (Gdańsk)	Stanisław Weigner
Stefan Stobiecki	Herkulan Weigt
August Stöckl (Lwów)	Zygmunt Weyberg (Lwów)
Konstanty Strawiński (Warszawa)	Szymon Wierdak (Lwów)
Fortunat Stroński (Lwów)	Kazimierz Wieze (Poznań)
Kazimierz Strzemiński	Jan Wilczyński (Wilno)
Ks. Bolesł. Strzeszewski (Płock)	Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Stanisław Sumiński (Warszawa)	Edward Windakiewicz
Leon Syroczyński (Lwów)	Piotr Wiśniewski (Wilno)
Walery Swederski (Lwów)	Tadeusz Wiśniowski (Lwów)
Michał Świątkiewicz (Lwów)	Józef Witkowski
Bohdan Świdorski (Warszawa)	Jan Włodek
Władysław Szafer	Adam Wodcziczko (Poznań)
Kazimierz Szafran	Tadeusz Wolski (Warszawa)
Bronisław Szafran	Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Wład. Szaniawski (Przegoliny)	Jadwiga Wołoszyńska
Jan Sztolcman (Warszawa)	Tadeusz Woyno (Warszawa)
Kazimierz Szulc (Warszawa)	Kazimierz Wójcik (Poznań)
Jan Szulczewski (Poznań)	Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Franciszek Szychliński (Poznań)	Antoni Wróblewski (Lwów)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)	Wanda Zabłocka
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)	Jan Zabłocki
Szymon Tenenbaum (Warszawa)	Zofja Zaćwilichowska
F. K. Terlikowski (Poznań)	Jan Zaćwilichowski
Juljan Tokarski (Lwów)	Edmund Załęski
Tadeusz Trella (Przemyśl)	Jan Zerndt
Józef Trzebiński (Wilno)	August Zierhoffer (Lwów)
Seweryn Udziela (Podgórze)	Kazimierz Żorawski (Warszawa)
Władysław Vorbrod	

Prace tej Komisji są rozdzielone na pięć ośrodków (Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa i Wilno). W Krakowie istnieje 5 sekcji pod kierunkiem: 1) *geofizyczna* — prof. Banachiewicza; 2) *geologiczna* — prof. Nowaka; 3) *botaniczna* — prof. Szafera; 4) *zoologiczna* — prof. Hoyera i *rolniczo-leśna* — prof. Włodka.

2. Komisja historii nauk matematyczno-przyrodniczych.

Przewodniczący: Vacat.

Sekretarz: Aleksander Birkenmajer.

Członkowie:

Aleksander Birkenmajer	Aleksander Kraushar (Warszawa)
Ludwik Birkenmajer	Feliks Kucharzewski (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)	Jan Lachs
Stanisław Ciechanowski	Władysław Natanson
Isak Collijn (Stockholm)	Władysław Szumowski
Ks. Konstanty Czaykowski	Jan Tur (Warszawa)
Samuel Dickstein (Warszawa)	Adam Wrzosek (Poznań)
Tadeusz Estreicher	Władysław Zahorski (Wilno)
Franciszek Fuchs	
Franciszek Giedroyć (Warszawa)	

IV. Komisje wspólne.

1. Komisja antropologii i prehistorji.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

*Zastępcy przewodniczącego: Juljan Talko-Hryncewicz¹⁾,
Włodzimierz Demetrykiewicz²⁾.*

Sekretarz: Józef Żurowski.

Członkowie:

Leopold Adametz	Stanisław Ciechanowski
Włodz, Antoniewicz (Warszawa)	Jan Czekanowski (Lwów)
Michał Bernstein (Wilno)	Bol. Czapkiewicz (Tarnów)

¹⁾ Kierownik Sekcji antropologicznej i redaktor części antropologicznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

²⁾ Kierownik Sekcji prehistorycznej i redaktor części prehistorycznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

E. Czepurkowskij (Władywostok)

Włodzimierz Demetrykiewicz

Michał Drewko (Warszawa)

Bolesław Erzepki (Poznań)

Henryk Hoyer

A. Hrdlička (Washington)

Roman Jakimowicz (Warszawa)

Bohdan Janusz (Lwów)

Kazimierz Kostanecki

Józef Kostrzewski (Poznań)

Ludwik Krzywicki (Warszawa)

Stefan Krukowski (Warszawa)

Edward Loth (Warszawa).

Aleksander Maciesza (Płock)

Ernest Maydell

Jan Mydlarski (Warszawa)

Lubor Niederle (Praga)

Jan Olbrycht

G. Papillaut (Paryż)

Roman Prawocheński

Michał Reicher (Wilno)

Ludwik Sawicki (Warszawa)

Olga Spitzer-Willerowa

Karol Stojanowski (Poznań)

Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)

J. Talko-Hryncewicz

Stanisław Tomkowicz

Seweryn Udziela

Leon Wachholz

Leon Wasilewski (Warszawa)

Adam Wrzosek (Poznań)

Edmund Załęski

Zygmunt Zakrzewski (Poznań)

Józef Żurowski

2. Komisja etnograficzna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Udziela.

Sekretarz: Jan Stanisław Bystron.

Członkowie:

Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)

Włodzimierz Bugiel (Paryż)

Franciszek Bujak (Lwów)

Jan Stanisław Bystron

Adam Chętnik (Nowogród nad Narwią)

Adolf Chybiński (Lwów)

Stanisław Ciszewski (Warszawa)

Stefan Czarnowski (Warszawa)

Jan Czekanowski (Lwów)

Stanisław Dobrzycki (Poznań)

Kazimierz Dobrowolski

Cezarja Ehrenkreutzowa (Wilno)

Stanisław Estreicher

Adam Fischer (Lwów)

Eugenjusz Frankowski (Poznań)

Jerzy Horák (Praha)

Zdzisław Jachimecki

Witold Klinger (Poznań)

Filaret Kołessa (Lwów)

Tadeusz Kowalski

Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Włodzimierz Kubijowicz
Leonard Lepszy
Bronisław Malinowski (Londyn)
Kazimierz Moszyński
Kazimierz Nitsch
Stanisław Poniatowski (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski
Edmund Schneeweis (Belgrad)
Władysław Semkowicz

Tadeusz Seweryn (Tomaszów Maz.)
A. P. Stoiłow (Sofja)
Juljan Talko-Hryncewicz
Seweryn Udziela
Leon Wasilewski (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Helena Windakiewiczowa
Roman Zawiliński
Juljusz Zborowski (Zakopane)

3. Komisja geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer.

Sekretarz: Jerzy Smoleński.

Członkowie:

Henryk Arctowski (Lwów)
Stanisław Arnold (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystron
Jan Czarnocki (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Juljan Czyżewski (Lwów)
Regina Danysz-Fleszarowa
(Warszawa)
Kazimierz Demel (Hel)
Władysław Deszerka (Poznań)
Marja Dobrowolska
Antoni Dobrowolski (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Zakopane)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Benedykt Fuliński (Lwów)
Adam Gadomski

Ferdynand Goetel (Warszawa)
Walery Goetel
Wład. Górczyński (Warszawa)
Jan Grochmalicki (Poznań)
Marc. Handelsman (Warszawa)
Jan Hirschler (Lwów)
Bolesław Hryniwiecki (Warszawa)
Jan Jakubowski (Warszawa)
Antoni Jakubski (Poznań)
Aleks. Janowski (Warszawa)
Wacław Jezierski (Warszawa)
Juljusz Jurczyński (Łódź)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Kazimierz Kaznowski (Warszawa)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwara (Lwów)

- Stanisław Korbel
Jan Kornaus (Warszawa)
Józef Kostrzewski (Poznań)
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ks. Stan. Kozierowski (Winno-
góra)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska
Stefan Kreutz
Włodzimierz Kubijowicz
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Witold Kulesza (Poznań)
Stanisław Kutrzeba
Stan. Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Mieczysław Limanowski (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Jerzy Loth (Warszawa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Walery Łoziński
Józef Łukaszewicz (Wilno)
Edward Maliszewski (Warszawa)
Stan. Małkowski (Warszawa)
Władysław Massalski (Warsza-
wa)
Stan. Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Kazimierz Moszyński
Józef Motyka
Jan Natanson-Leski (Warszawa)
Stanisława Niemcówna
Edward Niezabitowski (Poznań)
Kazimierz Nitsch
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Stan. Nowakowski (Poznań)
- Bolesław Olszewicz (Poznań)
Zdzisław Opolski (Krzemieniec)
Wiktor Ormicki
Józef Paczowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bronisław Piątkiewicz
Wilhelm Pokorny (Lwów)
Marja Polaczkówna (Lwów)
Wład. Poliński (Warszawa)
Stan. Poniatowski (Warszawa)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Kazimierz Rouppert
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Władysław Semkowicz
Michał Siedlecki
Wacław Sieroszewski (War-
szawa)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Jerzy Smoleński
Marjan Sokołowski
Stanisław Sokołowski
Jan Stach
Konstanty Stecki (Poznań)
Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)
Antoni Sujkowski (Warszawa)
Władysław Szafer
Bronisław Szafran
Jan Sztolcman (Warszawa)
Kazimierz Szulc (Warszawa)
Jerzy Wojciech Szulczewki
(Poznań)
Teofil Szumański (Lwów)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Juljan Talko-Hryncewicz

Henryk Teisseyre (Lwów)
Józef Trzebiński (Warszawa)
Seweryn Udziela
Roman Umiastowski (Wilno)
Antoni Wagner (Warszawa)
Józef Wąsowicz (Lwów)
Herkulan Weigt
Szymon Wierdak (Lwów)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)

Walenty Winid (Poznań)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Zygmunt Wóyciecki (Warszawa)
Bohdan Zaborski (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)
August Zierhoffer (Lwów)
Tadeusz Zubrzycki (Warszawa)

Stacja Naukowa Polska w Paryżu.

6, Quai d'Orléans, Paris IV^{me}

(Stan 15 stycznia 1929).

Delegat P. A. U.: Franciszek Pułaski.

Biblioteka Polska.

Kustosz: Stanisław Piotr Koczorowski.

Komitet miejscowy.

Przewodniczący: Adam ks. Czartoryski.

Sekretarz: *Vacat*.

Członkowie: Stanisław Henryk hr. Badeni, Tadeusz Chojcecki, Józef Przeździecki, Dionizy Zaleski.

Muzeum Adama Mickiewicza.

Kustosz honorowy: Marja Mickiewiczówna.

Kustosz: Bronisława Mońkiewiczówna.

Stacja Naukowa i Biblioteka Polska w Rzymie.

Roma, 15 via delle Botteghe Oscure.

Dyrektor: *Vacat*.

Bibliotekarz: Józef Michałowski.

Polska Komisja Międzynarodowej Współpracy Intelektualnej przy Lidze Narodów.

Warszawa, Pałac Staszica, Nowy Świat 72.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski (Warszawa).
Stefan Pieńkowski (Warszawa).

Polskie Komitety Narodowe Unij Naukowych Międzynarodowych.

1. Unja Astronomiczna.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz ¹⁾.

Zastępca przewodniczącego: Marcin Ernst (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Michał Kamieński (Warszawa).

Członkowie: Władysław Dziewulski (Wilno), Lucjan Grabowski (Lwów), Felicjan Kępiński (Warszawa), Józef Witkowski (Poznań).

2. Unja Biologiczna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Emil Godlewski jun., Jan Hirschler (Lwów), Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Kazimierz Kostanecki, Michał Siedlecki, Władysław Szafer.

3. Unja Chemji czystej i stosowanej.

Przewodniczący: Leon Marchlewski.

Członkowie: Karol Dziewoński, Wojciech Świątosławski (Warszawa) — oraz trzech wybranych przez Polskie Towarzystwo Chemiczne w Warszawie: Wiktor Lampe, Edmund Trepka (trzeci niewybrany).

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

4. Unja Fizyczna.

Przewodniczący: Władysław Natanson.

Członkowie: Czesław Białobrzęski (Warszawa), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Czesław Reczyński (Lwów), Mieczysław Wolfke (Warszawa), Konstanty Zakrzewski.

5. Unja Geodezyjno-Geofizyczna.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz.

Przewodniczący Sekcji geofizycznej: Henryk Arctowski (Lwów).

Przewodniczący Sekcji geodezyjnej: Kasper Weigel (Lwów).
Sekretarz Komitetu: Edward Warchałowski (Warszawa).

Członkowie: Ludwik Birkenmajer, Bolesław A. Dobrowolski (Warszawa), Władysław Dziewulski (Wilno), Władysław Gorczyński (Warszawa), Stanisław Kalinowski (Warszawa), Michał Kamiński (Warszawa), Władysław Natanson, Mikołaj Kowal-Niedźwiecki (Warszawa), Eugenjusz Romer (Lwów), Mieczysław Rybczyński (Warszawa), Michał Siedlecki, T. Zubrzycki (Warszawa).

6. Unja Geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer (Lwów).

Sekretarz Generalny: Jerzy Smoleński.

Członkowie: Henryk Arctowski (Lwów), Jan Czekanowski (Lwów), Władysław Gorczyński (Warszawa), Antoni Jakubski (Poznań), Stanisław Lencewicz (Warszawa), Mieczysław Limanowski (Wilno), Władysław Massalski (Warszawa), Stanisław Pawłowski (Poznań), Władysław Semkowicz, Władysław Szafer.

7. Unja Matematyczna.

Przewodniczący: Waclaw Sierpiński (Warszawa).

Członkowie: Stefan Banach (Lwów), Samuel Dickstein (Warszawa), Antoni Hoborski, Zdzisław Krygowski (Poznań),

Antoni Łomnicki (Lwów), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa),
Wiktor Staniewicz (Wilno), Stanisław Zaremba, Kazimierz
Żorawski (Warszawa).

8. Union Académique Internationale.

Bruxelles, Palais des Académies.

Delegaci P. A. U.: Jan M. Rozwadowski, Ks. Konstanty Mi-
chalski.

9. Conseil International de Recherches.

London, Burlington House.

Delegaci P. A. U.: Kazimierz Kostanecki, Władysław Natanson.

Komitet Biblioteki pisarzy polskich.

Przewodniczący: Jan Czubek.

Sekretarz: Stanisław Kot.

Członkowie: Stanisław Estreicher, Stanisław Kutrzeba.

Komitet Encyklopedji Polskiej.

Prezes P. A. U. — Sekretarz Generalny — Sekretarze Wydziału
I i II — Redaktor: Stanisław Estreicher.

Komitet wydania dzieł Arystotelesa w tłu- maczeniu polskiem.

Przewodniczący: Władysław Heinrich.

Redaktorowie: Ks. Konstanty Michalski i Seweryn Hammer.

Komitet wydania „Corpus Vasorum Anti- quorum“ w Polsce.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Edmund Bulanda (Lwów), Kazimierz Bulaś,
Stanisław Gąsiorowski, Rajmund Gostkowski, Wojsław Molé,
Ludwik Piotrowicz, M. Ruxerówna (Poznań), Tadeusz Sinko.

Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Sekretarz: Ludwik Piotrowicz.

Członkowie: Adam Chmiel, Leon Sternbach.

Słownik staropolski.

Redaktor: Kazimierz Nitsch.

Pomocnik: Henryk Oesterreicher.

Komitet Historji Śląska do XIV wieku.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Kazimierz Dobrowolski.

Członkowie: Jan Dąbrowski, ks. Jan Fijałek, Roman
Grodecki, Abdon Kłodziński, Karol Piotrowicz, Władysław
Semkowiez.

Komitet dla wydawnictwa »Źródła do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu (Stosunki z zagranicą)«.

a) Z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski, Józef
Kallenbach, Stanisław Kot, Stanisław Windakiewicz.

b) Z Wydziału histor.-filozoficznego: ks. Jan Fijałek, Sta-
nisław Kutrzeba, Jan Ptaśnik (Lwów).

Komitet fund. im. ś. p. Erazma i Anny małżonków Jerzmanowskich.

Zarząd Pol. Akademji Umiejętności oraz delegaci:

Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski
Stanisław Witkowski.

Wydziału histor.-filozoficznego: Władysław Abraham

Wydziału matem.-przyrodniczego: Emil Godlewski jun.

Wojciech Świątosławski.

Komitet fund.

im. ś. p. Probusa Barczewskiego.

Dla przyznania nagrody: 1) za pracę historyczną, 2) za pracę malarską składa się z dwóch członków Wydziału filolog. i trzech członków Wydziału hist.-filozof. Wyborów dokonuje się co roku w grudniu.

Komitet fund.

Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Dla przyznania nagrody z zakresu grafiki, rzeźby albo muzyki składa się z członków działu artystycznego fund. ś. p. Probusa Barczewskiego oraz delegatów: a) profesora muzykologii na Uniw. Jagiell., b) delegata Towarzystwa Muzycznego w Krakowie.

Komitet naukowy fund.

ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

Prezes, Sekretarz Generalny, Rektor i Prorektor Uniw. Jagiell., Dziekan i Prodziekan Wydziału rolniczego Uniw. Jagiell.

Komitet naukowy fund.

im. Pawła Tyszkowskiego.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Dyrektor Wydziału matem.-przyrodn.: Emil Godlewski jun.

Członkowie wybrani przez Wydz. mat.-przyrodn.: Henryk

Hoyer, Leon Marchlewski.

Referenci: Stanisław Ciechanowski, Karol Klecki, Franciszek Krzysztalowicz (Warszawa), Jan Lenartowicz (Lwów), Witold Nowicki (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Henryk Hoyer.

Komitet dla uczczenia 100-ej rocznicy śmierci Jana Śniadeckiego.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz Komitetu: Stanisław Kot.

Członkowie: Tadeusz Banachiewicz, Ludwik Birkenmajer, Ignacy Chrzanowski, Samuel Dickstein (Warszawa), Józef Kallenbach, Władysław Natanson, Witold Rubczyński, Władysław Szumowski.

Państwowy Instytut Meteorologiczny.

Delegat P. A. U.: Czesław Biało-brzeski (Warszawa).

Fundacja Kórnicka.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski (Warszawa), Józef Sypniewski (Puławy).

Fundacja im. Suszyńskich.

Delegat P. A. U.: Leon Marchlewski.

Kasa im. Mianowskiego w Warszawie.

Delegat P. A. U.: Kazimierz Żorawski (Warszawa).

Komitet nagrody literackiej m. Łodzi.

Delegat P. A. U.: Józef Kallenbach.

Komisja regulaminowa.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Władysław Abraham (Lwów), Emil Godlewski jun., Leon Marchlewski, Władysław Natanson, Leon Piniński (Lwów), Stanisław Wróblewski (Warszawa).

Komisja rewizyjna.

Członkowie: Fryderyk Papée, Michał Siedlecki, Tadeusz Sinko.

Zastępca: Władysław Heinrich.

Muzeum Fizjograficzne.

Dyrektor: Jan Stach.

Kustosz działu zoolog.: Józef Fudakowski.

Kustosz działu botan.: Jerzy Lilpop.

Kustosz działu geolog.: Eugenjusz Panow.

Konserwator zbioru motyli: Witold Niesiołowski.

Rada Muzealna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Stefan Kreutz, Michał Siedlecki, Jan Stach, Władysław Szafer.

Muzeum Archeologiczne.

Dyrektor: Włodzimierz Demetrykiewicz.

Zastępca: Tadeusz Reyman.

Rada Muzealna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Włodzimierz Demetrykiewicz, Julian Talko-Hrynciewicz.

Komitet Biblioteki Pol. Akademji Umiejętności.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: ks. Jan Fijałek, Kazimierz Nitsch, Fryderyk Papée, Władysław Semkowicz, Michał Siedlecki, Władysław Baran.

Biblioteka Pol. Akademji Umiejętności.

Inspektor: Fryderyk Papée.

Dyrektor: Władysław Baran.

Bibliotekarka: Helena d'Abancourt.

Pomocnicy: Jadwiga Czapska, Walerja Suszyłówna,
Józef Korpała.

Syndyk Pol. Akademji Umiejętności.

Dr. Józef Skąpski, Kraków, ul. św. Jana 12.

Tel. Nr 443.

Kancelarja Polskiej Akademji Umiejętności.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Tel. Nr 39.

Dyrektor: Józef Rydel.

Zastępcy: Marja Wróblewska, dr Silvio Mikucki.

Kierownik magazynu wydawn.: Kazimierz Hałaciński.

Zastępca: Regina Szewczykówna.

Podskarbi: Józef Patykiewicz.

Rachmistrz: Edward Pompa.

Kancelarja Gospodarcza dóbr P. A. U.

Tel. Nr 2920.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Inspektor: Inż. Jan Krzesiwo.

Rachmistrz: Kazimierz Czachowski.

Urzednicy: Helena Antecka, Stanisława Łuczyńska.

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOŚCI I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1927 DO CZERWCA 1928.

Sprawozdanie z czynności i wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności od czerwca 1927 do czerwca 1928.

Encyklopedia Polska. Przeprowadzono reorganizację Komitetu Encyklopedji. Jako stali członkowie wchodzi obecnie do niego: prezes Akademji jako przewodniczący, sekretarz generalny, sekretarze Wydziałów I i II i dyrektor wydawnictwa czł. St. Estreicher, zaś do przygotowania poszczególnych działów są zapraszani w razie potrzeby jeszcze inni członkowie, tak do działu literatury polskiej zaproszono czł. I. Chrzanowskiego i czł. St. Kota, do działu etnografji prof. J. St. Bystronia, do działu historii wojskowości czł. J. Dąbrowskiego i generała M. Kukiela. Przygotowanie ponownego wydania tomu Encyklopedji, obejmującego dzieje literatury polskiej, postąpiło znacznie naprzód. Ustalono plan tego wydania, które wyjdzie nie jako tom Encyklopedji, ale w dziale podręczników humanistycznych. Rękopisy prac mają być dostarczone do 1 września b. r., poczem zaraz rozpoczęłoby się druk. Ustala się zaś plan następnych tomów: etnografji, historii wojskowości i historii politycznej porobiorowej. Ponieważ do tych działów zdołano pozyskać już szereg współpracowników, można żywić nadzieję, iż w ciągu roku 1929 będą one przygotowane do druku.

Biblijografja polska K. i St. Estreichera. Druk tomu XXVII Biblijografji, wstrzymany w r. 1927, rozpoczął się znowu w lecie tegoż roku i odtąd szedł bez żadnej przerwy tak, iż doszedł już do 30 formy; tom ten, obejmujący literę S, będzie mógł być gotowy w bieżącym roku. Do końca tego wielkiego wydawnictwa brakuje jeszcze około 10 tomów. Prowadzi je czł. St. Estreicher z pomocą dyr. Wł. Barana.

Podręczniki. W serji podręczników humanistycznych został wydany tom III i ostatni Historjografji greckiej i nauk pokrewnych czł. St. Witkowskiego. Wydano w ósmym wydaniu Pisownię polską w opracowaniu czł. J. Łosia; do tego wydania prof. Łoś na nowo przerobił i uzupełnił cały słownik wyrazów. W tym dziale uchwalił Zarząd wydać na nowo w wydaniu anastatycznym tom I Słownika gwar polskich Karłowicza, oddawna wyczerpany, a potrzebny dla uzupełnienia reszty tomów, których pewna ilość egzemplarzy jest jeszcze na składzie.

W dziale podręczników przyrodniczych ogłoszono zeszyt trzeci tomu IV „Anatomji człowieka“, obejmujący „Ucho“ w opracowaniu czł. J. Markowskiego ze Lwowa, rozpoczęto zaś druk drugiego wydania tomu III tejże Anatomji, opracowanego przez ś. p. A. Bochenka, a obecnie poprawionego przez prof. St. Ciechanowskiego. Również oddany już został w handel księgarski obszerny tom I Patologii ogólnej w opracowaniu czł. K. Kleckiego.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń i Bulletin International Wydziału I—II. Sprawozdania ukazują się regularnie co miesiąc z wyjątkiem

miesiący wakacyjnych. Uzupełniono wreszcie lukę, jaką wykazywało wydawnictwo Bulletinu, przez ogłoszenie Bulletinu za rok 1926; obecnie już normalnie wydawać się będzie Bulletin w trzech zeszytach rocznie. Zeszyty II i III za rok 1927 już są w druku. Redakcję Sprawozdań i Bulletinu prowadzi czł. J. Dąbrowski.

Komisja antropologii i prehistorji odbyła w okresie sprawozdawczym trzy posiedzenia naukowe i dwa administracyjne. Na posiedzeniach naukowych przedstawiono 8 prac, a to czł. H. Hoyer: Wyniki badań kości zwierzęcych, pochodzących z osady neolitycznej w Nowym Darominie (pow. Sandomierz); tenże: Wyniki badania kości, pochodzących z Woli Duchackiej pod Krakowem; St. Krukowski: Nowe materiały paleolityczne w dawnych nabytkach Muzeum Archeologicznego P. A. U.; tenże: Inwentarze krzemienne paleolityczne w zbiorze Z. Glogera - M. Fedorowskiego w Muzeum Archeologicznem P. A. U.; G. Papillault z Paryża: Sprawozdanie z ekshumacji i badań nad szczątkami Juljusza Słowackiego; czł. J. Talko-Hryncewicz: Typ antropologiczny Juljusza Słowackiego; L. Sedlaczek: Dregowiczanie, studjum antropologiczne; J. Żurowski: Skarby halszackiego okresu z doliny Dunajca.

Ukończono druk IV tomu Prac i Materiałów antropologiczno-archeologicznych i etnograficznych, wydając część I tegoż tomu (archeologiczną) oraz sprawozdania z posiedzeń Komisji antropologicznej za czas od 1921 do 1926 r. Ze względu na podział dawnej Komisji antropologicznej na Komisję antropologii i prehistorji i Komisję etnograficzną, na tym tomie (IV) zamknięto

dawne wydawnictwo, a nowe będzie nosiło tytuł „Prace Komisji antropologii i prehistorji“. W tem nowem kończy się druk pracy czł. J. Talko-Hryncewicza: Krakowiacy współcześni.

Z zasiłków pieniężnych, udzielonych przez Komisję, p. B. Jasiński przeglądał parafjalne metryki chrztu i urodzin celem zebrania danych o długości życia górali polskich; p. J. Tambor zbierał dane w Miejskiem Biurze statystycznym do długości życia mieszkańców Krakowa; p. A. Szinagel badał oczodoły różnych ras ludzkich na podstawie materiałów, znajdujących się w Zakładzie antropologii U. J.

Czł. W. Demetrykiewicz, jako delegat Akademji, wziął udział w I Zjeździe prehistoryków polskich w Poznaniu.

Komisja etnograficzna. W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja trzy posiedzenia, na których przedłożono 8 prac, a mianowicie: Jan St. Bystron: Bibliografia ludoznawstwa polskiego od r. 1911; tenże: Przysłowia polskie; Kazimierz Dobrowolski: Najstarsze kształty wsi polskich; Eugenjusz Frankowski: Tykwa i jej znaczenie dla kultury ludzkiej; Ignacy Moczydłowski: Pieśni ludowe z Podhala; Kazimierz Moczyński: Badania etnograficzne na kresach północno-wschodnich; Tadeusz Seweryn: Materiały do łowiectwa ludowego w Polsce; tenże: Pokucka majolika ludowa.

Z wydawnictw Komisji ukazały się jako nr 3: praca Reginy Lilientalowej: Dziecko żydowskie; nr 5: Zamki drewniane przy drzwiach; nr 6: T. Seweryna: Z żywym kurkiem po dyngusie; nr 7: Cz. Piet-

kiewicz: Materiały etnograficzne z Polesia. W druku znajduje się nr 8: Wł. Antoniewicza: Spinki góralskie.

Komisja geograficzna w okresie sprawozdawczym przeprowadziła organizację II Zjazdu Geografów i Etnografów Słowiańskich, który odbył się w Polsce w r. 1927. Z budżetu swego na r. 1927 rozdzieliła Komisja kwotę 3.500 zł na subwencje dla badań, podjętych przez wszystkie pięć ośrodków naukowych. Z zasiłkiem Komisji przeprowadził systematyczne opracowanie limnologiczne jezior Gostyńskich prof. S. Lencewicz z Warszawy z współudziałem pp. A. Kudławca i M. Pruszyńskiego. P. M. Pruszyński dokonał pomiarów batymetrycznych jeziora Białego pod Grodnem, p. A. Kudławiec jezior: Pulmo, Łukie, Święte nad górną Prypecią. Jeziora Dolskie badał p. J. Bajerlein z Czarnkowa. P. W. Deszczka z Poznania podjął studjum podwodnej mierzei w zatoce Puckiej, p. J. Kamińska zajęła się szczegółowem zbadaniem sandru nowotomyskiego, p. B. Lemańczyk pomiarami teras dolnej Wisły. P. A. Gontarska z Łodzi opracowała teren wydmy w okol. Aleksandrowa. P. B. Halicki z Krakowa dokończył kartowania dyluwjum Podhala, p. M. Gotkiewicz pracował nad geomorfologją kotliny Orawskiej i Liptowskiej. — Skutki erozji i akumulacji wód powodziowych 1927 r. prześledził w dolinie Czere moszu M. Woźnowski, — w dol. Prutu J. Czyżewski, M. Romanowska i H. Teisseyre, — w dol. Oporu A. Zierhoffer i T. Krystek ze Lwowa. Codzienne pomiary wodostanu, przepływu i ilości zawiesin w Wisłoku wykonywała w ciągu 2 sezonów p. H. Ziemska w Krośnie. —

J. Czyżewski ze Lwowa zebrał w 20 miejscowościach próbki pyłu opadłego w Polsce SE w d. 26—27 IV. b. r. i badał jego rozmieszczenie wedle ilości, rozmiaru ziarna i składu chemicznego. Opracowanie materiału przeprowadza się w Zakł. Petrogr. i Zakł. Geofiz. U. J. K. — W związku ze studjum morfologii okolic jezior Trockich prof. M. Limanowski z Wilna odkrył wielki oz, stanowiący półwysp, na którym leżą N. Troki, i stwierdził podobne czy w Brasławszczyźnie; nad Dźwiną między Krasławiem i Drują znalazł ślady dawnego zastoiska, przelewającego się przez Lepelskie do Dniepru. P. Świaniewiczowa z Wilna przygotowała materiał do mapy morfol. pd. brzegów jez. Trockich i granic sandru puszczy Rudnickiej. — Wyniki tych badań, po ich ostatecznem opracowaniu, zamieszczone zostaną w sprawozdaniach Komisji.

Szereg rozpraw naukowych przedstawiono do wydania w Pracach Komisji, których pierwszy tom ukaże się w r. b. — Przygotowany do druku jest już czł. L. Sawickiego: Atlas jezior Tatrzańskich oraz p. Z. Pacciewiczowej: Szałaśnictwo w Tatrach. — W Komisji kontynuowano rozpoczętą w r. z. pracę nad terminologią geogr. polską, zestawiając materiał leksykograficzny, nadto komitet złożony z czł. E. Romera ze Lwowa i p. W. Massalskiego z Warszawy zajął się ustaleniem transkrypcji nazw geograficznych obcych.

Wydział filologiczny wydał t. LXII nr 4.: J. Reinholda: Ze studjów nad staro-francuskimi rękopisami, część II.

Na posiedzeniach Wydziału przedstawiono następujące referaty:

Z filologii klasycznej: Czł. L. Œwikliń-

ski: O satyrach Juljana Apostaty; K. Jarecki: O jakich „confessores“ mówi Aetheria w swojej „Peregrinatio ad loca sancta?“; K. F. Kumaniecki: De Satyro peripatetico; J. Schnayder: Quibus conviciis alienigenae Romanos carperint; czł. T. Sinko: De Horatii carminibus bacchicis; I. Wieniewski: O zapowiadaniu przyszłych zdarzeń u Homera; czł. S. Witkowski: De codicibus s. Basilii Magni hispaniensibus.

Z historii kultury w Polsce: J. Janów: Jan Sandecki-Malecki jako redaktor najstarszego lekcjonarza polskiego i jako tłumacz Nowego Testamentu z r. 1552; czł. St. Kot: Pobyt Jana Kochanowskiego w Królewcu (na tle studjów zagranicznych poety); Cz. Leśniewski: Uwagi w sprawie „Dziennika podróży“ przypisywanego fałszywie Staszcicowi.

Z historii literatury polskiej: W. Czernobajew: Przyczynki do genezy i źródeł „Irydjona“ Zygmunta Krasieńskiego; czł. L. Œwikliński: O wydaniu spuścizny Klemensa Janickiego; K. Górski: Grzegorz Paweł; monografia z dziejów polskiej literatury arjańskiej XVI w.; czł. J. Kallenbach: Wiadomość o autografie „Balladyny“; R. G. Noyes: Słowacki i Silvio Pellico; R. Pollak: Uwagi nad „Dworzaninem“ Górnickiego; czł. T. Sinko: Problemy Sępowe.

Z językoznawstwa słowiańskiego i polskiego: J. Ziłyński: Opis fonetyczny języka małopolskiego; A. Tomaszewski: Wielkopolska gwara Łopienna i okolicy; M. Małecki: Archaizm podhalański wraz z próbą wykreślenia granic tego dialektu; S. Bąk: Morfologja gwary „łasowskiej“ (Grębów i okolica, pod Tarnobrzegiem).

Z muzykologii: M. Liebeskind: Twórczość Mieczysława Karłowicza.

Komitet Źródeł do dziejów życia umysłowego w Polsce. Przygotowania do wydania Źródeł do dziejów życia umysłowego w Polsce (Stosunki z Zachodem) posunęły się bardzo znacznie w ostatnim roku. W najbliższym czasie rozpocznie się druk pierwszego tomu Źródeł, który obejmie materiały do dziejów Nacji polskiej w Padwie (to jest statuta, album i księgi zgromadzeń Nacji), jako stanowiące odrębną całość. Podczas feryj wielkanocnych bieżącego roku czł. St. Kot dokończył kolacjonowanie tych źródeł w Padwie dla celów wydawnictwa. Inne materiały do historii studjów padewskich, wydobyte przedewszystkiem z różnych archiwów w Padwie a uzupełnione źródłami ze zbiorów polskich, wypełnią drugi tom wydawnictwa, w większości także przygotowany do druku. — Dla zbadania średnio-wiecznych archiwaliów bolońskich (zwłaszcza komunalnych, sądowych i notarialnych) bawił w Bolonji przez drugą połowę roku ubiegłego dr Mieczysław Niwiński, który wydobył niewielką wprawdzie co do liczby, ale bardzo cenną ze względu na wartość historyczną ilość materiału z wieków XIII—XV. — Dla uzupełnienia poszukiwań w bibliotekach i archiwach polskich odbył z polecenia Komitetu dr Henryk Barycz podróż do Warszawy, Włocławka, Płocka, Torunia, Gniezna, Poznania i Kórnik, gdzie zebrał również pewną ilość materiału źródłowego (listów, pamiętników i starych druków), odnoszącego się do studjów młodzieży polskiej w uniwersytetach włoskich.

Komitet Pism greckich oo. Kościoła IV wieku.

Tekst pieśni daktylicznych Grzegorza z Nazjanzu wraz z aparatem krytycznym jest już przez czł. L. Sternbacha ustalony, tylko pieśni jambiczne wymagają jeszcze pewnych badań bibliotecznych.

Komitet dla uczczenia pamięci Jana Śniadeckiego (w setną rocznicę jego zgonu) opracował plan wydawnictwa zbiorowej korespondencji Śniadeckiego. Z polecenia Komitetu zbadał dr Ludwik Kamiński z Lublina dochowane zbiory korespondencji, w czem wielką pomoc okazała p. Anna z Balińskich Pereświat-Sułtanowa z Jaszun, ułatwiając korzystanie ze spuścizny swego znakomitego przodka i oddając w depozyt Akademji ocalałe jego rękopisy i listy. Zbiory jaszunskie i innych bibliotek dostarczyły ponad 1.600 listów Jana Śniadeckiego, stanowiących pierwszorzędnej wagi źródła do dziejów wychowania, oświaty i nauki w Polsce, a w szczególności do historii uniwersytetów: krakowskiego i wileńskiego. Wydanie całości tego olbrzymiego materiału, któryby zajął około 300 arkuszy druku, mogłoby się dokonać tylko wspólnym wysiłkiem wszystkich towarzystw naukowych polskich i Ministerstwa W. R. i O. P.; Akademia o własnych siłach zamierza wydać korespondencję najstarszą, i stanowiącą w pewnej mierze odrębną całość, z czasów działalności Śniadeckiego w Krakowie (1780—1792).

Komisja historii sztuki. Na posiedzeniach Komisji przedstawiono następujące rozprawy i komunikaty: dr Stanisław Gąsiorowski: Ze studjów nad ornamentyką starożytną; Motyw wazy; dr Stefan Komornicki: Gobeliny z Krasnego; ks. dr Tadeusz Krużyński: List J. Mażarskiego w archiwum w Mły-

nowie; dr Tadeusz Mańkowski: August Moszyński, architekt polski XVIII w.; prof. Wojesław Molè: Sprawozdanie z II międzynarodowego Kongresu bizantynologów w Belgradzie; dr Marjan Morelowski: O nieznanach tapiserjach tkanych dla Polski w XVI, XVII i XVIII wieku; czł. Juljan Pagaczewski: Gobeliny polskie; dr Tadeusz Szydłowski: a) Murowane kościoły grodowe i wiejskie w XII i XIII wieku w dzielnicach krakowskiej i sandomierskiej; b) Fragmenty rzeźb wieży ratuszowej w Krakowie; c) praca wspólna z archit. Z. Gawlikiem: Kościół franciszkański w N. Korczynie.

Z wydawnictw Komisji ukazał się Prac tom IV, zeszyt I oraz Indeks osób, miejscowości i rzeczy do tomu III Prac.

Komisja językowa zajmowała się w dalszym ciągu zagadnieniem badań toponomastycznych. W sprawie tej odbyło się z inicjatywy Komisji osobne posiedzenie, poświęcone toponomastyce, w którym wzięli udział pp. Bystron, Moszyński, Nitsch, Rozwadowski, Sawicki, Semkowicz, Smoleński i Wędkiewicz oraz płk. Kreutzinger i por. Romanow jako przedstawiciele Wojskowego Instytutu Geograficznego. Na posiedzeniu podniesiono konieczność utworzenia w tym celu osobnej komisji jużto przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, już też przy Polskiej Akademji Umiejętności. Płk. Kreutzinger oświadczył gotowość współpracy i pomocy ze strony Wojsk. Instytutu Geograficznego. Wkońcu zawiązano tymczasowy komitet dla przygotowania zbiorowej broszury, tłumaczącej praktyczne i naukowe znaczenie badań toponomastycznych, tudzież dającej dokładne wskazówki do zbierania materiałów. Komitet ten, złożony

z prof. Bystronia, Moszyńskiego, Nitscha, Rozwadowskiego, Semkowicza i Wędkiewicza, odbył posiedzenie w dniu 21 marca 1928, omówił bliżej treść broszury i pozyskał już specjalistów do napisania poszczególnych artykułów. Ponadto współpracowała Komisja językowa z Ministerstwem Handlu i Przemysłu przy ustalaniu terminologii morskiej. Delegatem Komisji na poświęcone temu zadaniu posiedzenia w Warszawie był prof. A. Kleczkowski.

Słownika gwary wilamowskiej (niemiecka wieś Wilamowice w południowo-zachodniej Małopolsce), zebranego przez dra Mojmira a opracowanego przezeń przy pomocy prof. A. Kleczkowskiego, wydrukowano 11 arkuszy oraz ukończono druk rozprawy dra M. Małeckiego p. t.: Archaizm podhalański. Praca ta wyszła jako nr 4 Monografij Polskich Cech Gwarowych.

Praca nad Słownikiem staropolskim nie ustawała w ciągu całego roku sprawozdawczego; czł. Jan Łoś, skończywszy wypisywanie materiału z Ortyłów magdeburskich, zajął się potem wyczerpywaniem wyrazów z pomniejszych zabytków XV wieku. Dr H. Oesterreicher zajęty był wypisywaniem materiału staropolskiego z „Rozmyślania przemyskiego“.

Słownik łaciny średniowiecznej. Praca nad zbieraniem materiałów do Słownika postępowała systematycznie ciągle naprzód w ciągu ostatniego roku. Po koniec marca ekscerpowano 63.810 kartek, tak że razem jest ich z poprzednimi 174.203. Po przeprowadzonej gruntownej dyskusji zdecydował Komitet Słownika, by narazie usunąć przygotowywanie materiałów do Onomastikonu ze względu na to, że jest to osobne zadanie,

oraz aby nie obciążać pracy leksykograficznej, któraby przez to doznała znacznego opóźnienia.

Komisja orientalistyczna. W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja dwa posiedzenia. Na drugim z nich wygłosił odczyt czł. Władysław Kotwicz ze Lwowa na temat: Kilka uwag o t. zw. babach kamiennych.

Działalność wydawnicza rozwijała się pomyślniej, niż w okresie poprzednim. Ukończono druk nru 10 Prac Komisji orientalistycznej p. t. *Les composés nominaux dans le Śatapathabrāhmaṇa I* — p. H. Grabowskiej-Willmanowej. Obecnie drukują się równocześnie dwa dalsze zeszyty, a mianowicie nr 11 p. t. *Teksty karaimskie w narzeczu Trok* — czł. T. Kowalskiego i nr 12 p. t. *Les composés nominaux dans le Śatapathabrāhmaṇa II* — p. H. Grabowskiej-Willmanowej.

Korzystając z zasiłku Akademji w kwocie 1.500 zł, odbył czł. T. Kowalski latem 1927 (22. VII—29. X) podróż naukową do Azji Mniejszej (wyprawa samochodem „Orbis“, zorganizowana przez czł. L. Sawickiego) celem zbierania materiałów do dialektologii, folkloru i etnografji osmańsko-tureckiej. Wyprawa ta objęła obszar wyznaczony następującymi punktami: Üsküdar, Adapazary, Bołu, Gerede, Kızıldağ Hammam, Angora, Köprüköy, Jozgad, Czorum, Samsun, Amasja, Tokad, Siwas, Kajseri, Newszehir, Akseraj, Znaryk, Konja, Akszehir, Buławadin, Siwrihisar, Sejdigazi, Eskiszehir, Inegöl, Brusa, Mudanja.

Komisja filologiczna. W Archiwum Filologicznem ukazały się dwie rozprawy: Nr 6. Stanislaus Skimina: *De Joannis Chrysostomi rhythmo oratorio*; nr 7.

Georgius Schnayder: Quibus conviciis alienigenae Romanos carperint.

Jako dalszy ciąg Biblijoteki Przekładów Autorów Greckich i Rzymskich rozpoczął się druk Rzeczypospolitej Platona w tłumaczeniu St. Lisiewicza.

Komisja literacka ukończyła druk Korespondencji łacińskiej Szymona Maryckiego z humanistami polskimi w opracowaniu czł. St. Kota; brak tylko przedmowy, którą opracowuje wydawca. — Na ukończeniu jest również druk Katalogu rękopisów polskich (dział poezji), znajdujących się dawniej w Publicznej Biblijotece ces. w Petersburgu, a obecnie rewindykowanych i przechowanych w Biblijotece Uniwersyteckiej w Warszawie; katalog do druku przygotowała p. Janina Kozłowska.

W tece posiada Komisja kilka gotowych do druku rękopisów, jak Dziennik podróży Staszica w opracowaniu p. Cz. Leśniewskiego oraz notatki do dziejów teatru nieświeskiego, zestawione przez p. Pułjanowskiego.

Biblijoteka Pisarzy Polskich. Wydano tomik 79, który zawiera romans staro-polski p. t.: Poncjjan (Historja o siedmiu mędrceach) przekładania Jana z Kosszyczek, z wyd. 1540 r. z unikatu monachijskiego, w opracowaniu dra Juljana Krzyżanowskiego, który równocześnie wydaje tomik 80, zawierający Historję o cesarzu Ottonie; dotąd wydrukowano 5 arkuszy.

Wydział historyczno-filozoficzny odbył w czasie od maja 1927 do kwietnia 1928 r. 10 posiedzeń, na których przedstawiono 10 prac, a mianowicie: 3 z historii filozofji (ks. K. Michalski: Nowa fizyka i różne kierunki

filozofji w XIV w.; tenże: Nauka o woli w XIV w. przed i po potępieniu Jana z Mirecourt; tenże: Wpływ Averroesa i Aleksandra Afrodyzjasza na psychologię XIV w.); 1 z historii Kościoła (ks. M. Wojtas: O przynależność diecezji wrocławskiej do metropolji gnieźnieńskiej 1000—1821); 3 z historii polskiej i ustroju polskiego (W. Tokarz: Deputacja indagacyjna 1794 r.; A. Vetulani: Prawny stosunek Księstwa Pruskiego do Polski 1525—1568; W. Godziszewski: Polska a Moskwa za Władysława IV); 2 z historii prawa (F. Bossowski: Actio ad exhibendum w prawie rzymskim; R. Taubenschlag: Geneza statutów Kazimierza Wielkiego); 1 z zakresu ekonomji (A. Krzyżanowski: Współczesne problemy walutowe).

W tomie LXVI Rozpraw Wydziału dokończono druk pracy dra T. Manteuffla: Stosunki polityczne frankońsko-włoskie w w. VI, a następnie wydrukowano prace dra Kaz. Zakrzewskiego: Rządy i opozycja za cesarza Arkadiusza; dra Jana Gwiazdomorkiego: Przejęcie długu i dra W. Namysłowskiego: Proces chorwaeki XIII w. Rozpoczęto druk tomu LXVII Rozpraw pracą, już wydrukowaną, dra M. Cichockiego: Medjacja Francji w pokoju w Altmarku. Jako osobne książki wydano pracę: dra W. Krzyżanowskiego: Lokalizacja przemysłu, oraz zbiorową książkę pod redakcją czł. A. Krzyżanowskiego p. t. Zagadnienia walutowe.

Druk Aktów Unji Polski z Litwą w opracowaniu czł. St. Kutrzeby i czł. Wł. Semkowicza jest na ukończeniu; pozostaje do wydrukowania jeszcze tylko kilka ostatnich aktów. Kończy się równocześnie przygotowanie indeksu osób i miejscowości, który roz-

pocznie się drukować jeszcze w bieżącym roku kalendarzowym.

Komisja historyczna w dziale wydawnictw kontynuowała druk Aktów nuncjatury Bolognetti'ego (1581—1585), które — po zrzeczeniu się tego wydawnictwa przez dra Czesława Nankego ze Lwowa — objął na mocy uchwały Komisji i na prośbę jej przewodniczącego dr Edward Kuntze, dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. Druk tego wydawnictwa doszedł do 40 formy. Rozpoczęto nadto druk Kodeksu dyplomatycznego katedry i diecezji wileńskiej w wydaniu czł. ks. Jana Fijałka i czł. Wł. Semkowicza (dotąd 7 form) oraz w Archiwum Komisji historycznej (serja II, tom 2) druk źródeł do polityki i ustroju Generalności Konfederacji Barskiej w opracowaniu czł. Wł. Konopczyńskiego (odbito dotąd 5 ark.).

Z ramienia Komisji pracował w Ekspedycji Rzymskiej dr Edmund Długopolski (w r. 1927 sam, w roku bieżącym razem z drem K. Maleczyńskim) nad przygotowaniem dalszych materiałów dla Monumenta Poloniae Vaticana (ob. Ekspedycja Rzymska). Czł. J. Dąbrowski prowadził w dalszym ciągu pracę nad gromadzeniem materiałów dla IV tomu Codex epistolaris saeculi XV, a to we wrześniu 1927 r. w Archiwum Państwowem w Królewcu, gdzie znalazł cenne materiały, dotyczące się stosunków polsko-krzyżackich i sprawy wschodniej w drugiej połowie XV wieku. Postępuje też praca nad repertorium polskich dokumentów średniowiecznych aż po w. XIII, prowadzona przez dra Kozłowską-Budkową pod kierunkiem czł. W. Semkowicza.

Zbiory Komisji historycznej powiększyły się kłiszami dokumentów średniowiecznych w liczbie przeszło

600 sztuk po ś. p. prof. St. Krzyżanowskim, uważanych za zaginione a odszukanych przez dra Kozłowską-Budkową, asystentkę Gabinetu nauk pomocn. hist. U. J. — oraz 5 tekami odpisów Aktów z Archivio di Stato w Medenie, sporządzonych przed wojną staraniem ś. p. Augusta Cieszkowskiego. Zarząd Komisji rozpoczął w myśl uchwały Komisji przygotowanie katalogu zbiorów, który ma ukazać się w druku; unormowano również korzystanie ze zbiorów Komisji przez pracowników naukowych.

Ekspedycja Rzymska. Prace w Archiwum Watykańskiem w roku przeszłym (od połowy lutego do lipca) i bieżącym (od początku stycznia) prowadził dalej prof. dr Edmund Długopolski, obecnie (od lutego) przy pomocy dra Karola Maleczyńskiego. Zebrany już został materiał do pierwszej połowy pontyfikatu Bonifacego IX, t. j. z lat 1389—1396. Najobficiej mieści się on w Regestach Lateraneńskich, które rozpoczynają się właśnie z tym pontyfikatem; dotychczas przeszukano dokładnie 52 tomy i sporządzono z nich 671 odpisów i regestów; pozostaje do przerobienia 64 tomy oraz tom „Miscellanea litterarum apost. Bonifacii IX — Pii II^a”. Regesta Watykańskie tracą w tym czasie podstawowy swój charakter: wszystkie tomy z czasu pontyfikatu Bonifacego IX (t. 312—320 oraz t. 347) przyniosły tylko 121 odpisów i regestów. Z ksiąg skarbowych opracowano Armarium XXIX t. 1 (16 aktów) i Arm. XXXIII t. 12 (20 aktów); Arm. XXXI t. 36 zawiera bulle, dotyczące Capellanos honoris et processus (25 reg.), które przeważnie znajdują się również w Reg. Vat.; Arm. XXXII t. 57 zawiera bulle Bonifacego IX, lecz dotyczą one przeważnie cesarzy rzymskich. Naogół do pontyfikatu

tegoż papieża, który obejmie dalszy tom *Monumenta Poloniae Vaticana* w opracowaniu prof. E. Długopolskiego, sporządzono w roku ubiegłym przeszło 1.000 odpisów i regestów. — Do zrobienia pozostają poza *Reg. Later.* jeszcze „*Instrumenta miscellanea*“ (ob. sprawozd. czł. J. Ptaśnika w *Roczniku P. A. U.* 1925/1926 str. 16), księgi skarbowe oraz niektóre kodeksy, zawarte w Bibliotece Watykańskiej, Roncioniana, Barberinich, w Archiwum Bazyliki Watykańskiej, w *Archivio di Stato* i Bibliotece w Eichstätt (wskazane w sprawozdaniach czł. Wł. Abrahama, ogłoszonych w r. 1899 i 1923). — Co się tyczy materiałów w regestach awinjońskich antypapieży Klemensa VII i Benedykta XIII, z działu *Oblat. i Solut.*, tom 55 nie dał żadnego śladu stosunków Klemensa VII z Polską.

Komisja Atlasu historycznego Polski wydała w b. r. jako pierwszą mapę z serji B (mapy przeglądowe) mapę W. Ks. Litewskiego w poł. XVI w. (część północna) w skali 1:1,600,000, opracowaną i zaopatrzoną tekstem objaśniającym przez prof. J. Jakubowskiego z Warszawy a wykonaną w Zakładach graficznych „*Książnicy-Atlasu*“ we Lwowie. Ukończono nadto pracę nad ostatecznem przygotowaniem do druku pierwszej mapy z serji A (mapy szczegółowe), mianowicie województwa krakowskiego w dobie Sejmu Czteroletniego (1788—1792) w skali 1:200,000, opracowanej pod kierunkiem czł. Wł. Semkowicza przez pp. dra K. Buczka, T. Czorta, H. Müncha i A. Szumańskiego. Mapę tę oddano do wykonania Wojskowemu Instytutowi Geograficznemu w Warszawie. Dołączony będzie do niej plan m. Krakowa z końca XVIII w.,

opracowany przez p. T. Czorta oraz tekst pióra dra Buczka a zawierający szczegółowe omówienie źródeł i metody opracowania mapy. Poza tem prowadzono w Komisji pracę nad Słownikiem historyczno-geograficznym województwa sandomierskiego z XVIII w., mającym służyć za podstawę przy opracowaniu mapy tegoż województwa, następnej kolei. Na trzeciej z rzędu konferencji Komisji Atlasu hist. Polski, odbytej w dniach 19 i 20 grudnia 1927 r. przy udziale współpracowników krakowskich, warszawskich i lwowskich, omawiano program dalszych prac oraz kwestję ustalenia systemu znaków dla map Atlasu. Zdecydowano również podjęcie prac nad Słownikiem historyczno-geograficznym Polski w ścisłym związku z Atlasem i polecono Komisji krakowskiej opracować odpowiednią instrukcję.

Komisja prawnicza. Druk najstarszej księgi Sądu Najwyższego prawa niemieckiego na Zamku krakowskim, wydawanej przez prof. Abdona Kłodzińskiego w tomie X Archiwum Komisji prawniczej, dobiegł końca, w druku jest bardzo dokładny indeks. Również ukończono druk tomu II Polskich instruktarzy ekonomicznych, przygotowanych przez ś. p. prof. Stefana Pawlika; dyr. Wł. Baran, który zajmował się wydaniem tego dzieła pod kierunkiem czł. St. Kutrzeby, przygotowuje obecnie indeksy.

Do druku tomu I Źródeł prawa niemieckiego w Polsce w opracowaniu czł. St. Estreichera jeszcze nie udało się przystąpić. Przygotowuje się wydanie kilku mniejszych wydawnictw w tomie XI Archiwum Komisji prawniczej; czł. O. Balzer zawiadomił, iż w r. 1929

będzie mógł podjąć dalsze wydawnictwo tomu IV Corpus iuris polonici.

Komisja historii wojskowej. Na mocy uchwały Wydziału II z dnia 19 grudnia 1927 r. powstała Komisja historii wojskowej. Na posiedzeniu konstytuującym uchwalono zasady regulaminu Komisji oraz postanowiono, że prace jej rozciągać się mają na historję wojskową aż po rok 1863/4; z zakresu tego wydawać będzie Komisja materiały źródłowe oraz rozprawy.

Komisja do historii filozofji w Polsce odbyła dwa posiedzenia. Na pierwszym przedstawił p. Paulin Chomicz referat p. t. Hoene-Wrońskiego prawo stworzenia jako podstawa reformy wiedzy ludzkiej; na drugim ks. dr T. Jachimowski opisał zebrane przez siebie dokumenty do sprawy usunięcia Józefa Gołuchowskiego z katedry profesorskiej. Zarówno wspomniane dokumenty, jak i praca p. Chomicza, ukazą się dopiero w roku przyszłym, gdyż fundusze tego roku wystarczają jedynie na ukończenie druku Teodycei Mateusza z Krakowa.

Kwartalnik filozoficzny. W roku sprawozdawczym ukazał się tom V, zeszyt II/IV i tom VI, zeszyt I. Pomieszczono tam następujące prace: Karola Frenkla: O pojęciu moralności; Adama Krokiewicza: Teologja Epikura; czł. Cz. Białobrzeskiego: O pojęciu ciała i materji według fizyki współczesnej; Józefa Chałasińskiego: Wielkość grupy społecznej a demokracja u Montesquieu; Benedykta Guntzberga: Dawid Hume i teoria umowy społecznej; Zygmunta Zawirskiego: Wieczne powroty światów; Adama Krokiewicza: Pirron z Elidy i Timon z Flijuntu: W. M. Ko-

złowskięgo: Filozofja czeska współczesna; Stanisława Chelińskiego: Schopenhauera teoria prawa i państwa. Obok rozpraw pomieszczono 10 sprawozdań naukowych z prac krajowych i zagranicznych.

Komitet dla tłumaczenia dzieł Arystotelesa. Wydział historyczno-filozoficzny, urzeczywistniając swoją uchwałę, aby wydawać tłumaczenia klasyków filozofji, zorganizował komitet redakcyjny dla tłumaczenia dzieł Arystotelesa. Przewodniczącym jest czł. Wł. Heinrich, pierwszym redaktorem czł. ks. K. Michalski, drugim redaktorem czł. S. Hammer. Na członków komitetu zaproszono: czł. T. Kotarbińskiego (Warszawa), prof. J. Łukasiewicza (Warszawa), prof. W. Rubczyńskiego (Kraków), prof. W. Tatarkiewicza (Warszawa), prof. K. Twardowskiego (Lwów). W tłumaczeniu są następujące dzieła: J. Łukasiewicz — Hermeneutyka i Analityki; T. Kotarbiński — Topika; H. Jakubowicz — Metafizyka; ks. K. Michalski — De Anima; Znamierowski — Etyka Nikomachejska; W. Tatarkiewicz — Etyka; S. Hammer — Retoryka; Piotrowicz — Polityka.

Wydział matematyczno-przyrodniczy odbył 10 posiedzeń naukowych, na których przedstawiono ogółem 100 prac; z nich wycofano 2, zaś 98 przyjęto do druku.

Według treści było prac z zakresu astronomji 13; matematyki 14; fizyki 8; chemji 8; botaniki 21; anatomji, zoologii i biologji 21; bakterjologii 1; fizjologii 4.

Wydano następujące publikacje:

1) Bulletin international de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. mathém. et nat. Série A. Sciences mathém. Année 1927.

2) Bulletin international de l'Acad. Pol. des Scien-

ces et des Lettres. Classe des Sc. mathém. et nat. Série B. Sciences naturelles. Année 1927 et 2 fascicules supplémentaires.

3) Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego t. 65/66, Dział A/B razem.

4) Flora polska, tom III, pod redakcją czł. Wł. Szafera.

5) Katalog naukowej literatury polskiej za lata 1915, 1916, 1917 i 1918 pod redakcją czł. H. Hoyerera.

Komisja fizjograficzna wydała w roku sprawozdawczym pierwszy tom bardzo ważnego dla prac fizjograficznych dzieła prof. dra A. Jakubskiego przy współpracy dra Marji Dyrdowskiej p. t. Bibliografia fauny polskiej do roku 1880. Tom ten, będący trzecim wydawnictwa: Monograficzne prace Kom. fizjograficznej, obejmuje 32 arkusze druku. Obecnie drukuje się drugą część tego dzieła.

Wydano LXII tom Sprawozdań Komisji fizjograficznej za rok 1927 (arkuszy 17), w którym pomieszczono 17 prac głównie z dziedziny botaniki i zoologii, będących rezultatami badań fizjograficznych współpracowników ośrodka krakowskiego (9), lwowskiego (1), poznańskiego (5) i warszawskiego (2).

Konieczności oszczędnościowe nie dozwoliły i w roku 1927 na znaczniejsze podwyższenie funduszu, jaki Komisja fizjograficzna uzyskuje corocznie z Wydziału Nauki Minist. W. R. i O. P. na badania fizjograficzne kraju. Fundusz ten w ogólnej sumie 30.000 zł rozdzielono jako zasiłek na badania fizjograficzne w terenie pomiędzy 143 współpracowników, należących do wszystkich pięciu ośrodków naukowych, a sprawozdanie roczne Kom. fizjo-

graficznej, na które złożyły się sprawozdania z czynności wszystkich Kół fizjograficznych, objęło przegląd całokształtu badań fizjograficznych, podjętych w kraju z ramienia Komisji fizjograficznej. Wszystkie te sprawozdania, obejmujące trzy arkusze druku, pomieszczono w Sprawozdaniach Komisji fizjograficznej za rok 1927 (tom LXII).

Muzeum Fizjograficzne. Praca nad uporządkowaniem materiałów nagromadzonych z biegiem lat w Muzeum mogła — dzięki większej dotacji — postępować szybciej.

I tak w dziale botanicznym ukończono kontrolę zielnika głównego, mianowicie skontrolowano (w granicach gatunków) i poddano dezynfekcji 96 skrzynek zielnikowych. Wszystkie zielniki, które napłynęły do Muzeum w latach powojennych, zostały wciągnięte do katalogu kartkowego i wcielone do zielnika głównego.

Rozpoczęto też porządkowanie zielnika ś. p. E. Wołoszcza ka. Materiał z 43 fascykułów rozdzielono według rodzin i rodzajów, odkładając osobno rośliny egzotyczne (Ameryka połudn., Afryka, Australja).

Zbiór prof. K. Steckiego grzybów kapeluszowych z Karpat przemontowano do nowych słoików.

Zbiory zielnikowe Muzeum wypożyczane były jako materiał do opracowania III-go i IV-go tomu Flory Polskiej oraz Atlasu flory polskiej i innych prac naukowych 15 razy (6-ciu zakładom i kilku pracownikom naukowym). Muzeum pośredniczyło nadto w wypożyczeniu zbiorów zielnikowych z muzeów w Wiedniu i Oslo. Na miejscu korzystało z zielnika 5 osób, w tem jedna zamiejscowa.

Z darów przybyły: Zbiór śluzowców (okazy zasuszone i preparaty mikroskopowe), ofiarowany przez prof. J. Rostafińskiego; zbiór porostów krajowych (dar dra J. Motyki); zbiór porostów skandynawskich, zakupiony od Magnussona z Göteborgu; zielnik roślin naczyniowych z dol. Morskiego Oka (złożyli dr B. Pawłowski, dr M. Sokołowski i p. K. Wallisch); okaz *Hydnum* z Tatr (dar p. E. Panowa).

W dziale paleobotanicznym, pozostającym pod opieką kustosa działu botanicznego dra J. Lilpopy, wydzielono z pomiędzy zbiorów geologicznych i odczyszczono: permokarbońską florę martwicy karniowieckiej (zbiór ś. p. prof. M. Raciborskiego), florę karbońską krakowskiego zagłębia węglowego i florę kulmu z Opawy (zbiór inż. Fr. Bartoneca). Odczyszczono również zbiory karbońskiej flory zagłębia krakowskiego i dąbrowskiego, wypożyczone przed wojną przez prof. B. Rydzewskiego i przechowywane w 14 skrzyniach jako depozyt w Instytucie Botanicznym U. J.

Okazy nieoznaczone lub nieposiadające określenia miejsca pochodzenia oddzielono od oznaczonych. Te ostatnie rozdzielono systematycznie w obrębie każdej formacji tak, że po przeniesieniu zbiorów paleobotanicznych do nowosprawionych gablot i szaf, pomieszczonych w osobnej sali paleobotanicznej, będzie można przystąpić do szczegółowej inwentaryzacji tychże zbiorów.

W dziale paleobotanicznym przybyło 40 preparatów szczątków roślin dyluwjalnych z Ludwinowa, sporządzonych przez kustosa działu botanicznego.

Materiały geologiczne i paleozoologiczne grupowano w dalszym ciągu według formacyj w salach, w których

materiały te znajdują już stałe pomieszczenie. W sali przeznaczonej na formację kredową, wyposażonej nowymi gablotami i szafami, ułożono już w sposób dydaktyczny zbiory wystawowe paleontologiczne i stratygraficzne oraz określono część materiału paleontologicznego z tej formacji. Uporządkowano też zbiory Olszewskiego z Podola (kreda i trzeciorząd), a w sali przeznaczonej na jurę zgrupowano już całą jurę skałkową.

W dziale geologicznym przybył zbiór skamielin górno-jurajskich z Sulejowa i okazy stratygraficzne z kambru, syluru, dewonu i triasu kieleckiego (jedne i drugie dar p. E. P a n o w a).

Zbiory geologiczne wypożyczano jako materiał do prac naukowych 3-em zakładom naukowym dla geologów tam pracujących, nadto na miejscu korzystały ze zbiorów 2 osoby.

W dziale zoologicznym w części wystawowej przegrupowano zbiory i powiększono je okazami dotychczas niewystawionymi. I tak w dwóch osobnych dużych szafach ustawiono grupy biologiczne ptaków, a zbiór ryb krajowych, przemontowany w całości, został wystawiony po zmianie płynów konserwujących i uszczelnieniu wszystkich słoików w innej obszernej sali, w której ustawiono również szafę z bogatym zbiorem gąbek krajowych prof. A. Wierzejskiego oraz dużą szafę wystawową z okazami fauny morskiej, pochodzącymi ze zbiorów A. W a g i, a przechowywanych dotychczas w pudłach.

W części naukowej skomasowano w całości i zainwentaryzowano zbiór szarańczaków, oznaczony częściowo przez prof. S. S m r e c z y ń s k i e g o i kustosa tego działu, dra J. F u d a k o w s k i e g o. Pułk. W. Niesiołowski, za-

jęty stale pracą w Muzeum, rozpoczął szczegółowe inwentaryzowanie okazów sposobem kartkowym bogatych zbiorów motyli, skomasowanych w ubiegłym roku. P. J. Mikulski, asystent Uniw. Jag., pracujący nad grupą owadów siatkoskrzydłych, skomasował zbiory tych owadów; znaczną część tego zbioru, mianowicie zbiór krajowy A. Wagi, oznaczył, a nadto w gablocie wystawowej ułożył zbiór wszystkich gatunków siatkoskrzydłych, poznanych dotychczas z okolic Krakowa. W związku z opracowaniem dużego materiału fauny ważek, zebranego przez kustosza dra J. Fudakowskiego w Tatrach, skontrolowano oznaczenie skomasowanego już w roku ubiegłym zbioru ważek.

Rozpoczęto też porządkowanie bardzo dużych zbiorów chrząszczy krajowych. Korzystając z propozycji specjalisty dra W. Horna, dyrektora Muzeum Entomologicznego w Dahlem obok Berlina, wysłano mu do oznaczenia i skontrolowania oznaczeń cały zbiór trzyszcz (Cicindela). Do zbioru tego, oznaczonego i odesłanego już w największym porządku, ofiarował dr Horn parę okazów gatunków, których Muzeum Fizjograficzne nie posiadało. Inż. W. Nunberg, asystent w Szkole gospod. wiejskiego w Cieszynie, skontrolował w Muzeum zbiory koników i uzupełnił okazami gatunków, brakujących w zbiorach.

Materiał pajaków ze zbioru ś. p. B. Kotuli, zbiór ś. p. M. Kowalewskiego robaków pasożytujących, skorupiaki adrjatyckie ze zbioru Ciastonia i część zbioru mięczaków morskich A. Wagi zostały należycie uporządkowane, odczyszczane i spreparowane częściowo

na sucho, częściowo zaś zmieniono płyny konserwujące i słoje, w których pomieszczono okazy.

Ze zbiorów zoologicznych korzystało prócz miejscowych przyrodników paru zamiejscowych (z nich 2 pracowało przez pewien czas w lokalu Muzeum), nadto 3 zagranicznych mianowicie: dr P. Blüthgen z Naumburga, dyrektor dr W. Horn z Berlin-Dahlem i rektor F. Lengersdorf z Bonn.

Z darów przybył: okaz wypchany bociana czarnego (dar Ochrony przyrody za pośredn. czł. W. Szafera), parę okazów ptaków krajowych i część czaszki tura (dar inż. A. Bielańskiego), zbiór motyli z okolic Jordanowa (dar p. Grodzińskiego) oraz motyli obco-krajowych (z Wiednia od prof. dra H. Kolarza i z Karyntji od p. Turnera), zbiór chrząszczy z Małej Azji (dar p. H. Czeczottowej) i czaszka kopalna bydła krótkorogiego (dar czł. H. Hoyera), a zakupiono zmontowany szkielet konika z okolic Biłgoraja.

W dniu 30 września zaszczylił swą obecnością i zwiedził wraz ze swą żoną oraz gronem towarzyszących mu osobistości Muzeum Fizjograficzne p. Prezydent Rzeczypospolitej, Ignacy Mościcki. Liczba osób zwiedzających Muzeum zwiększa się stale. Oprócz wielu przyrodników miejscowych i zamiejscowych oraz zagranicznych zwiedzili Muzeum Fizjograficzne w roku 1927 uczniowie i uczennice 26 klas szkół średnich miejscowych i zamiejscowych pod kierunkiem nauczycieli, parę kursów seminaryjnych, 4 kursa nauczycielskie, nadto uczestnicy kursu krajoznawczego, dla których pułk. W. Niesiołowski wygłosił w lokalu Muzeum wykład o znaczeniu gromadzenia dla poznania

fauny kraju w muzeach krajoznawczych lokalnych, miejscowych zbiorów entomologicznych.

Muzeum Archeologiczne. W związku z dokonaniem w roku ubiegłym odnowieniem dawnego gmachu Akademji nastąpiła częściowa realizacja tych postulatów, które Zarząd Muzeum Archeologicznego wysuwał od dłuższego czasu. Dzięki postanowieniu Zarządu Akademji lokal Muzeum na I piętrze powiększono mianowicie o przylegającą doń dawniejszą salę posiedzeń razem z pokojem mieszczącym posąg Światowida, a wszystkie ubikacje Muzeum zostały gruntownie odnowione. Ściany trzech dawnych salek Muzeum zostały przemalowane na jasno, co razem z nowo zaprowadzonym oświetleniem elektrycznym zmniejszyło w znacznym stopniu mrok, panujący poprzednio w lokalu Muzeum i szafach wystawowych. W rozszerzonym lokalu Muzeum ustawiono przeważnie stare gabloty lub ze starych w roku ubiegłym przerobione, oraz część nowych, nabytych w ostatnich kilku latach. Ugrupowano w nich zbiory, a raczej tylko najważniejsze i najlepsze okazy tychże, według przyjętej w nauce chronologii rozwoju przedhistorycznej kultury materialnej, po części także w ramach geograficznych oraz w poszczególnych grupach kulturowych, tworząc atoli, na razie, ze względu na rozmiary lokalu, tylko podkład do dalszych prac w tym kierunku, bo olbrzymia reszta materiałów będzie pomieszczona w magazynie naukowym, dostępnym tylko dla specjalistów. W szczególności w pierwszej największej sali, wystawowej części Muzeum, pomieszczono szafy i gabloty z zabytkami paleolitycznymi i neolitycznymi. Na tle ciemnoczerwonych ścian wystąpiły tutaj w całej pełni wspaniałe

okazy ceramiki malowanej z Bileza Złotego. W sali drugiej ustawiono gabloty ze skarbami brązowymi i szafy z ceramiką pól popielnicowych (t. zw. łużycką) i grobów podkloszowych oraz urny twarzowe. W sali trzeciej znalazły pomieszczenie zabytki, pochodzące z przed i po Chrystusowych okresów epoki żelaznej (La Tène, z okresu wpływu kultury prowincjonalno-rzymskiej oraz grupy t. zw. scytyjskiej — złoty skarb z Ryżanówki), a w sali czwartej wykopaliska z czasów końcowych przedhistorycznych i wczesno-historyczne (grodziskowe). Mimo licznych przeszkód technicznych i braku odpowiednich mebli wystawowych zdołano w szybkim tempie część wystawową na tyle naprzód posunąć, że już w pierwszych dniach października, w czasie pobytu w Akademji p. Prezydenta Mościckiego, Muzeum mogło być przez Niego zwiedzone, a od stycznia b. r. jest ono dostępne dla publiczności przez jeden dzień w tygodniu (piątki od 12—2).

Przez umożliwienie skoncentrowania ważniejszych zbiorów w dawnej, obecnie rozszerzonej, części Muzeum i przez odciążenie skutkiem tego sal muzealnych, położonych na II piętrze nowego gmachu, można było przystąpić nareszcie do urządzenia tam koniecznych pracowni muzealnych, bez których nietylko rozwój, ale nawet utrzymanie zbiorów na poziomie naukowym nie byłoby możliwe. Najwięcej miejsca musiała zająć pracownia, przeznaczona dla odbudowy naczyń glinianych, w które szczególnie obfituje Muzeum Archeologiczne. Obok niej pomieszczono zorganizowaną w roku bieżącym pracownię chemiczno-techniczną dla umiejętnej konserwacji okazów metalowych i tekstylnych. W części jednej ze sal urządzone także tymczasowo

pracownię dla konserwatora zabytków przedhistorycznych, dra J. Żurowskiego, zajętego porządkowaniem nabytków Muzeum Archeologicznego, pochodzących z bieżących prac terenowych, konserwatorskich. W górnych salach Muzeum złożono również część bogatych materiałów, posiadających charakter wyłącznie naukowy. Materiały te układa się w specjalnie dostosowanych pudłach tekturowych, zakupionych do tego celu w roku ubiegłym w ilości kilkuset sztuk. Pudła te będą pomieszczone w rzędach półek zamykanych, już zamówionych, i stanowiących zawiązek magazynu naukowego Muzeum, posiadającego swój osobny katalog i dostępnego tylko dla specjalistów. Osobne miejsce zajmują tu okazy naczyń glinianych, które dla ciasnoty miejsca nie mogły być wystawione na widok publiczny. Inne materiały naukowe muszą dla braku miejsca pozostać w pakach w piwnicy. W ostatnich miesiącach uporządkowano i zgromadzono w jednej z sal od korytarza przedhistoryczne zbiory peruwiańskie (dar ś. p. Klugera), reprezentujące część archeologii amerykańskiej. Sala ta stanowi zawiązek osobnego działu zbiorów archeologicznych krajów obcych, który w najbliższym czasie zostanie powiększony o wykopaliska egipskie, będące własnością Akademji.

Pomimo nawału prac, związanych z odnowieniem i przemeblowaniem wystawowej części Muzeum, konserwacja zabytków w pracowniach postąpiła naprzód. Oprócz bowiem stale trwającej rekonstrukcji obfitych zbiorów okazów ceramicznych wykonano tutaj szereg udatnie przeprowadzonych prac, szczególnie w zakresie konserwacji zabytków żelaznych, pochodzących z kurhanów w Podhorcach, Rassawie, Łuczkach, Puciłkowiczach, Sa-

łapiaciszkach, Naczy i Nawołek, oraz drobniejszych znalezisk z szeregu innych miejscowości.

W Muzeum pracował w ubiegłym roku konserwator p. Stefan Krukowski, który ze zbiorów Czarnowskiego, Gloger-Federowskiego, Kopernickiego, Ossowskiego, Przybysławskiego i Wawrzeńckiego wydzielił i poznaczał materiały krzemienne paleolityczne, stwarzając przez to, w związku z pracami dokonanymi w latach ubiegłych, podstawę do zinwentaryzowania bogatych zabytków paleolitycznych, znajdujących się w Muzeum Archeologicznem. W tym samym celu porządkuje materiał neolityczny z obszaru lessowego nadwiślańskiego (stanowiska jaskiniowe i otwarte) dr J. Żurowski. Posygnowano również i ułożono częściowo w pudłach, częściowo w witrynach wystawowych, kilkaset narzędzi neolitycznych ze zbioru Gloger-Federowskiego i Wowkonowicza. Z zamiejscowych prof. J. Kostrzewski z Poznania gromadził w dalszym ciągu materiały do swych prac archeologicznych. Z uczonych zagranicznych prof. Bogajevsky z Lenigradu pracował nad podolską ceramiką malowaną. Materiały porównawcze do swych prac naukowych zbierali w różnych działach Muzeum pp. E. Absalon z Ołomuńca, P. Deffontaines z Paryża, Kurtz z Muzeum w Bytomiu i dr B. Richthofen z Wrocławia. Prócz nich zwiedzili Muzeum prehistorycy: Ch. Moyse z Grenoble i dr E. Šimek z Pragi.

Do Muzeum przybyły z badań konserwatora dra J. Żurowskiego zabytki z następujących miejscowości: Odonów p. Pinczów, Majkowice p. Miechów i Marcinkowice p. Nowy Sącz (osady i groby neolityczne); Majkowice, Książnice Wielkie p. Pinczów, Pilzno p. Pilzno (stano-

wiska z okresu wczesno-historycznego i średniowiecznego). Za pośrednictwem konserwatora złożyli w darze: Siedmioklasowa Szkoła powsz. w Piaskach Luterskich (Lubelskie) materiały krzemienne i ceramiczne z okolicznych wydm, a p. Janicki podobne zabytki z okolicy Niska (p. Nisko). Siekierki neolityczne ofiarowali: z Wolicy (p. Wieliczka) prof. Rouppert, z Wieliczki p. K. Hałaciński, ze Zwirnika (p. Pilzno) p. U. Bzowska, a narzędzie kamienne niewiadomego wieku, znalezione w Jaksicach (p. Pińczów) p. W. Podłodowski; p. B. Czapkiewicz ofiarował ozdoby stroju z brązu i żelaza, znalezione na cmentarzysku w Kwaczale (p. Chrzanów), a pp. L. Michałowski skarb brązowy, złożony z naramienników karbowanych, znaleziony w Krzysztoforzycach (p. Kraków). Prócz tego otrzymało Muzeum w darze od prof. J. Kostrzewskiego okaz śląskiej ceramiki malowanej z Wielkopolski, od p. K. Mysłowskiego siekierę kamienną z grobu skrzynkowego ze Zwiniacza oraz noże krzemienne i przeszliki gliniane z Morawszczyzny (p. Czortków), a wyroby bursztynowe z grobu neolitycznego z Podgórza koło Proszowic od p. inż. Zawierowskiego.

Pragnąc zrealizować postulat komasacji w Muzeum Archeologicznym zabytków przedhistorycznych, rozprószonych po różnych muzeach krakowskich, wystąpiono do Zarządu Akademji z wnioskiem o podjęcie starań, aby Muzeum Narodowe w Krakowie zdeponowało w Muzeum Archeologicznym swój zbiór wykopalisk.

Od stycznia b. r. zwiedziło Muzeum około 200 osób, w tem 6 wycieczek uczniów szkół średnich, przemysłowych i powszechnych oraz seminarjum nauczycielskiego. Prócz tego w marcu zwiedzili Muzeum członkowie Aka-

demji z okazji Walnego Zgromadzenia administracyjnego. Jak lat poprzednich, także i w ostatnim roku odbywały się na okazach muzealnych ćwiczenia prehistoryczne uczniów U. J.

Biblioteka Akademji otwarta codziennie (z wyjątkiem niedziel, świąt i feryj) dla pracowników od godz. 10 do 2 w południe i od godz. 6 do 8 wieczorem. Z czytelni korzystało przez cały rok sprawozdawczy, prócz członków Akademji i członków Komisyj, 411 osób 5.928 razy. Na miejscu wydano dzieł 4.293 w 6.995 tomach i 1.655 rękopisów. Na zewnątrz wypożyczono członkom Akademji, Komisyj i osobom poleconym 885 dzieł w 1.649 tomach, innym bibliotekom 165 dzieł w 293 tomach i 67 rękopisów. Z innych bibliotek wypożyczono do Biblioteki Akademji do użytku czytelników 347 dzieł w 429 tomach i 115 rękopisów. Liczba czytelników w porównaniu z zeszłym rokiem wzrosła o 65 osób, a wielokrotność korzystania ich z czytelni o 241 więcej. Ilość dzieł wydanych na miejscu wzrosła o 311, a liczba tomów o 1308. Niepomierne wprost zwiększyła się liczba wydanych rękopisów na miejscu, bo o 763. Zmniejszyła się zato liczba dzieł wypożyczonych na zewnątrz o 177, a ilość tomów o 421.

Jak widać z powyższego zestawienia, ruch w Bibliotece Akademji z roku na rok coraz bardziej wzrasta. Niepokojącym jednak jest zbyt częste korzystanie z rękopisów, zwłaszcza młodzieży akademickiej, która niejednokrotnie nie jest jeszcze odpowiednio przygotowana do badań archiwalnych i nie potrafi na podstawie tych badań pisać prac takich, któreby mogły być drukowane i posunęłyby naukę polską naprzód. Przeważnie bowiem

prace te giną jako prace seminaryjne, a nauka polska nietylko nie zyskuje, ale właśnie traci bardzo wiele na tem, gdyż rękopisy wskutek zbyt częstego ich używania niszczeją i stają się coraz trudniejszymi do przeprowadzania nad nimi badań prawdziwie naukowych. Wobec tego zarząd Biblioteki będzie zmuszonym ograniczyć prawo korzystania z rękopisów i zezwalać na korzystanie z nich tylko tym, którzy już dają pewną gwarancję, że praca ich przyniesie nauce polskiej istotny pożytek.

Chcąc udostępnić korzystanie z czytelni Biblioteki pracownikom naukowym, którzy nie mają na tyle czasu, by móc z niej korzystać przed południem, zarząd Biblioteki wznowił (począwszy od 1 lutego b. r.) przedwojenne dyżury od godz. 6 do 8 wieczorem. Niestety, chociaż przedtem wielu z nich o to się dopominało, to jednak dotychczas żaden jeszcze się nie zjawił; uczęszcza tylko młodzież akademicka, ale i ta bardzo nielicznie.

Ze względu na wzrost napływających wydawnictw wymiennych, zarząd Biblioteki zdecydował się usunąć z ogólnej czytelni wszystkie wydawnictwa Akademji, część biblioteki podręcznej i wszystkie pisma polskie, by zdobyć dwa razy więcej miejsca na wygodniejsze rozłożenie pism obcych. Wydawnictwa Akademji i pisma polskie umieszczono w sali przylegającej do czytelni, w której w tym celu przerobiono 2 stare szafy i sprawiono jedną wielką szafę nową. Dublety, które znajdowały się w tej sali, usunięto do magazynu.

Celem zupełnego zabezpieczenia Biblioteki przed pożarem, któryby mógł nastąpić wskutek krótkiego spięcia, przerobiono całą instalację elektryczną tak w magazynie książek, jak i rękopisów, oraz umieszczono w od-

powiednich miejscach aparaty do gaszenia ognia; sprawiono nadto elektryczny aparat dla odkurzania książek (Electrolux).

W roku ubiegłym oddano do oprawy 554 tomy książek. Zakupiono 1 rękopis, dotyczący wsi Bestwiny z XVIII w. Uzupełniono „Encyklopedia of Religion and Ethics“ od tomu 7 włącznie do końca, t. j. do t. 12 i osobny tom indeksu. Poza tem zakupiono parę dzieł, dotyczących biblijografji i nadających się do biblijoteki pod ręcznej, która obecnie mieści się w ogólnej czytelni, o ile chodzi o zasadnicze dzieła, jak biblijografje, katalogi rękopisów, słowniki i encyklopedje, resztę zaś przeniesiono do czytelni profesorskiej.

Biblijoteka Akademji otrzymuje z zagranicy drogą wymiany 1.195 wydawnictw 59 akademij i 54 instytucyj naukowych z 44 krajów wszystkich części świata. Z wydawnictw tych wpłynęło do Biblijoteki w ubiegłym roku 2.369 tomów w 5.761 zeszytach i numerach.

Wydawnictwa polskie otrzymuje Biblijoteka z 136 miast, a 341 instytucyj i towarzystw naukowych, oraz urzędów państwowych, w liczbie 428 tomów i 2.417 zeszytów i numerów. Pisma te otrzymuje Biblijoteka albo w drodze wymiany, albo po większej części zupełnie bezinteresownie.

Jak w poprzednich latach, tak i zeszłego roku zwracały się do Biblijoteki Akademji rozmaite instytucje naukowe i osoby prywatne, tak z zagranicy, jak i z kraju, z prośbą o informacje naukowe, o wyszukanie źródeł i odpisy z naszych rękopisów.

Biblijoteka Akademji otrzymała w darze w roku ubiegłym, nie licząc publikacyj, nadchodzących w za-

mian za wydawnictwa Akademji, 474 dzieł w 537 tomach. Najwydatniej zasilala Bibliotekę Akademji swemi wydawnictwami „Książnica Atlas“, bo ofiarowała 68 dzieł i 41 map i atlasów, następnie „Krakowska Spółka Wydawnicza“, która przysłała w darze 44 tomy swych wydawnictw. Za temi idą: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Towarzystwo Naukowe we Lwowie, Towarzystwo Naukowe w Warszawie, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Przemysłu, Wojskowy Instytut Naukowy i Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie i wszystkie Ministerstwa. Z innych instytucyj naukowych i towarzystw nadsyłały Bibliotece dary: Centralna Biblioteka Wojskowa w Warszawie, Księgarnia Gebethnera i Wolffa, Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, Obserwatorium astronomiczne w Krakowie, Towarzystwo Okręgowe Kobryńskie, Towarzystwo szerzenia sztuki polskiej wśród obcych w Warszawie, Państwowy Zakład Higieny Uniw. Jag. w Krakowie, Zarząd Archiwów Państwowych w Warszawie, Zarząd Hotelu Saskiego w Krakowie i Zarząd Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich w Warszawie. Z osób prywatnych należy wyszczególnić p. Wiesława Jezierskiego, który ofiarował Bibliotece 31 dzieł. Ponadto do wzbogacenia zbiorów bibliotecznych przyczynili się: Klemens Bąkowski, Władysław Baran, Henryk Barycz, Jan Baudouin de Courtenay, Prof. Birziszka, Michał Bobrzyński, W. Bogorodzickij, Émile Borel, A. Bredius, Bolesław Breżgo, E. Bujański, Peter Christof, Helena Chrzanowska, Zofja Ciechanowska, Jovan Cvijić, Aleksander Czajewicz, Jan Czubek, Fr. Ebert, Czesław Falkowski, Lucjan Freytag, Witold Gądzikiewicz, Franciszek Giedroyć, Karol Górski, Roman Grodecki, ks.

Tadeusz Grodniewski, Kazimierz Hałaciński, Marcelli Handelsman, Maksymiljan Huber, dr Jarocki, Kazimierz Kaczmarczyk, N. Karejew, Adam Kleczkowski, Franciszek Klein, Kłosowski, Ludwik Kolankowski, Witold Komocki, Stanisław Kot, Jerzy Kowalski, Edward Kraśński, Józef Krzepela, Roman Kuratow-Kuratowski, Stanisław Kutrzeba, Otton Laskowski, Jan Łoś, Władysław Stanisław J. Łysakowski, Józef Morozewicz, Luigi Mussi, Juljan Nowak, Wacław Novák, Henryk Oesterreicher, Adam Ostoja Ostaszewski, Bronisław Pawłowski, Józef Pekař, Stanisław Peszko, Eugenjusz Piasecki, Michał Pieszko, Stefan Pomarański, Stanisław Rachwał, Zygmunt Luba Radziwiński, Józef Rostafiński, Józef Rydel, I. Schreiber, Stanisław Serkowski, Kazimierz Sochaniewicz, K. Stephensen, Jan Suchowiak, Adolf Suligowski, Ludwik Szádecky, ks. Władysław Szóldrski, Maciej Szukiewicz, Geza Tamassy, F. Tavani, Stanisław Tomkowicz, Stanisław Trzebiński, Kazimierz Tyszkowski, Alojzy Wanczura, Marjan Wawrzeniecki, Władysław Wielhorski, Władysław Tadeusz Wisłocki, Stefan Wolff, Olga Wyrobkowa, Jan Zawidzki, Witold Ziembicki i Józef Żurowski.

Do działu rękopisów ofiarował p. Leonard Lepszy luźne akta bogatych kramów krakowskich z lat 1592 i 1594 i rękopis zawierający registr wydatków w kopalniach srebra w Olkuszu z roku 1612.

Biblioteka Polska w Paryżu. W myśl poprzednio ustalonych planów przeprowadzono w ciągu ostatniego roku znaczną część robót budowlanych w gmachu Biblioteki Polskiej. Przebudowano magazyn na książki, zajmujący tylną oficynę, i zabezpieczono go przed

pożarem przez pokrycie drewnianych sufitów azbestową powłoką. W tylnym podwórzu część dolną przerobiono na salę odczytową z światłem górnem. Dobudowano część tylnej klatki schodowej (do wysokości II piętra) tak, by służyła wyłącznie dla użytku lokatorów; w ten sposób dawną klatkę tylną schodową można było użyć jako wewnętrzną, prowadzącą wprost z czytelni do magazynu książek. Przerobiono i odnowiono dawną czytelnię a dawny magazyn przerobiono na drugą czytelnię dla grupy polskiej parlamentarzystów francuskich. Usunięto na I piętrze sztuczną dobudówkę drewnianą. Mur tylny części frontowej przesunięto na I i II piętrze do szerokości muru na parterze, przez co zyskuje się na tych piętrach w miejsce niesłychanie wąskich korytarzyków szerokie i jasne galerie; ta ostatnia robota, bardzo trudna i kosztowna, jest w toku. Również w toku jest odnowienie fasady. Przez odpowiednie przeróbki i porozumienie z lokatorem I piętra uzyskano dwa mieszkania, jednopokojowe na I piętrze, i dwupokojowe na II piętrze, które umeblowano; to drugie zajmuje (za czynszem) delegat P. A. U. Przerobiono nadto częściowo lub odnowiono pokoje pracowniane na II piętrze i pokoje Muzeum A. Mickiewicza. Odrestaurowano olbrzymią, jasną piwnicę, w której urządzono dodatkowy skład na czasopisma i dublety. Należałoby przerobić dawny magazyn na parterze w pierwszym podwórzu na mieszkanie dwupokojowe oraz odnowić całe podwórze; ze względu jednak na wyczerpanie funduszy na ten cel przeznaczonych trzeba było tych robót obecnie zaniechać. Przeprowadzono kanalizację, której nie było, i instalację elektryczną, oraz wewnętrzną telefoniczną. Prace budowlane były bardzo mozolne i ko-

sztowne, gdyż stary gmach był bardzo zrujnowany, bez urządzeń nowoczesnych, z dużą ilością fatalnych późniejszych dodatkowych przybudowań. W razie opróżnienia przez lokatorów piętér I, III i IV trzeba będzie jeszcze bardzo znaczne przeznaczyć sumy na odpowiednie przerobienie tych mieszkań; narazie ochrona lokatorów uniemożliwia omal wszelkie roboty. Jest rzeczą bardzo wątpliwą, czy doprowadzą do rezultatu pertraktacje z lokatorem I piętra opróżnienie lokalu, który M. W. R. i O. P. prawdopodobnie wynająłoby na stałą wystawę sztuki polskiej.

Bez przerwy naprzód posuwało się katalogowanie książek Biblioteki. W lipcu 1927 r. wprawdzie wrócił do Warszawy dr J. Muszkowski, odprawiono ośmiu pracowników, tak że odtąd pracowały przy katalogowaniu już tylko dwie siły pod kierunkiem kustosza; skatalogowano jednak mimo to do końca maja koło 14.000 dzieł (razem więc dotąd 44.000 dzieł), uporządkowano też czasopisma. Pozostało jeszcze do skatalogowania koło 13.000 dzieł — obok dzieł, które jeszcze znajdują się w Warszawie lub będą dopiero nabyte a tyczą się Polski współczesnej (koło 10.000 dzieł). Książki, nie nadające się dla Biblioteki (t. zw. katalog B) w liczbie przeszło 13.000 dzieł, przesłano z Paryża do Warszawy. Z Cherbouрга do Gdańska bezpłatnie przewiózł je w 122 pakach zarząd Polskiej Marynarki na statku Wilja. Z wyjątkiem pewnej części, zastrzeżonej dla Biblioteki Akademji i Biblioteki Jagiellońskiej, Walne Zgromadzenie P. A. U. ofiarowało te książki Rządowi Polskiemu do dyspozycji M. W. R. i O. P. do rozdania między biblioteki polskie, zwłaszcza zaś dla Biblioteki Narodowej w Warszawie.

Dalej prowadzono pracę nad katalogiem rycin. Dr M. Jarosławiecka opracowała katalog działu ikonograficznego Muzeum im. A. Mickiewicza; obejmuje on 941 numerów i jest gotowy do druku. Dr Sawicka prowadziła pracę nad wspaniałym zbiorem rycin, obejmującym koło 22.000 egzemplarzy. Znaczna część pracy została już ukończoną. Ukończono katalogowanie map i atlasów. Rozpoczęto katalogowanie rękopisów, głównie z czasów Emigracji, oraz aktów samej Biblioteki tyczących się.

W dniu 20 maja 1928 r. J. E. ksiądz kardynał arcybiskup Aleksander Kakowski dokonał poświęcenia będącego w przebudowie gmachu Biblioteki Polskiej w obecności p. ambasadora Chłapowskiego, prezesa i sekretarza gen. P. A. U., oraz delegata wraz z urzędnikami Biblioteki i zaproszonych gości. Delegat p. Fr. Pułaski powitał obecnych, zaznaczył rolę Biblioteki w okresie niewoli i odczytał depeşe z życzeniami p. Prezydenta Rzeczypospolitej, marszałków Sejmu i Senatu, p. ministra spraw zagranicznych, p. ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego, grupy parlamentarnej francusko-polskiej i szeregu innych instytucyj i osób. Następnie przemówił prezes Polskiej Akademji Umiejętności J. Rozwadowski: „Doczekała się czcigodna Biblioteka Polska w Paryżu, w której całe pokolenia naszej Emigracji złożyły tyle miłości ojczyzny, tęsknot i nadziei — doczekała się chwili, że Prymas Polski wstąpił w jej progi, aby starym obyczajem dokonać poświęcenia jej odnowionej postaci. Fakt to w swej prostocie tak ogromny, że wszelkie jego rozwijanie z mojej strony byłoby tylko jego osłabieniem. Jeżeli czego za-

łuję w tej chwili, to tego, że Waszej Eminencji nie wita ktoś istotniej, niż ja, z przeszłością i Biblioteki Polskiej i Akademji Nauk związany. Ale osoba moja jest tu obojętna — pozostaje znowu fakt, że Prymasa Polski przyjmuje jako przedstawiciel Biblioteki Polskiej w Paryżu prezes Polskiej Akademji Umiejętności, to znaczy fakt, że Bibliotekę objęła w posiadanie oddawna nauka polska, czynnik, który w ciężkich dla naszego narodu czasach XIX w. taką rolę odegrał. Nie sam zresztą. Oczywiście przedewszystkiem musiał zachować swoją żywotność naród sam: bez tego nieby nie było. Ale w owej nad wyraz ciężkiej dobie, wtedy kiedy nie było rządu, wojska, dyplomacji, żadnego wogóle znaku państwowości polskiej, istniały i podtrzymywały naród w jego nierównej walce trzy emanacje jego ducha: religja, nauka i sztuka.

To też poza czystą obrzędową stroną dzisiejszej uroczystości widzę w niej stronę pełną symbolicznego znaczenia: oto w progach tego wytworu patriotyzmu polskiego przyjmuje Prymasa Polski, przedstawiciela religijnego ducha, narodu, reprezentant nauki polskiej. — A czyż niema tu w tej chwili trzeciego pierwiastka — sztuki? Wszakże w tych murach trwa duch najczystszygo wcielenia poezji polskiej, duch Mickiewicza.

Racz tedy, Wasza Eminencjo, przyjąć nasze najgłębsze podziękowanie za to, że Twoje przybycie umożliwiło ten napoły realny, napoły symboliczny akord duchowych sił narodu“.

Następnie wypowiedział dłuższe przemówienie p. ambasador Cbłapowski, zaznaczając przedewszystkiem, że w dziedzinie zbliżenia francusko-polskiego i rozwoju

życia polskiego we Francji dokonano już bardzo dużo; podkreśliwszy znaczenie Biblioteki Polskiej dla celów życia państwowego i kulturalnego Polski, pan ambasador zapewnił, że ze stanowiska swego jako ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej będzie dopomagał do jej rozwoju.

Stacja Rzymska. Na podstawie umowy, zawartej 27 września 1927 r. między Księciem Metropolitą krakowskim Stefanem Sapięgą, a Polską Akademią Umiejętności i zatwierdzonej przez Ministerstwo W. R. i O. P., otrzymała Akademia od Księcia Metropolity, jako zarządcy Hospicjum św. Stanisława w Rzymie, 12 pokoi w temże Hospicjum na lat 25 za czynszem 1 liry rocznie. Z tego lokalu oddano Akademji 10 pokoi, gdyż dwa jeszcze są zajęte przez lokatora, którego nie można było narazie usunąć. Ministerstwo W. R. i O. P. zastrzegło dla swoich stypendystów dwa pokoje. Lokal cały odnowiono i urządzono, przeniesiono do niego bibliotekę, znajdującą się w Hospicjum w czterech pokojach parterowych, a pięć pokoi zostało oddanych na mieszkania. Jeden z nich zajmuje bibliotekarz Biblioteki dr Józef Michałowski, cztery inne przeznaczone zostały dla stypendystów. Zamieszkiwali w nich od początku stycznia 1928 r. pp. dr Edmund Długopolski i dr Karol Maleczyński, pracujący z ramienia Ekspedycji Rzymskiej, dr Kazimierz Kumaniecki, który otrzymał subwencję Akademji na studia w zakresie filologii klasycznej, a przez krótki czas także prof. Ludwik Piotrowicz; ze stypendystów rządowych zajmowali pokoje dr K. Kopeć i dr S. Świercz-Zaleski.

Ustanowienie stałego dyrektora narazie nie mogło nastąpić, głównie z powodu niedostatecznych funduszków.

Stosunki z zagranicą. Delegacji Polskiej Akademji Umiejętności brali udział we wszystkich posiedzeniach i kongresach akademickich Związków międzynarodowych, które się w tym okresie odbyły. Na kongresie Unji geodezyjno-geofizycznej w Pradze (1927) reprezentowali Akademię prof. K. Weigel i prof. H. Arctowski, (trzeci delegat, czł. T. Banachiewicz, z powodu przeszkody nie mógł pojechać); na kongresie Unji biologicznej (w Genewie 1927) członkowie W. Szafer i M. Siedlecki, którzy przedłożyli wniosek w sprawie międzynarodowej ochrony przyrody; na kongresie Unji chemicznej w Warszawie, połączonej ze Zjazdem międzynarodowym chemicznym, brali udział wszyscy członkowie polscy; uczestników Kongresu przyjmowała następnie w Krakowie Akademia w swoim gmachu uroczystem posiedzeniem w dniu 3 września 1927 r. oraz wieczorem tegoż dnia ucztą. Na Union Académique Internationale w maju b. r. jeździli do Brukseli prezes J. M. Rozwadowski i czł. ks. K. Michalski, który przedstawił referat o wydaniu przez Akademię Corpus philosophorum medii aevi. W bieżącym roku odbędzie się posiedzenie Conseil International de Recherches (delegacji członkowie K. Kostanecki, E. Godlewski jun. i M. Siedlecki); kongresy Unji biologicznej (delegacji czł. W. Szafer i czł. M. Siedlecki), astronomicznej (w lipcu w Lejdzie), matematycznej w Bolonji we wrześniu (delegacji: czł. W. Sierpiński i czł. St. Banach) i chemicznej (delegacji: czł. L. Marchlewski, J. Zawidzki i W. Świętosławski). Odbyły swoje posiedzenia Komitety narodowe: chemiczny, astronomiczny, geodezyjno-geofizyczny, matematyczny i biologiczny.

Akademia w związku z jej należeniem do Unij

Międzynarodowych podjęta kilka wydawnictw. Ukończone zostało wydanie pracy pośmiertnej ś.p. czł. Piotra Bieńkowskiego: *Les Celtes dans les arts mineurs gréco-romains*, przedstawiające się jako okazały tom, bogato ilustrowany. Również ukończył się druk tomu *Bibliografji nauk matematyczno-przyrodniczych za lata 1915—1918*, opracowanej przez czł. H. Hoyera. Wydanie dzieł Grzegorza z Nazjanzu nie postąpiło niestety naprzód z powodu przeszkód i choroby wydawcy czł. L. Sternbacha. Podjęto w pełni przygotowawcze prace do wydania polskiego zeszytu *Corpus vasorum antiquorum*; wybrano w tym celu osobny Komitet, do którego weszli pp. prof. Edmund Bulanda, czł. Tadeusz Sinko, prof. Wojsław Molè, doc. dr Stanisław Gąsiorowski, i dr Kazimierz Bulas, który zajął się zestawieniem waz, w Polsce znajdujących się, i ich fotografowaniem, zaczynając od zbiorów krakowskich.

W innych Zjazdach międzynarodowych zastępowali Akademię czł. T. Zieliński i prof. L. Piotrowicz na Kongresie etruskim we Florencji (w kwietniu b. r.): czł. K. Nitsch na Kongresie lingwistycznym w Hadze (w kwietniu b. r.). W jubileuszach Berthelota i Fresnela w Paryżu reprezentował Akademię czł. Wojciech Świątosławski.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Bibliografja wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności

od 1 maja 1927 do końca maja 1928.

(Ceny w złotych).

I. Wydział filologiczny.

Archiwum filologiczne Polskiej Akademji Umiejętności.

Nr 6. — Skimina Stanislaus. De Ioannis Chrysostomi rhytmo oratorio. Cracoviae 1927, 8-o, pp. 98, cum 36 tabulis. 6.—

Nr 7. — Schnayder Georgius. Quibus conviciis alienigenae Romanos carpserint. Cracoviae 1928, 8-o, pp. 70. 4.—

Biblioteka pisarzy polskich.

Nr 79. — Poncjjan (Historja o siedmi mędrcah) przekładania Jana z Koszyczek 1540 — wydał Julian Krzyżanowski. Kraków 1927, 8-o, str. XVI i 156, z licznemi drzeworytami. 8.—

Monografie polskich cech gwarowych.

Nr 4. — Małecki Mieczysław. Archaizm podhalański (wraz z próbą wyznaczenia granic tego dialektu). Kraków 1928, 8-o, str. 46, 1 mapa. 2:50

Prace Komisji historii sztuki. Tom IV. Zeszyt I. Kraków 1927, foljo, str. 167 i XL, 133 ryc. i 1 tabl. 35.—

Treść: Szyszko-Bohusz Adolf. Materiały do architektury bożnic w Polsce (38 ryc. i 1 tabl. kolor.), str. 1. — Mycielski Jerzy. Jan Polak, malarz polski w Bawarji (1475—1519) oraz utwory jego młodości w Krakowie (1465—1475) (17 ryc.), str. 26. — Lepszy Leonard. Dürer w Polsce (5¼ ryc.), str.

67. — Gostko'wski Rajmund. Piotr Ignacy Bienkowski (24 kwietnia 1865 † 10 sierpnia 1925) (z portretem), str. I. — Pagaczewski Juljan. Jerzy Kieszkowski (1872—1923) (z portretem), str. IV. — Sprawozdania z posiedzeń Komisji historii sztuki za czas od 1 stycznia 1923 r. do 31 grudnia 1925 r., str. VIII. — Pagaczewski Juljan. Gobeliny Stefana Korycińskiego, kancl. W. Kor., str. IX. — Furmankiewiczówna Kazimiera. O podziemiach kościoła benedyktynów w Mogiinie (1 ryc.), str. X. — Mycielski Jerzy. Kościół polski św. Stanisława w Rzymie i polskie w nim zabytki (7 ryc.), str. XI. — Szydłowski Tadeusz i Stryjeński Tadeusz. O pałacach wiejskich i dworach z epoki po Stanisławie Augustie i o budowniczym królewskim Jakóbie Kubickim, str. XIV. — Kruszyński Tadeusz, ks. Pasy polskie wyrabiane w Niemczech i Francji, str. XV. — Dobrowolski Tadeusz. Kościół św. Mikołaja w Wysocicach, str. XVII. — Furmankiewiczówna Kazimiera. Rzeźby romańskie z Goźlic (1 ryc.), str. XIX. — Mycielski Jerzy. Trzy obrazy mistrzów zagranicznych w posiadaniu polskim (2 ryc.), str. XX. — Ameisenowa Zofja. O Ukrzyżowaniu w kaplicy ś. Andrzeja przy kościele św. Krzyża w Krakowie (1 ryc.), str. XXI. — Pagaczewski Juljan. Posąg srebrny św. Stanisława w kościele paulinów na Skałce w Krakowie, str. XXIII. — Semkowicz Wł. O herbie Głowa Jelenia (ród Awstaczów), str. XXIII. — Skórewicz Kazimierz. Zamek królewski w Warszawie, str. XXV. — Mycielski Jerzy. Trzy obrazy florenckie z końca XV i początku XVI wieku (3 ryc.), str. XXV. — Brzuski Henryk, ks. Średniowieczne witraże w kościele N. P. Marji w Krakowie, str. XXVIII. — Dobrowolski Tadeusz. Studja nad średniowiecznym malarstwem ściennym w Polsce, str. XXVIII. — Pagaczewski Juljan i Bochnak A. Zabytki przemysłu artystycznego w kościele parafjalnym w Luborzycy, str. XXVIII. — Dobrowolski Tadeusz. Studja nad średniowiecznym malarstwem ściennym w Polsce (c. d.), str. XXVIII. — Furmankiewiczówna Kazimiera. Portal w Czerwińsku (2 ryc.), str. XXIX. — Morełowski Marjan. Zbiory dereczyńskie Sapienhów, str. XXX. — Morełowski Marjan. Zwierzęta i groteski w arra-

sach Jagiellońskich, str. XXXIII. — Mycielski Jerzy i Wasylewski Stanisław. Pani Vigée-Lebrun i jej portrety Polaków i Polek. Cz. I i II, str. XXXIV. — Lepszy L. Monstrancja dominikańska z Podkamienia i złoty wieniec królowej Bony, str. XXXIV. — Mycielski Jerzy. Trzy przedmioty przemysłu artystycznego (5 ryc.), str. XXXV. — Jarosławiecka Marja. Oprawy dyplomów XVII i XVIII wieku w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, str. XXXV. — Tomkowicz Stanisław. Gabryel Słoiński, architekt krak. XVI w. i klasztor ś. Józefa, str. XXXVII. — Wdowiszewski Zygmunt. Nieznane materiały do biografji Tomasza Dolabelli, malarza nadwornego królów polskich, str. XXXVIII. — Bocheński Zbigniew. Dwór obronny w Dębnie, str. XL.

Indeks osób, miejscowości i rzeczy zawartych w tomie III Prac Komisji historii sztuki. Kraków 1927, foljo, str. 26. 2:10

Prace Komisji orientalistycznej Polskiej Akademji Umiejętności. (Mémoires de la Commission orientale).

Nr 10. — Willman-Grabowska Helena. Les composés nominaux dans le Śatapathabrāhmana. Première partie. Index de la composition nominale du Śatapathabrāhmana avec quatre suppléments. Kraków 1927, 8-o, str. 134. 7—

Rozprawy Wydziału filologicznego. Tom LXII.

Nr 4 — Reinhold Joachim. Ze studjów nad starofrancuskimi rękopisami. Część II. Nowoodkryty rękopis pałatyński (Lat. 1971) poematu «Floire et Blancheflor». Kraków 1928, 8-o, str. 24. 1:20

Zieliński Tadeusz. Rozwój moralności w świecie starożytnym od Homera do czasów Chrystusa. Odczyt wygłoszony na publicznem posiedzeniu P. A. U. dnia 11 czerwca 1927. Kraków 1927, 8-o, str. 24. 1:50

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

Atlas historyczny Polski. Wydawnictwo P. A. U. przy współudziale Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Towarzystwa Naukowego we Lwowie i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu

w opracowaniu Komisji Atlasu historycznego Polski. Serja B: Mapy przeglądowe.

Nr. 1. — Jan Jakubowski. Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego w połowie XVI wieku. I. Część północna. Skala 1:1,600.000. Objaśnienia do mapy. Kraków 1928, 8-o, str. 21.

6—

Kwartalnik filozoficzny pod redakcją W. Heinricha przy udziale Komitetu złożonego z ks. K. Michalskiego, J. M. Rozwadowskiego, W. Rubczyńskiego. Tom V. 1927. Zeszyt II. Kraków 1927, 8-o, str. 125—254. 3·75

Treść: Frenkel Karol. O pojęciu moralności (c. d.), str. 125. — Chałasiński Józef. Wielkość grupy społecznej a demokracja u Montesquieu, str. 152. — Güntzberg Benedykt. Dawid Hume i teoria umowy społecznej, str. 185. — Sprawozdania, str. 234.

— — Tom V. 1927. Zeszyt III. Kraków 1927, 8-o, str. 257—384.

3·75

Treść: Frenkel Karol. O pojęciu moralności (dok.), str. 257. — Güntzberg Benedykt. Dawid Hume i teoria umowy społecznej (dok.), str. 280. — Zawirski Zygmunt. Wieczne powroty światów, str. 328. — Sprawozdania, str. 378.

— — Tom V. 1927. Zeszyt IV. Kraków 1927, 8-o, str. 385—512.

3·75

Treść: Krokiewicz Adam. Pirron z Elidy i Timon z Flijuntu, str. 385. — Zawirski Zygmunt. Wieczne powroty światów (c. d.), str. 421. — W. M. Kozłowski. Filozofja czeska współczesna (c. d.), str. 447. — Cheliński Stanisław. Schopenhauera teoria prawa i państwa, str. 460. — Sprawozdania, str. 510.

— — Tom VI. 1928. Zeszyt I. Kraków 1928, 8-o, str. 1—110.

3·75

Treść: Zawirski Zygmunt. Wieczne powroty światów (dok.), str. 1. — Cheliński Stanisław. Schopenhauera teoria prawa i państwa (dok.), str. 26. — W. M. Kozłowski. Filozofja czeska współczesna (dok.), str. 48. — Chmaj Ludwik. Kartezjusz i jego filozofja w świetle ostatnich badań, str. 69. — Sprawozdania, str. 97.

Prace Komisji dla Atlasu historycznego Polski. Wydawnictwo P. A. U. przy współudziale Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Towarzystwa Naukowego we Lwowie i Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Zeszyt II. Kraków 1928, 8-o, str. 143. 6—

Treść: Arnold Stanisław. Terytorja plemienne w ustroju administracyjnym Polski Piastowskiej (w. XII—XIII) (4 mapy), str. 1. — Sprawozdanie z II Konferencji Komisji dla Atlasu historycznego Polski, odbytej w Krakowie w dniach 10 i 11 stycznia 1923 r., str. 129. — Sprawozdanie z działalności Komisji dla Atlasu historycznego Polski od stycznia 1922 do maja 1927, str. 137.

Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II. Tom XLI (Ogólnego zbioru t. 66).

Nr. 2. — Manteuffell Tadeusz. Stosunki polityczne frankońsko-włoskie w wieku VI. Kraków 1927, 8-o, str. 42. 1:20

Nr. 3. — Zakrzewski Kazimierz. Rządy i opozycja za cesarza Arkadiusza. Kraków 1927, 8-o, str. 157. 4:80

Nr. 4. — Gwiazdomorski Jan. Przejęcie długu. Kraków 1927, 8-o, str. 201. 6—

Nr. 5. — Namysłowski Władysław. Proces chorwacki XIII wieku. Kraków 1927, 8-o, str. 46. 1:50

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

Banachiewicz Tadeusz. Trygonometria kulista a nowe drogi w astronomji matematycznej (La Trigonométrie sphérique et les voies nouvelles dans l'Astronomie mathématique) (3 ryc.). *A.*¹⁾ 1927, p. 505.

Białobrzeski Czesław. O fluktuacjach i o promieniowaniu gwiazd (Fluctuations thermodynamiques et radiation des étoiles). *A.* 1927, p. 349.

¹⁾ *A* lub *B* oznacza Bulletin International... Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Série *A*: Sciences mathématiques; Série *B*: Sciences naturelles; liczba po *A* lub *B* oznacza rocznik Biuletynu, następna liczba stronę rocznika.

- Browicz T.** Dalsze uwagi o znaczeniu biologicznem wyrostka robaczkowego (Weitere Bemerkungen über die biologische Bedeutung des Wurmfortsatzes). *B.* 1927, p. 145.
- Catalogi plantarum**, quae a. 1651 Varsaviae in hortis botanicis regis Ioannis Casimiri colebantur, secundum conspectus hortulanorum Bartholomei Gei et Iacobi Haic. Accedit catalogus tertius plantarum indigenarum, quae circa Varsaviam nascuntur, auctore Martino Bernhardo. Edidit et ambo priores in systema naturale redegit — Josephus Rostafiński. **Królewskie ogrody botaniczne króla Jana Kazimierza w Warszawie** oraz systematyczny spis roślin tamże hodowanych — wydał i opracował Józef Rostafiński. Kraków 1928, 8-o, str. 100. 3—
- Dybowski B.** Notatka o nowej formie zadychry, *Mongolobranchipus Talko-Hryniewiczzi* nov. sp., z okolicy Troickosawska z pogranicza Mongolji (Ueber eine neue Form von *Branchipus*, *Mongolobranchipus Talko-Hryniewiczzi* Dyb. nov. sp., aus der Umgegend von Troickosawsk an der Nordgrenze der Mongolei) (1 tabl.). *B.* 1927, p. 39.
- Dziewoński Karol i Dzieńcielewski Stefan.** Z badań nad α -benzylo-naftalinem I. O kwasie 1-benzylo-4-naftalinosulfonowym (Zur Kenntnis des α -Benzyl-naphtalins I. 1-Benzyl-4-naphtalinsulfonsäure und ihre Umwandlungen). *A.* 1927, p. 273.
- Dziewoński K. i Loewenhof A.** O połączeniach typu kwasu 2-naftolo-1-sulfonowego (Studien über Verbindungen von Typus der 2-Naphtol-1-sulfonsäure. Sulfurierung der 2-Oxy-3-naphtoesäure und deren Anilids). *A.* 1927, p. 521.
- Dziewoński Karol i Ritt Eugenjusz.** Studja nad β -metylonaftalinem (II). Syntezy węglowodorów typu benzantracenu (Studien über β -Methylnaphtalin (II). Synthesen der Kohlenwasserstoffe der Benzanthrazengruppe). *A.* 1927, p. 181.
- Gajl K.** Studja hydrobiologiczne. I. Zespoły *Phyllopora* i *Copepoda* (excl. *Harpacticidae*) stawu Toporowego w Tatrach [Hydrobiologische Studien I. Biocönosen der *Phyllopora* und *Copepoda* (excl. *Harpacticidae*) des Sees Toporowy im polnischen Teile des Tatragebirges]. *B.* 1926, p. 881.
- Gadomski Jan.** O gwieździe zaćmionej *Z Herculis* (*Z Herculis* = Her 9) (1 ryc.). *A.* 1927, p. 175.

- Grodziński Z.** Układ naczyń limfatycznych u młodych i dorosłych askolotli [Über das Lymphgefäßsystem des jungen und erwachsenen *Amblystoma mexicanum* (Cope)] (3 tabl.). *B.* 1926, p. 955.
- Horbulewicz L.** Rozmieszczenie geograficzne kumaków i traszek na przestrzeni powiatów Sambor, Drohobycz i Stryj [Die Verbreitung der Bombinator- und Triton-Arten im Bereiche der Bezirke Sambor, Drohobycz, Stryj (Kleinpolen)] (1 tabl.). *B.* 1927, p. 87.
- Jabłoński Aleksander.** O widmie fluorescencji i absorpcji par kadmu (Sur le spectre de fluorescence et d'absorption de la vapeur de cadmium) (6 ryc.). *A.* 1927, p. 473.
- Jacob M.** Przyczynek do przedstawienia pochodnych funkcji przez jej szereg Fouriera (Beitrag zur Darstellung der Ableitungen einer Funktion durch ihre Fourier'sche Reihe). *A.* 1927, p. 287.
- Jarocki J.** O morfologii i systematycznej wartości śluzowca *Kleistobolus pusillus* Lippert (On the morphology and systematical value of the mycetozoon *Kleistobolus pusillus* Lippert) (1 tabl.). *B.* 1926, p. 849.
- Jaworski Z.** Studja nad pochodzeniem pierwotnych świń domowych z obszarów leśnych i bagiennych Pińska (Studien über die Abstammung der primitiven Hausschweine aus dem Wald- und Sumpfbereich von Pińsk). *B.* 1927, p. 327.
- Jeżewski Mieczysław.** O rezonacji elektrycznej w obwodzie, zaopatrzonej w równoległe włączony opór (Über Resonanz in einem Schwingungskreise mit parallelgeschaltetem Widerstande) (1 ryc.). *A.* 1927, p. 219.
- Karpowicz W.** Studium nad rozwojem przedrośli oraz pierwszych liści sporofitu paproci krajowych [Studien über die Entwicklung der Prothallien und der ersten Sporophytblätter der einheimischen Farnkräuter (*Polypodiaceae*)] (12 tabl.). *B.* 1927, p. 1.
- Katalog** literatury matematyczno-przyrodniczej polskiej wydawany przez Polską Akademię Umiejętności (Catalogue of Polish scientific literature published by the Polish Academy of Sciences and Letters). Tom XV. Lata 1915—1918. Kraków 1928, 8-o, str. 128. 3—
- Kozik St.** Spółczynniki załamania i skrócenie płaszczyzny polaryzacji winianu sodowo-rubidowego (Sur les indices de réfraction et

- sur le pouvoir rotatoire des cristaux du tartrate droit double de sodium et de rubidium) (4 ryc.). *A.* 1927, p. 229.
- Koźmiński Zygmunt.** O zmienności oczlików (*Cyclopidae*) z grupy *strenuus* na podstawie badań ilościowych. (Über die Variabilität der Cyclopiden aus der *strenuus*-Gruppe auf Grund von quantitativen Untersuchungen) (14 ryc. i 19 tabl.). N° supplementaire I, 1927. *B.*
- Krause Alfons.** O octanach żelaza. (Über Ferriacetate). *A.* 1927, p. 237.
- Kreutz Stefan.** Granit Pra-Karpat połudn.-zachodniej Polski i jego stosunek do granitów sąsiednich (Der Granit der Präkarpaten Südwestpolens und seine Beziehung zu den benachbarten Granitmassiven) (4 tabl.). *A.* 1927, p. 395.
- Książkiewicz M.** Ryby kopalne górnej kredy okolic Krakowa (Les poissons fossiles du crétacé supérieur des environs de Cracovie) (1 tabl.). *B.* 1926, p. 979.
- Kulwiec Z.** Badania nad gatunkami *Dactylogyrus* Diesing (Untersuchungen an Arten des Genus *Dactylogyrus* Diesing) (13 ryc. i 12 tabl.). *B.* 1927, p. 113.
- Kwieciński L. i Marchlewski L.** Absorbacja światła nadfioletowego przez glikozę, lewulozę i cukier mleczny (The Absorption of ultraviolet light by glucose, laevulose and lactose) (2 ryc.). *A.* 1927, p. 379.
- Lemańczyk K.** Badania fizyko-chemiczne nad adsorbcją roślin (Über die Adsorption von Kalisalzen durch das Wurzelsystem der Pflanzen). *B.* 1926, p. 1109.
- Lindenbaum S.** O związkach fosforowych roślin III. O rozpuszczalności związków fosforowych mąki owsianej i o wiązaniu kwasu fitynowego przez białka w niej zawarte (Sur les composés phosphorés des plantes III. Sur la solubilité des composés phosphorés de la farine d'avoine et sur la faculté de l'acide phytique de se combiner avec les substances protéiques qu'elle contient). *B.* 1926, p. 1041.
- Luxemburg A.** Badania cytologiczne nad pyłkiem u malwowatych (Recherches cytologiques sur les grains de pollen chez les Malvacées) (4 tabl.). *B.* 1927, p. 363.
- Łoziński P.** O gruczołach przednych larw osy. Część II. Histologia

- i cytologia (Über die Spinndrüsen der Wespenlarven. II: Histologie und Zytologie) (2 tabl.). *B.* 1927, p. 161.
- Minkowska S.** O związkach fosforowych roślin II. O rozpuszczalności związków fosforowych mąki jęczmiennej (Sur les composés phosphorés des plantes II. De la solubilité des composés phosphorés de la farine d'orge). *B.* 1926, p. 1007.
- Monné Ludwik.** Badania genetyczne nad ubarwieniem gąsienicy motyla Brudnica nieparka (*Lymantria dispar* L.) [Untersuchungen zur Genetik der Raupenzeichnung des Schwammspinners (*Lymantria dispar* L.)] (2 tabl.). 1927, p. 403.
- Orlicz Władysław.** Z teorii szeregów ortogonalnych (Zur Theorie der Orthogonalreihen). *A.* 1927, p. 81.
- Piech K. i Moldenhawer K.** Studja cytologiczne nad mieszańcami *Raphanus* × *Brassica* (Zytologische Untersuchungen an Bastarden zwischen *Raphanus* und *Brassica*) (1 tabl.). *B.* 1927 p. 27.
- Płoski W.** O stałości zawartości alkaloidów w bieluniu (*Datura Stramonium* L. v. *inermis*) [Sur la teneur constante du Stramoine (*Datura Stramonium* L. v. *inermis*) en alcaloïdes]. *B.* 1927, p. 397.
- Prace monograficzne Komisji fizjograficznej.** Tom III. Jakubski Antoni przy współpracy Dr. Marji Dyrdowskiej. Bibliografia fauny polskiej do roku 1880. Tom I. Kraków 1927, 8-o, str. XXIII i 470. 15.—
- Priesner A.** Studja kranjologiczne nad pochodzeniem bydła polskich Beskidów zachodnich (Kraniologische Studien über die Abstammung des Rindes der polnischen Westbeskiden) (1 tabl.). *B.* 1927, p. 283.
- Ramułt M.** Wpływ niektórych soli na wylęg i rozwój jaj łososia (The influence of certain salts upon the hatching and development of Salmon larvae) (2 tabl.). *B.* 1927, p. 45.
- Ramułt M.** Wpływ niektórych soli na rozwój młodych cierników [The influence of certain salts upon the development of young Sticklebacks (*Gasterosteus aculeatus*)]. *B.* 1927, p. 63.
- Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego P. A. U. Serja III.** Tom 23/24. Dział A/B. (Ogólnego zbioru tom 63/64. Dział A/B). Kraków 1927, 8-o, str. 284, 2 ryc., 41 mapek w tekście, 7 tablic i 1 mapa. 10.—

Treść: Kulczyński Stanisław. Borealny i arktyczno-górski element we florze Europy środkowej (41 mapek w tekście), str. 1. — Prüller Jan. Z obserwacji i doświadczeń nad objawami płciowemi u brudnicy nieparki (*Lymnaria dispar* L.), str. 97. — Marchlewski T. Przyczynek do znajomości zwierząt domowych zachodniej Małopolski z czasów późnego średniowiecza, str. 107. — Stefański Witold. Nicienie żyjące w mchu okolic Zakopanego, str. 123. — Protowa Zofja. Przyczynek do znajomości oddychania kropidlaka (*Aspergillus niger*), str. 133. — Jeżewski M. O wpływie pola magnetycznego na stałą dielektryczną ciekłych kryształów (2 ryc.), str. 159. — Bujak W., Badania nad patogenezą ropomoczu u dzieci, str. 173. — Szafer W., Pawłowski B. i Kulczyński S. Zespoły roślin w Tatrach. Cz. I. Zespoły roślin w dolinie Chochołowskiej (5 tabl. i 1 mapa), str. 203. — Miczyński Kazimierz. O działaniu odczynnika Unverdorben-Franchimont'a i niektórych innych związków na kryształy szczawianu wapnia w roślinach (2 tabl.), str. 285.

Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego P. A. U. Serja III. Tom 25/26. Dział A/B. (Ogólnego zbioru tom 65/66. Dział A/B). Kraków 1928, 8-o, str. 339, 79 ryc. i 14 tabl. 12—

Treść: Marchlewski T. O znaczeniu pewnych cech kranjologicznych bydła, str. 1. — Grodziński Z. Układ naczyń krwionośnych śluzicy (1 ryc. i 1 tabl.), str. 17. — Żorawski Kazimierz. Własności pewnej kategorii przekształceń punktowych w płaszczyźnie, str. 37. — Wóycicki Zygmunt. O ziarnach pyłkowych, łagiewkach i spermatogenezie u *Haemanthus Katharinae*. Część I (11 ryc. i 1 tabl.), str. 71. — Piech Kazimierz. Studja cytologiczne nad rodzajem *Scirpus* (6 tabl.), str. 93. — Wóycicki Zygmunt. O ziarnach pyłkowych, łagiewkach i spermatogenezie u *Haemanthus Catharinae*. Część II (11 ryc. i 4 tabl.), str. 153. — Skowron Stanisław. Materiały do rozwoju mieszańców ryb kostnoszkieletowych (3 ryc. i 2 tabl.), str. 187. — Czeczottowa H. Element atlantycki we florze Polski (53 ryc.), str. 221. — Żo-

- rawski Kazimierz. Ruchy sztywne i kompleksy linjowe, str. 287.
- Sierpiński Wacław. O pewnej własności dopełnień analitycznych (Sur une propriété des complémentaires analytiques). *A.* 1927, p. 449.
- Simm K. Ślepek różany (*Typhlocyba rosae* L.). Przyczynek do znajomości skoczków [Die Rosenzwegzikade (*Typhlocyba rosae* L.). Ein Beitrag zur Kenntnis der Jassiden] (2 tabl.). *B.* 1927, p. 67.
- Skowron S. i Skowronowa H. Zmiany w stosunku plazmojądrowym niedojrzałych jajek jeżowców pod wpływem różnic w ciśnieniu osmotycznym otoczenia (Les changements du rapport plasmonucléaire dans les oeufs pas mûrs d'Oursins sous l'influence de différences de la pression osmotique du milieu) (2 ryc.). *B.* 1926, p. 859.
- Sprawozdanie Komisji fizjograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1926 oraz Materiały do fizjografji kraju. Tom 61. Kraków 1927, 8-o, str. 221, 5 ryc. i 9 tablic. 15.—

Treść: Przegląd czynności Komisji fizjograficznej Polskiej Akademji Umiejętności w roku 1926, str. V. — Motyka Józef. Materiały do flory porostów Tatr. Część II. (Addenda ad floram lichenum montium Tatrensiura. Pars II), str. 1. — Szafran Bronisław. Budowa i wiek torfowiska w Pakosławiu pod Rżą. (Bau und Alter des Torfmoores von Pakoslaw bei Rža in Polen) (6 tabl.), str. 17. — Gajl Kazimierz. Studja hydrobiologiczne. I. Zespoły *Phyllopora* i *Copepoda* (excl. *Harpacticidae*) stawu Toporowego w Tatrach (Hydrobiologische Studien. I. Biocönosen der *Phyllopora* und *Copepoda* (excl. *Harpacticidae*) des Sees Toporowy im polnischen Teile des Tatragebirges) (2 ryc.), str. 35. — Starmach Karol. Niektóre rzadsze krasnorosty z okolicy Wejherowa na Pomorzu i w Beskidzie Magurskim (Über das Vorkommen einiger Florideen bei Wejherowo (Neustadt) in Pommern und in den Westbeskiden) (1 ryc.), str. 107. — Demel Kazimierz. Zbiorowiska zwierzęce na dnie morza polskiego. Cz. I. Studja jakościowe (Les associations animales hentiques de la Baltique polonaise) (1

ryc. i 1 tabl.), str. 113. — Jawłowski H. Krocionogi (Dwuparce) okolic Wilna [Diplopoden der Umgebung von Wilno (nord.-ost. Polen)], (1 tabl.), str. 147. — Fełenczak Włodzimierz. Grzyby podkarpackie okolicy Dukli [Pilze der Umgebung von Dukla (Karpaten)], str. 167. — Piech Kazimierz. *Festuca montana* M. Bieb. (= *F. drymea* M. et K.) w Polsce [*Festuca montana* M. Bieb. (= *F. drymea* M. et K.) in den polnischen Beskiden] (1 ryc.), str. 189. — Szulczewski J. W. Materiały do fauny koliszków (*Psyllidae*) Wielkopolski (Materialen zur Psyllidenfauna Großpolens), str. 197. — Stach Jan. *Eosentomon armatum* n. sp., pierwsza Protura z Polski (*Eosentomon armatum* n. sp., die erste Protüre in Polen) (1 tabl.), str. 205. — Koczwarą M. Zapiski florystyczne z Podola pokuckiego (Floristische Notizen aus Südpodolien), str. 217.

Starkiewicz J. O fotoluminescencji roztworów eskuliny w niskich temperaturach (Sur la photoluminescence des solutions d'esculine aux basses températures). (7 ryc.) *A.* 1927, p. 459.

Szafer Wl. Statystyka kwiatów w zespołach roślinnych (On the statistics of flowers in plant associations). *B.* 1927, p. 149.

Szantroch Z. Morfologia nerwu jelitowego kurczęcia (Morphologie des Darmnerven beim Hühnchen) (8 ryc. i 5 tabl.). *B.* 1927, p. 211.

Szczeniowski S. O wydajności fluorescencji roztworów (Sur le rendement de la fluorescence des solutions) (15 ryc.). *A.* 1927, p. 127.

Vorbrodt W. O związkach fosforowych roślin, IV. O związkach fosforowych grzybni kropidlaka [Sur les composés phosphorés des plantes. IV. Sur les composés phosphorés du mycélium de l'Aspergille (*Aspergillus niger*)]. *B.* 1926, p. 1099.

Zakrzewski Konstanty. O załamaniu i absorpcji fal elektrycznych w elektronach. Część I. (Sur la réfraction et l'absorption des ondes électriques dans les électrolytes. 1^o partie) (4 ryc.). *A.* 1927, p. 489.

Zarankiewicz Kazimierz. O lokalnem rozcinaniu płaszczyzny przez kontinua (Sur les coupures locales faites par les continus). *A.* 1927, p. 193.

Zerndt J. Mikroskopowe cyrkony jako minerały przewodnie (Mikro-

- skopische Zirkone als Leitmineralien) (7 tablic). *A.* 1927, p. 363.
- Zygmund A.** O pewnych twierdzeniach z teorji szeregów rozbieżnych (Über einige Sätze aus der Theorie der divergenten Reihen). *A.* 1927, p. 309.
- Zygmund A.** O sumowalności szeregów funkcyj ortogonalnych (Sur la sommation des séries de fonctions orthogonales). *A.* 1927, p. 295.
- Zygmund A.** Uwaga o dodatnich sumach szeregów trygonometrycznych (Remarque sur les sommes positives des séries trigonométriques). *A.* 1927, p. 333.
- Zygmund A.** Uwaga o pewnem twierdzeniu p. Fekete (Remarque sur un théorème de M. Fekete). *A.* 1927, p. 343.

IV. Dzieła osobno wydane.

- Bieńkowski Pierre.** Les Celtes dans les arts mineurs gréco-romains avec des Recherches iconographiques sur quelques autres peuples barbares. 336 figures dans le texte. Publié sous le patronage de l'Union Académique Internationale. Cracovie 1928, foljo, pp. 251. 50—
- Bochenek Adam i Ciechanowski Stanisław.** Anatomja człowieka. Podręcznik dla słuchaczy szkół wyższych i lekarzy. Tom II — przygotował do druku i uzupełnił Stanisław Ciechanowski. Wydanie III, poprawione. Kraków 1927, 8-o, str. VIII i 446, 324 rysunków. 20—
- Flora Polska.** Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. Tom III. Dwulściennie. Wolnopłatkowe. Dwuokwiatowe. Część I-sza — pod redakcją Władysława Szafera opracowali Stanisław Kulczyński, Józef Paczowski i Bogumił Pawłowski. Kraków 1927, 8-o, str. 196, 16 rycin. 6—
- Helczyński Bronisław.** Ubezpieczenie na cudzy rachunek. Kraków 1927, 8-o, str. XVI i 419. 15—
- Klecki Karol.** Patologia ogólna. Tom I. Kraków 1928, 8-o, str. VII 602, 25 ryc. 30—
- (Wydane z funduszu ś. p. Pawła Tyszkowskiego).

Krzyżanowski Witold. Lokalizacja przemysłu. Kraków 1927, 8-o, str. 184. 6—

Koś Jan. Pisownia polska. Przepisy. Słowniczek. Wydanie VIII poprawione i rozszerzone, dokonane na podstawie protokółów urzędowych. Kraków 1927, 8-o, str. 141. 2—

Pisma Marjana Smoluchowskiego wydane z polecenia Polskiej Akademji Umiejętności. **Oeuvres de Marie Smoluchowski** publiées sous le auspice de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Tom drugi. Tome deuxième. Cracovie-Paris 1927, 8-o, str. 656. 24—

Treść (Table des matières): I. O pewnem zagadnieniu z teorii sprężystości i o jego związku z wytworzeniem się gór fałdowych, str. 1. — II. Über ein gewisses Stabilitätsproblem der Elastizitätslehre und dessen Beziehung zur Entstehung von Faltengebirgen, str. 5. — III. Some remarks on the mechanics of overthrusts, str. 23. — IV. Versuche über Faltungerscheinungen schwimmender elastischer Platten, str. 25. — V. Kilka uwag o fizycznych podstawach teoryj górotwórczych, str. 33. — VI. Sur la théorie mécanique de l'érosion glaciaire, str. 63. — VII. O przewodnictwie cieplnem ciał sproszkowanych, str. 66. — VIII. Sur la conductibilité calorifique des corps pulvérisés, str. 78. — IX. Études sur la conductibilité calorifique des corps pulvérisés (suite), str. 102. — X. Über Wärmeleitung pulverförmiger Körper und ein hierauf gegründetes neues Wärmeisolierungsverfahren, str. 112. — XI. Van der Waalsa teoria stanu ciekłego a zjawiska lepkości, str. 121. — XII. Przyczynek do kinetycznej teoryj transpiracji, dyfuzji i przewodnictwa cieplnego w gazach rozrzedzonych, str. 128. — XIII. Contributions to the theory of transpiration, diffusion and thermal conduction in rarified gases, str. 134. — XIV. Bemerkung zur Theorie des absoluten Manometers von Knudsen, str. 152. — XV. Zur Theorie der Wärmeleitung in verdünnten Gasen und der dabei auftretenden Druckkräfte, str. 155. — XVI. Bemerkung zu der Arbeit Hrn. B. Baule's: »Theoretische Behandlung der Erscheinungen in verdünnten Gasen«, str. 177. — XVII. O oddziaływaniu wzajemnem kul poruszających się w ośrodku lepkiem, str. 179. — XVIII. Über die

Wechselwirkung von Kugeln, die sich in einer zähen Flüssigkeit bewegen, str. 182. — XIX. On the practical applicability of Stokes' law of resistance and its modifications required in certain cases, str. 195. — XX. O pewnym zagadnieniu kinetycznej teorii roztworów, str. 209. — XXI. Beitrag zur Theorie der Opaleszenz von Gasen im kritischen Zustande, str. 215. — XXII. Experimentell nachweisbare, der üblichen Thermodynamik widersprechende Molekularphänomene, str. 226. — XXIII. Einige Beispiele Brown'scher Molekularbewegung unter Einfluß äußerer Kräfte, str. 252. — XXIV. O fluktuacjach termodynamicznych i ruchach Browna, str. 268. — Przypisek do rozprawy M. Smoluchowskiego p. t. »O fluktuacjach termodynamicznych i ruchach Browna« przez Wład. Natanson'a, str. 354. — XXV. Gültigkeitsgrenzen des zweiten Hauptsatzes der Wärmetheorie, str. 361. — XXVI. Studien über Molekularstatistik von Emulsionen und deren Zusammenhang mit der Brown'schen Bewegung, str. 399. — XXVII. Über »durchschnittliche maximale Abweichung« bei Brown'scher Molekularbewegung und Brillouin's Diffusionsversuche, str. 422. — XXVIII. Molekulartheoretische Studien über Umkehr thermodynamisch irreversibler Vorgänge und über Wiederkehr abnormaler Zustände, str. 435. — XXIX. Über gewisse Mängel in der Begründung des Entropiesatzes sowie der Boltzmann'schen Grundgleichung in der kinetischen Gastheorie, str. 462. — XXX. Notiz über die Berechnung der Brown'schen Molekularbewegung bei der Ehrenhaft-Milikan'schen Versuchsanordnung, str. 477. — XXXI. Zur Theorie der Zustandsgleichungen, str. 486. — XXXII. Über Brown'sche Molekularbewegung unter Einwirkung äußerer Kräfte und deren Zusammenhang mit der verallgemeinerten Diffusionsgleichung, str. 492. — XXXIII. Experimentelle Bestätigung der Rayleigh'schen Theorie des Himmelblaus, str. 503. — XXXIV. Studien über Kolloidstatistik und den Mechanismus der Diffusion, str. 506. — XXXV. Theoretische Bemerkungen über die Viskosität der Kolloide, str. 520. — XXXVI. Drei Vorträge über Diffusion, Brown'sche Molekularbewegung und Koagulation von Kolloidteilchen, str. 530. — XXXVII. Ver-

such einer mathematischen Theorie der Koagulationskinetik kolloider Lösungen, str. 595. — XXXVIII. Grundriß der Koagulationskinetik kolloider Lösungen, str. 640.

V. Wydawnictwa Komisyj wspólnych.

Prace Komisji etnograficznej Polskiej Akademji Umiejętności.

Nr. 3. — Lilientalowa Regina. Dziecko żydowskie. Kraków 1927, 8-o, str. 97, 3 tabl. 6—

Nr. 4. — Ciszewski Stanisław. Żeńska twarz. Kraków 1927, 8-o, str. 34. 1:20

Nr. 5. — Zamki drewniane przy drzwiach. Materiały zebrane przez Koło krajoznawcze uczniów Państw. Seminarjum naucz. w Tomaszowie Mazowieckim. Kraków 1927, 8-o, str. 23, 39 tablic i 1 mapa. 6—

Treść: Wijata Stanisław. Zamki drewniane przy drzwiach, str. 1. — Pełka Władysław. Obartki, str. 4. — Feja Józef. Zapory i skoble, str. 7. — Stankiewicz Antoni. Zamki zasuwkowe, str. 10. — Tenże. Zasuwki kładowe albo utajone, str. 14. — Tenże. Zamki zasuwkowe ukryte w skrzynkach, str. 17. — Tenże. Zamki przy sprzętach, str. 19. — Współpracownicy, str. 21.

Nr. 6. — Seweryn Tadeusz. Z żywym kurkiem po dyngusie (Materiały). Kraków 1928, 8-o, str. 53, 9 ryc. i 7 tabl. 3:60

Nr. 7. — Pietkiewicz Czesław. Polesie rzeczyckie. Materiały etnograficzne. Część I. Kultura materialna. Kraków 1928, 8-o, str. VI i 318, 291 ryc. w tekście. 12—

Prace i materiały antropologiczno-archeol. i etnograficzne wydawane staraniem Komisji antropologicznej P. A. U. — Prace i materiały archeologiczne. Tom IV. Część I. Kraków 1927, 8-o, str. XVII i 126, 14 ryc. w tekście, 10 tablic i mapa. 4:50

Treść: Skład Komisji antropologicznej w r. 1926, str. III. — Sprawozdania z posiedzeń Komisji za lata 1921—1926, str. IV. — Część I. Dział archeologiczny. — Żurowski Józef. Skarby halsztackiego okresu z doliny Dunajca (14 ryc.,

10 tabl. i 1 mapa), str. 3. [Żurowski Joseph. Les dépôts hallstattiens dans la vallée du Danajec (Résumé)], str. 100. — Talko-Hryniewicz Juljan. Najnowsze odkrycia archeologiczne uczonych rosyjskich w północnej Mongolji w związku z mojemi dawniejszemi badaniami w Azji środkowej, str. 113. [Talko-Hryniewicz Juljan. Les découvertes archéologiques les plus récentes de savants russes dans le nord de la Mongolie et leur rapport avec les recherches plus anciennes de l'auteur en Asie centrale (Résumé)], str. 125.

VI. Rocznik, Sprawozdania i Bulletin.

Rocznik Polskiej Akademji Umiejętności. Rok 1926/1927. Kraków 1927, 8-o, str. XL i 105. 3.—

Treść: Skład P. A. U., str. I. — Sprawozdanie z czynności Akademji od czerwca 1926 do czerwca 1927, str. 1. — Publiczne posiedzenie 11 czerwca 1927, str. 41. — Zieliński Tadeusz. Rozwój moralności w świecie starożytnym od Homera do czasów Chrystusa (odczyt), str. 54. — Nowi członkowie, str. 76. — Nagrody, str. 79. — Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego, F. Jasieńskiego i W. Łozińskiego, str. 80. — Statut funduszu im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego, str. 82. — Wykaz stosunków Akademji z innymi instytucjami naukowymi, str. 89. — Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1926, str. 95.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie. Année 1927. Nr. 1—3. Cracovie 1927, 8-o, pp. 1—48. 1.—

— — Année 1927. Nr. 4—6. Cracovie 1927, 8-o, pp. 50—176. 2:50

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności. Tom XXXII, 1927, Nr. 5—10.

— — Tom XXXIII, 1928, Nr. 1—3.

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
DNIA 9 CZERWCA 1928 R.

WYDZIAŁ FIZYKI
KATEDRA FIZYKI
UL. ŚW. ANNY 1
50-137 WROCLAW

I

PRZEMÓWIENIE PREZESA JANA M. ROZWADOWSKIEGO.

Dostojne Zgromadzenie!

Dziękując wszystkim, w szczególności Panom Re-
prezentantom Rządu, Dostojnemu ks. Metropolicie, Pre-
zydjum miasta, Panom Przedstawicielom najwyższych
urzędów i władz świeckich, duchownych i wojskowych
oraz Publiczności za łaskawą obecność i wzięcie udziału
w dorocznem święcie nauki polskiej, mam zaszczyt za-
gaić tegoroczne uroczyste posiedzenie.

Znaczenie tego publicznego posiedzenia, poprzedzo-
nego Walnem Zgromadzeniem administracyjnem człon-
ków, polega na tem, że Zarząd zdaje na niem sprawę
z tego, co się w roku ubiegłym zrobiło, z zamierzeń na
najbliższą przyszłość, wreszcie ze swej gospodarki ma-
jątkowej. Jest to zatem rodzaj rachunku sumienia, ro-
bionego przez Akademię wobec siebie samej i wobec
społeczeństwa, któremu wszak, jego zaufaniu i zapisom
Akademja głównie możność swej działalności zawdzięcza.
Ponieważ pan sekretarz generalny przedstawi za chwilę
treściwie ten obrachunek, więc ograniczę się do podnie-
sienia dwu momentów, o których w jego sprawozdaniu
mowy nie będzie.

Po pierwsze, myślimy o tem, aby wewnętrzny związek między Wydziałami Akademji, to jest między różnorodnymi naukami, składającymi się na całość nauki, a także związek między nauką a społeczeństwem ku wspólnemu pożytkowi obu stron ożywić i wzmocnić. Świadomość tego obowiązku i jego wagi jest w nas coraz silniejsza, ale poprzestaję na tej wzmiance, bo zamiar ten powiedzmy otwarcie, niełatwy do urzeczywistnienia, trzeba przede wszystkim spróbować w czyn wprowadzić.

Powtóre jeżeli rok ubiegły nie był, ogółem biorąc, niepomyślny, to zawdzięczamy to — oprócz ogólnemu położeniu państwa — najpierw niestrudzonej zapobiegliwości p. sekretarza generalnego, dalej chętej współpracy członków i dobremu porozumieniu między Walnem Zgromadzeniem a Zarządem, wreszcie życzliwości, jaką, przeważnie u miarodajnych czynników spotykamy. Są to fakty najwyższej wagi, dające otuchę i budzące wdzięczność, słuszną też jest rzeczą, aby je publicznie wypowiedzieć.

Pomyślność ubiegłego roku, o której wspomniałem nie wyklucza pewnych kropel goryczy, spadających od czasu do czasu na gładką powierzchnię naszej szczęśliwości; nie przekroczyły one jednak miary, jaka jest potrzebna, aby ludzka szczęśliwość właśnie przez to przeciwstawienie, była jako taka, jako prawdziwa, odczuta i oceniona.

O tem wszyskciem powie pan sekretarz generalny, któremu też głos oddaję.

II

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

Polskiej Akademji Umiejętności

za czas od czerwca 1927 do czerwca 1928 r.

Myślą i pracą swoich członków stoi i rozwija się Polska Akademia Umiejętności. Stąd każdy ubytek ze swego grona odczuwa Akademia boleśnie, gdy odchodzi człowiek twórca, uczony, który imię swoje zaznaczył w dziejach nauki. A rok ubiegły, niestety, smutnie zapisał się w rocznikach Akademji, która poniosła cały szereg ciężkich strat.

Z członków krajowych straciła trzech. Przed niewielu dniami oddaliśmy ostatnią posługę jednemu z najstarszych członków Akademji, serdecznymi węzłami z nią związanemu, śp. Józefowi Rostafińskiemu.

Wyszedłszy ze świetnej szkoły botanicznej De Baryego, wstąpił się w nauce światowej wydaniem pierwszej monografji śluzowców oraz znakomitami studjami nad morfologją i systematyką roślin. Jego badania nad wiciowcami i zielenicami należały do rzędu badań klasycznych w botanice. Dla botaniki w Polsce zasłużył się niezmiernie wydaniem dzieła „*Florae Polonicae Prodromus*“ oraz licznymi pracami z dziedziny systematyki, geografji roślin, a następnie zwłaszcza historii botaniki, której poświęcił szereg prac, jak „Średniowieczna hi-

storja naturalna“, „Nasza literatura botaniczna XVI w.“, „Słownik polskich imion botanicznych“ i t. d. Przez opracowanie pierwszego, naprawdę naukowego podręcznika szkolnego botaniki i przez wprowadzenie do szkoły polskiej wzorowego słownictwa położył nie-
spożyte zasługi. W traktowaniu historycznych zagadnień nietylko w swej specjalności, ale i w innych zbliżonych dziedzinach, był prawdziwym mistrzem, a liczne jego prace w tym kierunku są skarbem naszej literatury naukowej. Aż do schyłku swego pracowitego życia oddawał się tym badaniom i pozostawił w rękopisie studjum obszerne p. t. „Przyroda u Mickiewicza“. Jako długoletni profesor Wszechnicy Jagiellońskiej był nauczycielem kilku pokoleń botaników, wśród których byli tej miary uczeni, jak Marjan Raciborski, Roman Gutwiński, Kazimierz Tondera, Antoni Żmuda i liczni inni.

Ś. p. Tadeusz Browicz, b. profesor anatomji patologicznej na Uniwersytecie Jagiellońskim, od r. 1894 korespondent a od r. 1902 członek czynny Wydziału III, przed trzema laty święcił 50-letni jubileusz swej pracy naukowej i dydaktycznej, w którym wzięły udział wszystkie uniwersytety polskie i redakcje polskich pism lekarskich; wtedy cały jego dorobek naukowy wynosił 125 publikacyj naukowych, po których przybyło jeszcze kilka drobniejszych przyczynków. Prócz licznych prac, odnoszących się do jego specjalności (anatomji patologicznej), ogłosił szereg rozpraw z zakresu bakterjologii i histologii, które zjednały mu uznanie w literaturze wszechświatowej.

Od początku swej pracy dydaktycznej ś. p. Browicz zajmował się gorliwie polskiem słownictwem lekar-

skiem, a wyrazem tego było dzieło, wydane w r. 1905 za jego współpracownictwem i pod jego przewodnictwem, mianowicie „Słownik lekarski“, który okazał się niezmiernie pożytecznym i dla lekarzy i dla ustalenia słownictwa lekarskiego.

Poza sprawami naukowymi ś. p. Browicz zajmował się żywo ogólnym postępem medycyny polskiej, sprawami sanitarnymi kraju a jako członek Krajowej Rady Zdrowia brał czynny udział w kwestjach higieniczno-społecznych.

Śp. Józef Wierusz Kowalski, były profesor i kilkakrotny rektor Uniwersytetu w Fryburgu w Szwajcjarji, później profesor Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie, w ostatnim lat dziesiątku poseł Rzeeczypospolitej przy Stolicy Apostolskiej, następnie w Hadze, w Wiedniu, ostatnio w Angorze, zasłużył się zwłaszcza badaniami nad fluorescencją i fosforescencją. Czynnie zajmował się też zastosowaniami fizyki i pracami temi zapisał się zaszczytnie w dziejach gościnnej szwajcarskiej Wszechnicy. Z zapałem organizował zakłady fizyczne Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie. Gorące umiłowanie ojczyzny, cześć dla nauki wiodły go zawsze w jego ruchliwym i bogatym żywocie. Od r. 1912 był członkiem korespondentem naszej Akademji.

Do członków zagranicznych należał, ale Polakiem zawsze się czuł, z nauką polską zawsze bliskie utrzymywał stosunki śp. Juljan Karol Sochocki, prof. matematyki w Uniwersytecie w Petersburgu, tam też zmarły. W polskich wydawnictwach pomieszczał znaczną część prac z zakresu analizy, po polsku wydał jako jeden z tomów Biblioteki Matematycznej piękne dzieło: „Roz-

wiązywanie równań liczebnych". Pisarz jasny, wytworny, nauczyciel wytrawny, chlubną po sobie zostawia pamięć i serdeczne wspomnienie. Był członkiem korespondentem naszej Akademji od roku 1894.

Śp. Walth er Amelung, zmarły 13 września 1927 r., kierownik niemieckiego Instytutu archeologicznego w Rzymie, był członkiem czynnym zagranicznym Wydziału I od r. 1925. Opierał się w swych badaniach na tradycyjnych literackich i technicznych metodach archeologii klasycznej, przyczem dzięki wyjątkowym zdolnościom i głębokiemu umiłowaniu sztuki starożytnej stał się jednym z najznakomitszych znawców i badaczy rzeźby klasycznej, a bezwątpienia największą powagą w sprawach, związanych z rzeźbami w muzeach rzymskich. Prócz większych prac, jak o rzeźbach w Muzeum Watykańskim, ogłosił szereg artykułów w wydawnictwach niemieckiego Instytutu Archeologicznego.

Śp. Ludwik Fournier spędził w młodości szereg lat w Polsce, jako nauczyciel w domu jednej z kresowych rodzin. Zamiłowanie do nauk historycznych i do sztuki pociągnęło go do zajęcia się kulturalną przeszłością naszego narodu, a przyswojenie sobie języka polskiego ułatwiło mu korzystanie w szerokiej mierze z odnośnej literatury polskiej. Za jedno też z zadań swoich, gdy powrócił do swej ojczyzny, obrał sobie zainteresowanie Francuzów kulturalną przeszłością Polski. W tym kierunku napisał obszerne dzieło „Les Florentins à Lyon et en Pologne“, którego druga, mniejsza część ma za przedmiot stosunki Włochów z Polską, a w szczególności działalność artystów Florentczyków w wiekach XVI i XVII. Dzieje wybitniejszych dawnych rodzin polskich

stanowią treść książki: „Commentaires héraldiques et artistiques“, którą zdobią liczne rysunki herbów polskich. Obie te prace odznacza rozległa wiedza autora i nieczęsta sumiennosc w posługiwaniu się źródłami. Obok historii sztuki, w wyższym jeszcze stopniu, przedmiotem zainteresowania się Fourniera była historia instytucyj kościelnych we Francji, Anglii i Polsce. Ogłosił kilkanaście tomów, odnoszących się do różnych zakonów, a między nimi dzieło p. t. „Soeurs de France et de Pologne“ w 2 tomach. W trzech zaś zeszytach „Miscellanées“ wiele rozdziałów poświęcił sprawom z dalszej i bliższej przeszłości naszego narodu, jego instytucyj tak świeckich, jak zakonnych, pamiątkom polskim zagranicą i obcym w Polsce. Jeden z tych zeszytów zdobią piękne reprodukcje fotograficzne szeregu nagrobnych pomników krakowskich.

Serdecznym przyjacielem Polski był śp. Włodzimirz Mażuranić, członek czynny zagraniczny Wydziału II. W chorwackiej swej ojczyźnie wybitnie zajmował miejsce, tak w życiu jako sędzia — był prezesem Najwyższego Trybunału — jak w nauce. Naukowej pracy zawdzięczał wybór na prezesa Chorwackiej Akademii Nauk i Umiejętności. Największe jego wielotomowe dzieło: Hrvatski pravno-povjestni Rječnik, to owoc mozolnej wieloletniej pracy, dzieło niezbędne dla każdego historyka praw południowo-słowiańskich. Głęboki szacunek budziła czcigodna jego postać, zdziwienie żywotność umysłu i zdolność do pracy jeszcze pod koniec długiego żywota.

Śp. Edward B. Titchener, prof. Uniwersytetu w Ithaca, członek czynny zagraniczny Wydziału II, był najwybitniejszym przedstawicielem badań psychologicz-

nych w Stanach Zjednoczonych. Łączył on gruntowną wiedzę przyrodniczą, w szczególności zaś dokładną znajomość fizyki, z subtelną intuicją psychologiczną i pomysłowością eksperymentalną. Stworzył szkołę, której prace wydawał w redagowanym przez siebie kwartalniku *American Journal of Psychology*. Był autorem znacznej ilości dzieł, bądźto o charakterze monograficznym, bądź też podręcznikowym. Te ostatnie były tłumaczone na wszystkie ważniejsze języki świata. Jego czterotomowe dzieło o technice badań psychologicznych jest klasycznym źródłem metodyki psychologii. — Polska straciła w nim uczonego, który ruchem naukowym polskim interesował się żywo i serdecznie; był członkiem Akademii od r. 1925.

Uczonym, na cały świat słynnym, był członek czynny zagraniczny Wydziału III śp. Henryk Antoni Lorentz, prof. fizyki teoretycznej w Uniwersytecie w Leydzie, pod koniec życia kurator Teyler's Stichting w Haarlemie. Wraz z Sir Józefem Larmorem stworzył nowoczesną teorię elektronów, wykształcił ją potem i rozwinął. Jego zasługą są wielkie obecne postępy w różnych działach elektromagnetycznej optyki, a niemal w każdej gałęzi fizyki teoretycznej pozostawił ślady swej myśli bystrej, budującej, przenikliwej. Dokończył, co Maxwell rozpoczął, przygotował, co Einstein i inni relatywiści stworzyli. Do dziś dnia zasadnicze w teorii względności twierdzenie nosi jego imię. Uczonym polskim serdecznie był życzliwy, a szlachetna osobistość jego musiała się zapisać w pamięci każdego, kto się z nim zetknął.

* * *

Coraz dalej za sobą mamy okres wojenny i powojenny. Dla nauki, dla Akademji — były to ciężkie lata, jeśli nie martwoty, to jednak bardzo silnej anemji. Ubywało pracujących naukowo, możliwości finansowe coraz malały, zwłaszcza w nieszczęsnych latach dewaluacji. Nie było sił na urzeczywistnienie szerokich zamierzeń, których tyle powzięto przed wojną, brakowało w tych warunkach odwagi, by kreślić nowe, dalej sięgające plany, godne Akademji — naczelnej instytucji naukowej wielkiego państwa. A wszakże to są jej właściwe zadania: podejmowanie rozległych prac, organizowanie zbiorowych wysiłków dla dzieł, pomnikowe znaczenie mieć mogących. Ledwie starczyło na to, by nie zamierała bieżąca naukowa praca.

To — już przeszło. Możemy znowu podejmować zadania dalekosiężne. Coraz przybywa ludzi, chcących i umiejących pracować. Możemy dziś nawet takie działy opracowywać, do których przed wojną brakowało pracowników. Możemy dziś skupiać ich swobodniej z całej Polski — i możemy pracować w pokoju, nie przerywanym już grozą katastrof państwowych. Jeszcze nie na wszystko nas stać. Jeszcze niejedno zamierzenie trzeba rozkładać — z braku dostatecznych środków — na lata lub ograniczać w wykonaniu. Ale już weszliśmy na tę drogę — a, zdaje mi się, że szersza ona, niż była przed wojną.

Chcę tu wskazać przedewszystkiem na te szersze zamierzenia, rozleglejsze, które podjęliśmy po przegranej lub też obecnie na nowo sformułowaliśmy.

By od tych pierwszych rozpocząć — Akademia

podjęła kontynuowanie wielkiego wydawnictwa Encyklopedji Polskiej, mającej dać historyczny obraz całej naszej kultury. Siedm tomów ukazało się dawniej— wszystkie już wyczerpane w handlu. Ale więcej niż drugie tyle tomów brak jeszcze. Przystąpiono do ich przygotowania. W tym roku rozpocznie się druk nowego wydania Historji literatury pięknej; zorganizowano pracę nad działami Etnografji, która obejmie przeszłość i obecność, Historji wojskowości, Historji politycznej porobiorowej — opracowania ich spodziewać się należy w ciągu przyszłego roku, poczem przyjdzie kolej na Geografję historyczną i Historję gospodarczą. Będziemy już wówczas niedaleko końca. Bez przerwy naprzód posuwa się druk pomnikowej Bibliografji Polskiej Karola i Stanisława Estreicherów. Niezadługo skończy się tom XXVII części III, zawierający część litery S; do ukończenia brak koło 10 tomów, poczem przyjdą jeszcze uzupełnienia.

Z wydawnictw historycznych na największą miarę zakrojone są Monumenta Poloniae Vaticana, zawierające materiały Polski tyczące się z Archiwum Watykańskiego, a obejmujące tak akta z wieków średnich, jak nowsze z działalności nuncjusów w Polsce. Daleko już posunął się druk piątego tomu, który obejmuje akta nuncjatury Bolognetti'ego w wydaniu dra Czesława Nankego i dyr. Edwarda Kuntzego; przygotowane są dwa dalsze tomy z czasów przełomu XIV i XV wieku w opracowaniu czł. Jana Dąbrowskiego; w jesieni rozpocznie się kończenie poszukiwań dla uzupełnienia pozostawionych przez śp. Józefa Korzeniowskiego odpisów do nuncjatury Lippomana. Drugiem wielkiem przed-

sięwzięciem z zakresu historii — to Atlas historyczny Polski, opracowywany pod kierunkiem czł. Władysława Semkowieza, przy współudziale komisyj, utworzonych w Warszawie i Lwowie [przez tamtejsze Towarzystwa Naukowe. Wydano mapę W. Księstwa Litewskiego w połowie XVI wieku, rysowaną przez prof. J. Jakubowskiego; obecnie odbija się mapę Województwa Krakowskiego z końca XVIII wieku. Nie można jeszcze w tym roku rozpocząć dalszego druku wielkiego zbioru ustaw polskich pod nazwą Corpus iuris polonici, którego półtora tomu ogłosił jeszcze przed wojną czł. Oswald Balzer; obiecuje jednak znakomity wydawca, że w przyszłym roku pracę tę dalej podejmie. Dawne zamysły o wydaniu pełnego zbioru Synodyku Polskiego, t. j. ustaw synodalnych polskich, jest nadzieja, że będą mogły rozpocząć się urzeczywistniać pod kierunkiem czł. ks. Jana Fijałka.

Z przedsięwzięć pierwszego Wydziału godny największego poparcia jest pomysł Atlasu językowego Polski; takie atlasy posiadają dotąd tylko Francja i Włochy. Pracownicy kwalifikowani rozpoczną pod kierunkiem czł. K. Nitscha badania na miejscu jeszcze w tym roku; wydanie całości, która ma objąć koło 1.000 map a kosztować ma koło 400.000 złotych, potrwa oczywiście lat szereg. Na wstępne badania na ten rok otrzyma Akademia specjalny zasiłek z państwowego funduszu kulturalnego pięciomiljonowego. Obok Atlasu stanie wydanie Źródeł do historii stosunków umysłowych Polski z Zachodem, którego plan nakreślił czł. Stanisław Kot, a obecnie rozpoczyna jego realizację; zbadano szereg archiwów, zwłaszcza uniwersyteckich, we Włoszech,

Szwajcarji, Francji, Belgji, Niemcezech; dwa pierwsze tomy rozświetlą w pełni nasze stosunki z świetną Akademią w Padwie; druk pierwszego z nich ma się już rychło zacząć. W pełni idzie praca nad przygotowaniem Słownika języka łacińskiego w Polsce używanego. Podejmuje też Akademia wydanie w podobiznach najstarszych polskich zabytków językowych — również z subwencji na ten rok ze wspomnianego wyżej specjalnego funduszu; w bieżącym roku wydać się ma Biblię królowej Zofji. W związku z przynależnością do Unji Akademickiej — po ogłoszeniu drukiem pięknego dzieła śp. J. Bieńkowskiego: *Les Celtes dans l'arts mineurs greco-romains* — zabiera się Akademia do wydania reproducyj wszystkich waz starożytnych, które znajdują się w Polsce, jako osobnego, polskiego zeszytu w wielkiem międzynarodowem wydawnictwie *Corpus vasorum antiquorum*.

Wydział III podejmuje systematyczne zestawienia dotychczasowego dorobku polskich przyrodników w biblijografjach czł. Henryka Hoyera i dra Jakubskiego. By owoce tej pracy nie zaginęły, porozpraszane, podjął myśl Wydział III wydawania dzieł zbiorowych największych naszych uczonych z tej dziedziny; trzy duże tomy, zawierające prace przedwcześnie zmarłego śp. Marjana Smoluchowskiego, już się ukazały (dwa ostatnie w ciągu ubiegłego roku), a w przygotowaniu jest zbiorowe wydanie prac czł. E. Godlewskiego sen. Pod skromną nazwą podręczników kończy się już czterotomowe dzieło *Anatomji człowieka*, a niedawno wyszedł pierwszy, ogromny tom, obliczonej na trzy tomy, *Patologji ogólnej* czł. K. Kleckiego.

Z funduszu śp. Pawła Tyszkowskiego tego roku 80.000 zł przeznaczono na wydawnictwa; a przede wszystkim na subwencje dla badań głównie nad rakiem. Można mieć nadzieję, iż niedługo już będzie mogła Akademia rozpocząć druk prac, będących rezultatem badań, przeprowadzonych przy pomocy subwencji z zapisu tego szlachetnego ofiarodawcy. Wprowadzenie w życie tego roku po raz pierwszy funduszu śp. Władysława Józefa Fedorowicza, choć jeszcze w skromnej mierze (20.000 zł), powinno przyczynić się do pobudzenia opracowań z zakresu rolnictwa.

Nie będę wyliczać plonu tegorocznego: większych dzieł i długiego szeregu rozpraw, sprawozdań, biuletynów. Leżą one przed naszymi Oczigodnymi Gośćmi wyłożone — wykaz ich zaś znajduje się w rozdanych sprawozdaniach z czynności Akademii za rok ubiegły. Wspomnę też nadto tylko o tem, iż Akademia nabywa za sumę 100.000 zł od kuratorjum fundacji śp. Jerzego Moszyńskiego wspomniały zbiór rycin, zebrany w końcu XVIII wieku przez Moszyńskiego, liczący około 14.000 doskonale zachowanych egzemplarzy. Razem z 22.000 sztuków, które znajdują się w Bibliotece Polskiej w Paryżu, Akademia posiada drugi z rzędu w Polsce co do wielkości zbiór rycin ogromnej wartości i piękności.

Nie mogę jednak nie podkreślić innego działu pracy: rozszerzenia działalności Akademii na tak ważnym terenie pracy międzynarodowej. W Union Académique, Conseil de Recherches i Unjach specjalnych nie tylko stale zasiadają reprezentanci Akademii, ale występują w nich czynnie; dość wskazać na wniosek Akademii, opracowany przez czł. ks. K. Michal-

skiego w sprawie wydania Corpus philosophorum medii aevi, który zyskał wielkie uznanie na sesji tegorocznej Union Académique; na wnioski co do ujęcia międzynarodowego ochrony przyrody, postawiony przez członków Siedleckiego i Szafera na kongresie biologicznym przeszłego roku, na wnioski zgłoszone na unje: matematyczną, astronomiczną i t. d. Rozrastają się komitety narodowe przy Akademji, jako ciała przygotowawcze dla prac w Unjach. W szczególności szerokie rozmiary pracy obejmuje Komitet narodowy geodezyjno-geofizyczny, który, reorganizowany w obecnie w porozumieniu z Ministerstwami: Oświaty, Robót Publicznych i Spraw Wojskowych, ma się stać także naczelną naukową-doradcą instytucją dla tak doniosłych prac geodezyjnych na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej.

Praca na terenie międzynarodowym zaznacza się nie tylko przez udział delegatów Akademji w Unjach, jak również w wybitnych kongresach naukowych międzynarodowych, jak: lingwistyczny, orientalistyczny, etruski i t. d. Rozwijają się Stacje Naukowe Akademji w Paryżu i w Rzymie. Dzięki poparciu ze strony Sejmu i Rządu (M. W. R. i O. P. oraz M. S. Z.) przez specjalne subwencje przebudowywa i odnawia ładny gmach Biblioteki Polskiej w Paryżu, będący własnością Akademji, oraz przeprowadza reorganizację Biblioteki. Urządzono nowy magazyn na książki, utworzono ładną salę czytelnianą, dobudowano drugą, obszerną, na zebrania, odnowiono dotychczasową czytelnię oraz pokoje pracowniane. Kończy się przebudowa podwórza i odnawianie fasady. Ks. Kardynał Metropolita warszawski, Aleksander Kakowski, raczył za bytności w Paryżu przed niewiele

dniami w obecności p. ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej Alfreda Chłapowskiego — a ze strony Akademii jej prezesa i sekretarza generalnego — poświęcić tę odnowioną Bibliotekę Polską, mającą taką starą, piękną tradycję czasów naszej wielkiej Emigracji. Będzie ona nie tylko Stacją naukową dla polskich i obcych uczonych, ale także placówką, która informować ma obcych o Polsce współczesnej. Pod tym kątem widzenia przegrupowano zasoby książkowe Biblioteki.

Również rozszerzoną i lepiej urządzoną została Stacja Naukowa Akademii w Rzymie. Dzięki życzliwości Księcia Metropolity krakowskiego Sapiehy, w którego rękach leży zarząd założonego jeszcze przez Hozjusza Hospicjum św. Stanisława, i poparciu ze strony p. Ministra W. R. i O. P., Gustawa Dobruckiego, doszło w dniu 17 września 1927 r. do zawarcia umowy między Księciem Metropolita i Akademią, zatwierdzonej przez Ministerswo W. R. i O. P., mocą której otrzymała Akademia w Hospicjum św. Stanisława na lat 25 za czynszem 1 lira rocznie 12 pokoi na II piętrze zamiast czterech na parterze, które dotąd zajmowała. Przeniesiono w końcu ubiegłego roku do nowego lokalu bibliotekę Akademii, urządzone też oddane już pokoje na mieszkania dla stypendystów Akademii oraz Ministerstwa, które w Stacji zastrzegło dla siebie korzystanie z dwóch pokoi. Rojno i gwarno w Stacji; wszystkie pokoje tu wciąż zajęte, zarówno przez członków Ekspedycji dla badań w Archiwach Watykańskich i innych dorocznych stypendystów Akademii, jak i stypendystów Rządu. Na

długo lokal ten nie wystarczy — na razie jednak zadostyczyni najpilniejszym potrzebom.

Akademja czuła się zawsze od swego założenia Akademią całej Polski, zawsze skupiała w gronie swoich członków uczonych całego terytorjum dawnej Rzeczypospolitej, jak i pracujących poza temi granicami. Ale nie cała Polska dość znała ją, za swoją uważała. Ta świadomość coraz szerzej obecnie przenika. Po raz pierwszy od powstania Akademji, głowa Państwa, p. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Ignacy Mościcki, raczył zaszczyścić swoją obecnością mury naszej Akademji, wysłuchać przemowy prezesa i zwiedzić nasze oba Muzea: Fizjograficzne, oraz świeżo zreorganizowane, odtąd dla publiczności też otwarte, tak cenne Muzeum Archeologiczne. Za ten akt życzliwości niech zechce przyjąć Dostojny Protektor Akademji serdeczną podziękę.

Wyrazem tego odczuwania Akademji jako instytucji całej Polski są te rozmaite dary i legaty na jej rzecz, choć w tym roku niewielkie, ale z całej Polski płynące, więc nietylko z Krakowa radey Krzepeli, ale śp. Stanisława Rozena z Ostaniszek, śp. dra Sommera z Łodzi, śp. Karoliny Zawadzkiej z Brzozówki, śp. Kajetana Chodeckiego z Warszawy.

Wyrazem łączności z Akademią są też te subwencje, z któremi z własnej inicjatywy pospieszyły w tym roku po raz pierwszy: Górny Śląsk, którego Sejm przeznaczył w tegorocznym budżecie 50.000 zł dla Akademji na wydawnictwa, dotyczące się zwłaszcza tego tak drogiego sercu polskiemu Śląska, oraz miasta: stołeczna Warszawa i staropolski Poznań, z których pierwsze kwotą 20.000 zł, drugie kwotą 10.000 zł

pospieszyły przyczynić się do odnowienia Biblioteki Polskiej w Paryżu. Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego zaś znowu, jak przed wojną, przeznaczył z dochodów Drukarni Uniwersyteckiej 20.000 zł na wydawnictwo podręczników. Z głęboką wdzięcznością zaznaczamy te dary, będące objawem tego serdecznego związku całej Polski z naszą instytucją. Mamy nadzieję, że Polska Akademia Umiejętności godnie odpowie zaufaniu pokładanemu w niej jako najwyższej polskiej instytucji naukowej. Ze swej strony znowu pospieszyła ona z pomocą, gdzie widziała jej potrzebę. Z książek które wyłączono z Biblioteki Polskiej w Paryżu, by je tam zastąpić przez inne, przeważną część — po wybraniu z niej pewnej ilości dla Biblioteki Akademji i Jagiellońskiej — postanowiło Walne Zgromadzenie Akademji w liczbie koło 10.000 darować Rządowi Polskiemu do rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na rzecz innych bibliotek polskich, a zwłaszcza powstającej obecnie Biblioteki Narodowej w Warszawie. Książki te, w 122 pakach, zostały przewiezione już do Warszawy, przyczem Akademia doznała miłej pomocy ze strony Marynarki polskiej, która na wojennym statku Wilja przewiozła te książki bezpłatnie z Cherbourga do Gdańska. Na rzecz zaś tworzącego się Śląskiego Muzeum przyrodniczego w Katowicach, uchwaliło Walne Zgromadzenie przekazać dublety z bogatych zbiorów swojego Muzeum fizjograficznego.

Na tem zamykamy niniejsze sprawozdanie, a prelegent na ten rok zaproszony, prof. Stanisław Wróblewski członek czynny Wydziału historyczno-filozoficznego, odczyta rzecz swoją p. t. „*Sądy polubowne w historii prawa*“.

Sądy polubowne w historii prawa

przez

Stanisława Wróblewskiego.

Odczyt wygłoszony na publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji
Umiejętności dnia 9 czerwca 1928.

Jeżeli dziś ktokolwiek czuje się w prywatnych swych prawach pokrzywdzony, jeżeli np. dłużnik nie zapłacił wierzycielowi długu, jeżeli ten, kto ma cudzą rzecz w rękach, wzbrania się ją właścicielowi wydać, wówczas pierwszą myślą wierzyciela czy właściciela będzie zwrócić się do sądu, aby na tej drodze uzyskać pomoc władzy państwowej celem wydobycia tego, co mu się należy. Nie każdy pójdzie za tą myślą, bo obowiązek „walki o prawo“ nie należy bynajmniej do obowiązków powszechnie uznawanych; rozstrzyga oportunizm, a skutkiem tego poważna część naruszeń prawa prywatnego — wszystkie te, które niezbyt głęboko dotyczą interesów pokrzywdzonej jednostki — uchodzi płazem; każdy ma jednak to poczucie, że prawo swe z pomocą państwa mógłby wywalczyć. Poczucie to czy przekonanie jest istotną częścią składową kultury współczesnej; pomoc sądów państwowych wydaje nam się nieodłącznym akompanjamentem prywatnych uprawnień, czemś, co rozumie

się samo przez się z chwilą, kiedy jakiegokolwiek uprawnienie dla jednostki powstało. Przekonanie to jest doniosłym czynnikiem społecznym, bo właśnie dzięki niemu nieliczne tylko przypadki dostają się przed sąd, zdrowy zaś obrót odbywa się gładko, bez interwencji państwa; są wprawdzie i wśród wielkich uczonych nihilisci, którzy tylko groźbom prawa karnego przyznają istotną siłę i tylko obawę kary uznają jako sprężynę życia społecznego, ale w ten paradoks nie wierzą w gruncie rzeczy nawet ci, którzy go wypowiadają, ogół zaś uważa także uprawnienia prywatne za rzecz realną, a ocenia je tak właśnie dlatego, bo uprawniony ma otwartą drogę do pomocy państwa. Wydaje nam się to jasne i proste, tak naturalne, że nie wyobrażamy sobie, aby mogło być inaczej, ale i tutaj, jak przy tylu innych założeniach życia współczesnego, wydaje nam się to proste i naturalne jedynie z tej przyczyny, żeśmy w atmosferze takiego przekonania wyrosli i żeśmy się do niego przyzwyczaili. Jak potężnym czynnikiem życiowym jest przyzwyczajenie, z tego dość rzadko zdajemy sobie sprawę: kiedy się rozpala ogień, nikomu nie przyjdzie na myśl, że grecki heros musiał go z niebios zdobywać dla ziemian i że pierwowzór dzisiejszej zapalki cudem poprostu wydawał się współczesnym. Zjawisko to spotyka się zresztą nietylko w sferze kultury materialnej; wszak słowa, które początkowo wyrażały najwyższe napięcie uczucia i były nawskróś przepełnione patosem, stają się z biegiem czasu zdawkową monetą codziennej mowy, a to ścieranie się ich dynamiki, stwierdzone przez językoznawców, jest również tylko wynikiem przyzwyczajenia. Podobny objaw spotykamy i w naszym przypadku. Że

sądy państwowe mają prawo i obowiązek orzekać o uprawnieniach prywatnych, że wymiar sprawiedliwości w tej dziedzinie jest jedną z funkcyj władzy państwowej, to bynajmniej nie rozumiało się zawsze samo przez się; wprost przeciwnie, taki sposób pojmowania zadań państwa i zakresu działania jego organów odbiega ogromnie daleko od początkowych wyobrażeń. Dopiero po długim okresie powolnej ewolucji wytworzył się stan prawny, który stał się podstawą powszechnego dziś przekonania społeczeństw cywilizowanych. Historia prawa pozwala nam rozpoznać, jaką drogą dokonywała się ewolucja i w jaki sposób wymiar sprawiedliwości w sporach prywatnych stał się funkcją władzy państwowej; przypomnienie tutaj tego procesu nie będzie może pozbawione wartości, skoro życie współczesne przynosi szereg objawów, podobnych na pierwszy przynajmniej rzut oka do tych, jakie towarzyszyły niegdyś, w dalekiej przeszłości, tworzeniu się tej gałęzi sądownictwa państwowego, skoro więc mogłoby się nasunąć pytanie, czy nie stoimy u początku analogicznego zjawiska dziejowego. Aby nie mówić zagadkami, powiem odrazu, o co mi chodzi. Sądownictwo państwowe w sprawach prywatnych wyrosło niewątpliwie z sądownictwa polubownego, którego cechy charakterystyczne powoli tylko i stopniowo od siebie odrzucało. Otóż w ostatnich czasach sądownictwo polubowne zaczyna odgrywać znów rolę poważniejszą, a w sporach, wynikających z handlu międzynarodowego, daje się zauważyć wyraźna dążność sfer handlowych do narzucenia obrotowi tej właśnie drogi załatwiania sporów, z wykluczeniem zwyczajnej drogi prawa; tak np. w roku 1924 złączone izby handlowe dolnosaskie

zawierają z izbą handlową niderlandzką układ, w którym kontrahenci zobowiązują się dołożyć starań, aby w zawieranych między kupcami niemieckimi i niderlandzkimi umowach pomieszczana była klauzula o poddaniu się stron sądowi polubownemu, i regulują dokładnie skład i sposób postępowania tego sądu. Nie jest to zjawisko odosobnione; przykładów mniej lub więcej podobnych z rozmaitych krajów przytoczyć można długi szereg tak, że mimo stosowania odmiennych często metod istnienie powszechne tendencji wyżej określonej nie da się zaprzeczyć. Skoro sądownictwo państwowe wytworzyło się z sądownictwa polubownego, skoro dziś sądownictwo państwowe w obecnej swej formie okazuje się niedostatecznym dla pewnej grupy stosunków prawnych, skoro skutkiem tego przy sporach, pochodzących z tej grupy stosunków, polubowne załatwianie wysuwa się znowu na pierwszy plan, trudno dziwić się historykowi, jeżeli rzuci pytanie, czy to odrastanie sądownictwa polubownego nie jest prologiem do powstania nowej formy sądownictwa państwowego, odmiennej od dotychczasowej. Prawda, historia się nie powtarza, a rzucające się w oczy podobieństwa zjawisk dziejowych są tylko przysłoną bardzo głęboko sięgających różnic; by się o tem przekonać, wystarczy zestawić czasy Kromwela z „wielką“ rewolucją i z przewrotem bolszewickim. Trzeba więc już przy stwierdzaniu podobieństw zachować wielką ostrożność, a nawet, stwierdziwszy je w sposób niewątpliwy, trzeba być więcej jeszcze oględnym w wypowiedaniu prorocत्व, o ile się wogóle ulegnie tej pokusie. Pytanie jednak, czy istotnie między zjawiskami zachodzą i dokąd sięgają podobieństwa, warto postawić choćby dlatego, aby

dać odpowiedź bezwzględnie przeczącą; nawet taka odpowiedź rozświetla zjawisko i zbliża nas do poznania prawdy.

Historja starożytna — także historja prawa — sięga w czasach ostatnich coraz dalej w przeszłość. Jak na kartach geograficznych znikają z roku na rok owe białe plamy, które za młodych moich lat tak silnie przemawiały do wyobraźni, tak i na mapie przeszłości rozszerza się stale, choć oczywiście z łatwo zrozumiałych przyczyn w tempie znacznie wolniejszym, sfera naszego poznania. Przez długie lata historycy prawa starożytnego zajmowali się niemal wyłącznie prawem rzymskiem, co miało zresztą swoje usprawiedliwienie, bo źródłem do historji prawa rzymskiego było najwięcej, a w dziedzinie prawa prywatnego cały dorobek starożytności dostał nam się spuścizną w formie prawa rzymskiego i w tej formie wpłynął na ukształtowanie dzisiejszego stanu prawnego. Już do prawa greckiego sięgano w rzadkich tylko przypadkach; dopiero rozwój papirologji przynosi w tym względzie istotną zmianę. Historja prawa greckiego zajmuje obok historji prawa rzymskiego miejsce równorzędne, a z Egiptu zakres badań przesuwają się coraz to dalej w tył i na Wschód, sięgając w sferę prawa asyryjskiego i babilońskiego, głęboko w czwarty tysiąc lat przed Chrystusem. Na łamach czasopism naukowych pojawiają się w coraz to większej liczbie prace, dotyczące tych nowych dziedzin, a rozszerzenie terenu poszukiwań wystąpiło na jaw bardzo wyraźnie na ostatnim zjeździe historyków prawa, który się odbył w Heidelbergu w czerwcu 1927 r.; w programie prac zjazdu referaty o prawie babilońskim,

asyryjskiem i hellenistycznym zajęły miejsce naczelne, a wstępne przemówienie Wengera stwierdza dokonaną przemianę romanistyki na historję prawa starożytnego.

Historja ta doszła niemal jednomyślnie do przekonania, że początkową formą ochrony prawa była jedynie i wyłącznie pomoc własna strony, która doznała krzywdy. I na tę formę — jak wogóle na prawo — niema miejsca w obrębie tych komórek organizacji społecznej, w których władza i wola naczelnika zastępuje prawo; obojętnem jest przytem, czy za komórkę taką uważać się będzie rodzinę, czy ród, obojętnem jest również, czy powstaje ona wyłącznie drogą naturalnego rozrostu, czy i w jakim stopniu jest tworem sztucznym. Jeżeli jednak powstanie spór międzyrodzinny czy międzyrodowy, zatarg załatwia się drogą pomocy własnej, która o tyle tylko może być nazwana „ochroną prawa“, że używający jej powinien trzymać się pewnych zwyczajem ustalonych form. Ślady tego stanu widoczne są długo w ukształtowaniu pierwotnego procesu i egzekucji; wystarczy przypomnieć co do początku postępowania pierwsze zdania ustawy 12 tablic: „*Si in ius vocat, ito. Ni it, antestamino: igitur em capito. Si calvitur pedemve struit, manum endo iacito*“, a następnie okrutne postanowienia tejże ustawy co do złożonej w ręce wierzyciela egzekucji przeciw osobie dłużnika. Zaczyna się ona od wtrącenia egzekuta do więzienia u wierzyciela, a doprowadza do całkowitego zniszczenia osobowości, jeżeli nie fizycznej, to w każdym razie prawnej (*venditio trans Tiberim*); ten jej charakter pozwala nam zarazem stwierdzić, że pierwotna pomoc własna przechyla się raczej na stronę zemsty, że jest przede wszystkim reakcją

na doznaną krzywdę, nie zaś środkiem do uzyskania tego, co się pokrzywdzonemu należy. Jest to naturalnem następstwem faktu, że prawo znajduje się dopiero w początkach rozwoju, że więc mamy do czynienia raczej z niezupełnie uświadomionem poczuciem prawa, niż z ustalonymi normami, któreby pozwoliły *suum cuique tribuere*; ponieważ jednak stosowana w ten sposób pomoc własna zawierała w sobie niebezpieczeństwo dla obydwu stron, bo mogła spowodować walkę bez końca, musiała się pojawić dążność do ujęcia dzikiego strumienia w mocne brzegi. Do tego można było dojść tylko drogą porozumienia między stronami, a porozumienie najłatwiej osiągnąć, jeżeli się ocenę sprawy odda zgodnie bezstronnej osobie trzeciej: niech ona powie, czy była istotnie krzywda, czy jest podstawa do użycia pomocy własnej, w jakich granicach wolno z niej zrobić użytek; niech powie nawet i to, czy i w jaki sposób winny mógłby się okupić i przed pomocą własną strony przeciwnej zabezpieczyć. Układ taki wiąże, bo jest dziełem zgodnej woli stron, a z tej zgodnej woli czerpie moc wiążącą i orzeczenie owego bezstronnego trzeciego, któremu się strony poddały; że zaś układy takie przychodziły istotnie do skutku, że nie są one wytworem nieskrępowanej źródłami historycznymi fantazji, tego dowodzą pozostałości wyobrażeń pierwotnych w późniejszym procesie, uregulowanym już przez prawo i odbywającym się z udziałem władzy państwowej. Jeżeli jeszcze w tym procesie niema mowy o wiążącym wyroku bez zgodnej woli stron — że tak było istotnie, wykazały co do procesu starobabilońskiego przed sądem ludowym badania Lautnera, co do procesu starogreckiego broni tego zdania już Edward Meyer,

a co do prawa rzymskiego niezmordowana praca Wlassaka dostarczyła dowodów całkowicie przekonujących — to musimy stąd wyciągnąć wniosek, że i dawniej orzekać w sprawie spornej mógł tylko ten, czyjemu orzeczeniu strony dobrowolnie się poddały.

Z chwilą, gdy taki układ został zawarty, mamy już sąd — oczywiście sąd polubowny. Jego istnienie i działanie da się pomyśleć nawet bez istnienia władzy państwowej, jeżeli przypuścimy, że np. rody żyły obok siebie bez żadnej stałej organizacji, któraby je łączyła, i bez zwierzchnictwa, któreby w jakimkolwiek względzie stało ponad niemi. Gdzie władza państwowa istnieje, nie ma ona jako taka z całym sądownictwem polubownym nic wspólnego; dalszy jednak rozwój wskazuje, że rychło musiała pojawić się dążność do stworzenia jakiegoś związku między owym wymiarem sprawiedliwości na podstawie zgodnej woli stron, a zakresem działania władzy. Inicjatywa mogła niejednokrotnie wychodzić od stron; wszak układ przychodzi najłatwiej do skutku, gdy równość sił zmniejsza szanse powodzenia pomocy własnej, a wówczas zachodzi także obawa, że i po wyroku zastosowanie pomocy takiej okaże się potrzebnem i że może łatwo natrafić na opór. Otóż władza przedstawia zawsze pewną siłę, przede wszystkim moralną, jak ów sprawiedliwy król Hezjoda, „któremu wszyscy oddają cześć jak bogu, kiedy na agorę przychodzi“, ale obok tego i materialną. Stąd łatwo zrozumiała chęć użytkowania tej siły na korzyść układu i opartego na nim orzeczenia; skarżący chce upewnić się, że w razie jego wygranej orzeczenie będzie wykonane, a pomoc własna, gdyby trzeba jej użyć, nie napotka na prze-

szkody, pozwany pragnie mieć pewność, że pomoc własna ze strony przeciwnika mu nie grozi, skoro orzeczenie wypadnie na jego korzyść. Możliwym jest, że i władzy zależało na uzyskaniu pewnego wpływu na tok i wynik postępowania przed sądem polubownym, ale przypuszczać należy, że dążność ta wystąpiła później, kiedy władza — królewska, jak w państwie babilońskim, czy oligarchiczna, jak np. na Krecie — wzrosła już w siły. Dziś uznanem jest powszechnie, że interes publiczny wymaga, aby także co do sporów prywatnych wymiar sprawiedliwości złożony był zasadniczo w ręce organów państwa. Ten „interes publiczny“ nie jest abstrakcją, istniał więc niewątpliwie już w czasach pierwotnych, ale świadomość, że interes ten jest w grze, odnosiła się tylko do spraw takich, jak np. zdrada kraju, gdzie dobro ogółu było bezpośrednio zagrożone. Tu reakcja ogółu wchodziła w miejsce prywatnej pomocy własnej; gdzie natomiast tylko interes np. jednego rodu był bezpośrednio dotknięty, mało jest prawdopodobnem, by władza pragnęła wpływać na przebieg zatargu. Istotnie historia stwierdza co do czasów pierwotnych pewne wahanie się władzy państwowej, gdy chodzi o wmieszanie się w tego rodzaju sprawy; na tej podstawie oparłem w swoim czasie przypuszczenie, że strony w Rzymie umyślnie wprowadzały w spór element religijny, to znaczy interes bóstwa czyli niewątpliwym interesem publicznym, aby w ten sposób wzbudzić zainteresowanie także u władzy państwowej. Bez względu jednak na to, skąd wyszedł impuls, następuje w toku rozwoju zetknięcie się tych dwóch pierwiastków: sądownictwa polubownego, opartego na zgodnej woli stron, i władzy państwowej, która w tym sądzie polubownym

taki czy inny bierze udział. Forma udziału może być rozmaita; zgodna wola stron może przedstawiciela władzy uczynić sędzią polubownym, łącząc oba pierwiastki niejako unją personalną, ale władza może również dobrze poprzestać na kontroli postępowania lub formalnem kierownictwie procesu, jak ów rzymski pretor, z którego natrzęsa się Cicero, wyrzucając mu, zresztą niesłusznie, że pełni tylko funkcję automatu. W każdym jednak razie pierwiastek polubowności ma przez długi czas stanowczą przewagę. W procesie starobabilońskim przed sądem ludowym władza prowadzi proces i wydaje orzeczenie, ale strona może je odrzucić bez niekorzystnych skutków, a moc wiążąca orzeczenia zaczyna się dopiero od chwili, kiedy strony mu się poddały i spór uznały za zakończony. Jeszcze wyraźniej występuje ów pierwiastek w rzymskim *ordo iudiciorum privatorum* za czasów formułek; wprowadzie pretor kieruje procesem i on upoważnia sędziego do wydania orzeczenia w myśl programu, nakreślonego przez strony i zatwierdzonego przez pretora, ale bez zgodnej woli stron sędzia nie będzie mógł zająć się sprawą, jeżeli zatem one nie zgodzą się na proces, wydanie orzeczenia jest wykluczone. Przepaść dzieli ten sposób pojmowania sądownictwa od wyobrażeń dzisiejszych. Dziś sąd państwowy jako taki, z mocy swego stanowiska, jako organ władzy państwowej, jest powołany do rozstrzygnięcia sporów. Skoro strona pokrzywdzona wprawi mechanizm sądownictwa w ruch, mechanizm działa bez względu na dobrą czy złą wolę przeciwnika. Choć pozwany odmówi współdziałania, choć przed sądem nie stanie, zapadnie przeciw niemu wyrok zaoczny, wiążący go zupełnie tak samo, jak gdyby w po-

stępowaniu brał czynny udział; w rzymskim procesie formułkowym o czemś podobnem niema mowy. Prawda, jeżeli układ raz zawarto, jeżeli pozwany zgodził się na proces i przyszedłemu orzeczeniu poddał, a potem uchylił się od udziału w postępowaniu, sędzia nie traci upoważnienia, które także od pozwanego był otrzymał, może więc wydać wiążące orzeczenie; jeżeli jednak do umowy procesowej nie doszło — prawnicy rzymscy mówią o „iudicio contrahi“ to znaczy układ o iudicium stawiają z innemi kontraktami na równi — wówczas niema procesu i niema sądu, bo władza państwowa nie może wydać wyroku. A jednak przepaść tę potrafił wyrównać rozwój historyczny, bo proces dzisiejszy wyrósł z owego postępowania, które opierało się tak mocno na idei sądu polubownego. Jak mogło się to stać? Szczegóły ewolucji trudno dziś odtworzyć, bo źródła niejednokrotnie tylko początek jej i koniec pozwalają nam poznać; tyle można powiedzieć, że w miarę, jak czynnik państwowy się umacnia, rozrasta się także zakres jego funkcyj w procesie i jego wpływ na proces. Widać to wyraźnie w rzymskim procesie cywilnym ostatnich wieków republiki, o którym posiadamy wcale dokładne wiadomości. Kontrakt procesowy musi być zawarty wobec pretora in iure, jeżeli orzeczenie ma być traktowane jako akt dokonany z współudziałem i pod powagą władzy. Stąd pierwsza trudność, bo trzeba się liczyć z tem, że pozwany nie będzie miał ochoty stawać przed pretorem, i to właśnie w tych przypadkach, kiedy wie, że prawo nie jest po jego stronie. Jeżeli skarżącemu nie powiedzie się dostawić przeciwnika in ius, nie będzie procesu ani wyroku, bo ciągle jeszcze obowiązują ko-

nieczność oparcia ich na zgodnej woli stron; aby zaś szkopał przezwyćżyć, niema innego środka, jak pomoc własna; wprawdzie pretor traktuje opór jako naruszenie prawa i grozi za nie karą prywatną, ale przez to przesuwa się tylko trudność, bo karę trzeba także wyprocesować, a i ten proces bez kontraktu o iudicium nie da się przeprowadzić. Idea sądu polubownego zdaje się tedy triumfować na całej linii, a wrażenie to potwierdza się, skoro przypuścimy, że pozwany zjawił się in iure, i przypatrzmy się dalszemu biegowi sprawy. Skarżący uzasadnia swe roszczenia, podaje fakty, na których się ono opiera, i proponuje, by zbadanie prawdziwości tych faktów oddać sędziemu, wskazując mu równocześnie, że w razie stwierdzenia ich ma wydać orzeczenie na korzyść skarżącego, w przypadku zaś przeciwnym ma pozwanego uwolnić od odpowiedzialności. Pozwany sprzeciwia się żądaniu skargi, oświadcza jednak zarazem, że nie godzi się na proponowany układ; wobec tego oświadczenia wykluczone jest stanowczo utworzenie iudicium oraz wydanie wyroku, i to, chociaż pretor uznał propozycję skarżącego za zgodną z prawną naturą przypadku. Gdyby ten przykład wydawał się zbyt drastyczny i życiowo mało prawdopodobny, łatwo dać inny: pozwany sprzeciwia się roszczeniu, kwestjonuje przytoczone przez skarżącego fakty, mimo to jednak gotów zgodzić się na proces, byleby w układzie, wskazując sędziemu przedmiot badań i ewentualności orzeczenia, wymieniono pewną okoliczność, która zdaniem pozwanego powinna w każdym razie rozstrzygnąć na jego korzyść, i byleby zamieszczono w nim postanowienie, że w razie udowodnienia tej okoliczności pozwany

ma być od odpowiedzialności wolny. Skarżący protestuje; pretor zasięga rady fachowej swego consilium, dochodzi do przekonania, że pozwany nie ma racji, bo owa rzekomo rozstrzygająca okoliczność nie może mieć żadnego znaczenia dla sprawy, oświadcza przeto, że godzi się tylko na taki układ, jaki proponował skarżący. Wobec tego pozwany uchyla się od procesu; rezultat taki sam, jak w przypadku poprzednim, niema iudicium, nie będzie wyroku. Idźmy jeszcze dalej: przypuśćmy, że co do treści układu nastąpiło porozumienie, ale nie może przyjść do zgody co do osoby sędziego, a losowanie z listy sędziów także zawodzi, bo pozwany każdego wylosowanego kolejno odrzuca; ponieważ bez jego zgody nikt nie może być sędzią — *neminem voluerunt maiores nostri esse iudicem nisi qui inter adversarios convenisset* — sprawa znów kończy się na niczem. Teoretycznie przeto struktura procesu jest w doskonałej harmonii z polubownym charakterem wymiaru sprawiedliwości, ale łatwo pojąć, że tak wyglądać mogła tylko teoria. Gdyby było inaczej, nie możnaby mówić o uprawnieniach podmiotowych, bo uprawnienie przestaje istnieć, skoro staje się zawisłem jedynie i wyłącznie od dobrej woli przeciwnika, a przecież dla Rzymian uprawnienia są wartościami bardzo realnymi, i to nie tylko te, które opierają się na ustawie, ale także w równym niemal stopniu i te, które pretor wpływem swym na proces powołał do życia; jeżeli wpływ pretora starczył na wytworzenie drugiego systemu prawa obok prawa, opartego na ustawie, to nie mógł ugiąć się przed oporem osób, na które prawo nakładało obowiązki. Istotnie, złożone w ręce pretora imperium było dość potężne, aby przez

zastosowanie mieszczących się w niem środków przemieniń udział pretora w procesie na wychodzący od niego jako od organu państwa wymiar sprawiedliwości. Jeżeli pozwany nie chce stanąć *in iure*, choć ani choroba ani inna podobna przeszkoda go nie usprawiedliwia, jeżeli stanąwszy przed pretorem uchyla się od procesu w taki sposób, iż pretor musi w tem widzieć szykanę, wówczas pretor upoważnia skarżącego do wzięcia całego majątku niesfornego przeciwnika w posiadanie, a rozpoczęte w ten sposób postępowanie, mające charakter dzisiejszego postępowania upadłościowego, może, gdyby pozwany nie zmienił taktyki, doprowadzić do utraty czci obywatelskiej i do *venditio bonorum*, czyli utraty całego majątku na rzecz najwięcej dającego nabywcy. Jak ten, kto nie dopełnił innych obowiązków wobec państwa, tak samo i ten, *qui se iudicio uti oportet non defendit*, wyzuty będzie z całego mienia, aby lojalnemu obywatelowi ustąpił miejsca; wprawdzie zasadę tę można teoretycznie oddzielić od prawa procesowego i konstrukcję procesu zbudować na zgodnej woli stron, ale w rzeczywistości porządek administracyjny splata się z przewodem sądowym w jedną nierozdzieloną całość i w miejsce zgodnej woli stron wprowadza obowiązek bronienia się w sporze, który ma być wytoczony przed organem władzy państwowej. Cóż dziwnego, że w praktyce wobec takiej groźby pozwany, jeżeli wogóle miał coś do stracenia, szedł na wezwanie skarżącego *in ius*, tam zaś godził się na powołanie *iudicium* i na taką treść kontraktu procesowego, jaką pretor uznał za odpowiednią, a tem samem na taką ocenę prawną przypadku spornego, jaką wypowiedział pretor; skoro praktyka ta powtarzała się przez dzie-

siatki i setki lat, skoro wyrobiło się powszechne przekonanie, że przed pretorem musi się stanąć i jego zdanie musi się za wiążące uznać — przymus pośredni nie przestaje być przymusem — skoro więc czynnik zgodnej woli stron stracił wszelkie realne znaczenie i przestał być wiązaniem konstrukcji rzeczywistego procesu, a stał się dla niej tylko dekoracją, przypominającą przebrzmiałe dawno dzieje, cóż dziwnego, że w pewnej chwili, kiedy kult przeszłości republikańskiej ustępował już na całej linii cesarskiemu porządkowi rzeczy, że wówczas także ową dekorację odrzucono, a wymiar sprawiedliwości uznano jawnie i otwarcie za funkcję władzy państwowej, która i przedtem miała go w ręku? Prawda, to przykład wzięty z Rzymu, ale i on wystarczy do charakterystyki rozwoju, bo wskazuje jasno, że odkąd władza państwowa zaczęła brać udział w rozstrzyganiu sporów prywatnych, odtąd kwestja dobrej czy złej woli stron musiała schodzić stopniowo na coraz to dalszy plan.

Podobną ewolucję, choć z nieuniknionymi różnicami szczegółów, łatwo byłoby stwierdzić i na gruncie średniowiecza, ale dla celu, który sobie dziś wytknąłem, zbyt cenne na tem się zatrzymywać. Jak wspomniałem już, chodzi mi tutaj o to, aby ocenić należycie mnożące się na gruncie stosunków dzisiejszych przypadki powoływania sądów polubownych do rozstrzygania prywatnych sporów. Stwierdziwszy, że w historii sądownictwo polubowne szukało oparcia o władzę państwową, że jednak sojusz ten doprowadzał stale do przewagi władzy państwowej i do zaniknięcia śladów pierwiastka polubownego w państwowym wymiarze sprawiedliwości, wypada teraz przypatrzeć się, jak ukształtowała się rola sądow-

nictwa polubownego w współczesnem życiu prawnem, kiedy w ramach procesu państwowego na „polubowność“ niema już miejsca. Jasnym jest, że w sferze prawa prywatnego, gdzie obowiązuje zasada autonomji stron, nie można zabronić im zawarcia układu, mocą którego oddają sprawę sporną do oceny jednej lub więcej wybranym zgodnie osobom, posiadającym pełne ich zaufanie, i poddają się z góry ich orzeczeniu; jasnym jest również, że do układu takiego włączyć można wskazówki dla owych sędziów tak co do sposobu postępowania, jak i co do zasad, które mają przyjąć za podstawę orzeczenia; jasnym jest wreszcie, że także w układzie między stronami a arbitrem niema niczego takiego, coby stało na przeszkodzie jego mocy obowiązującej. Wszystko to jednak należy całkowicie do prawa prywatnego. Niema przyczyny do odmawiania układowi mocy, owszem, już w Rzymie pretor przyrzeka użyć środków przymusowych przeciw temu, kto obowiązek sędziego polubownego wziął na siebie i nie chce go spełnić, ale umowę o sąd polubowny traktuje się zupełnie na równi z każdym innym układem między stronami, nie przyznając ani samemu kompromisowi, ani orzeczeniu arbitra, żadnego z tych skutków, jakie się wiążą z procesem i wyrokiem sądowym. Niekiedy da się zauważyć nawet pewne odchylenie na niekorzyść kompromisu, a na korzyść zwykłej drogi prawa, jak np. w owem, uchylonem później postanowieniu prawa rzymskiego, że jedyną sankcją układu jest umówiona za nieposłuchanie orzeczenia kara konwencjonalna, że więc pozwany, który w sądzie polubownym wygrał, nie może zasłonić się tem orzeczeniem w procesie przed sądem zwyczajnym, lecz musi

poprzestać na dochodzeniu umówionej kary; zasadą pozostaje jednak ocenianie kompromisu podług przepisów, obowiązujących dla umów prawa prywatnego, a wyjątki od zasady przyjmuje się tylko wtedy, gdy zachodzą okoliczności, które to usprawiedliwiają. Już prawo justynjańskie pozwala pod pewnymi warunkami, np. jeśli strony orzeczenie sądu polubownego podpisały, wystąpić na jego podstawie z żądaniem egzekucji, a na stanowisku zbliżonem stoją naogół i ustawodawstwa nowoczesne. Przewidują one, że układ o sąd polubowny może wykluczyć dla danej sprawy ingerencję sądów państwowych i że z orzeczeniem takiego sądu mogą być złączone skutki prawne wyroku, wydanego przez sąd państwowy, ale tak w jednym, jak i w drugim kierunku uznanie sądu polubownego za surogat sądu państwowego czynią zawisłem od spełnienia pewnych, przez prawo określonych, warunków. Warunki te przedstawiają się rozmaicie w poszczególnych państwach. Przedewszystkiem spotykamy zastrzeżenie, że nie każda sprawa może być oddana sądowi polubownemu; jest jasnem, że co do kwestyj, przy których interes publiczny wymaga, aby były rozstrzygane zgodnie z prawem obowiązującym, nie można sądów państwowych usuwać na drugi plan, skoro niema gwarancyj, że sąd polubowny będzie się trzymał prawa obowiązującego, a stąd pochodzą przepisy, które już to ogólnie tylko wtedy uznają kompromis za dopuszczalny, gdy stosunek podlega swobodnej dyspozycji stron, gdy więc strony mogą co do niego zawrzeć ugodę, już też — co niewątpliwie z punktu widzenia techniki kodyfikacyjnej jest mniej właściwe — starają się wylczyć wyczerpująco przypadki, w których roz-

strzygnięcie nie może być powierzone sądowi polubowemu. Następnie stawia się pewne wymagania co do zewnętrznej i wewnętrznej formy układu, tak np. projekt polskiej procedury cywilnej żąda pisma, podpisów stron i oznaczenia przedmiotu sporu lub stosunku prawnego, z którego spór powstał albo może powstać. Wreszcie określa prawo zewnętrzną i wewnętrzną formę orzeczenia i zastrzega, kiedy i w jaki sposób może ono być pozbawione mocy prawnej, czy z powodu wadliwości postępowania, czy z powodu treści orzeczenia, np. jeżeli ono zobowiązuje stronę do czynności prawem zabronionej lub obraża porządek publiczny i t. p., czy z innych jeszcze przyczyn. Nie mogą tu wchodzić w szczegóły, co do których między ustawodawstwami zachodzą liczne różnice; charakterystyka ogólna wskazuje ramy, w których prawo pozwala sądownictwu polubowemu wyręczać działalność sądów państwowych.

Tam, gdzie prawo procesowe umiało dostosować się do potrzeb obrotu, gdzie zapewniało niezbyt przewlekły i niezbyt kosztowny wymiar sprawiedliwości przez sądy państwowe, praktyka życia korzystała z sądownictwa polubownego w dość szczupłej mierze. Rzadkością były przypadki, w których oddawano sądom polubownym sprawy, będące już przedmiotem sporu. Trochę częściej pojawiały się t. zw. klauzule o sąd polubowny, to znaczy umowy, w których przewidywano ustanowienie arbitrów już z góry, przy zawarciu stosunku prawnego, ale i temu objawowi nie można przypisywać większego znaczenia, bo umowne oznaczenie właściwości sądu państwowego czyniło interesom stron zazwyczaj zadość, a klauzula była najwięcej używana

tam, gdzie miała być środkiem do zapewnienia silniejszemu gospodarczo kontrahentowi stanowczej przewagi, np. w polisach ubezpieczeniowych, wówczas zaś prawo musiało niejednokrotnie bronić strony słabszej, więc odmawiać klauzuli mocy czy osobnym przepisem, czy stosowaniem zasad o nieważności interesów *contra bonos mores*. Jedynie stałe sądy polubowne, powoływane do życia przez różne organizacje zawodowe, np. izby handlowe lub związki kupców czy przemysłowców, trudniących się pewną gałęzią handlu lub przemysłu, odgrywały już dość dawno znaczniejszą rolę. Istotnie, ponieważ dla sądów tych istnieją zazwyczaj wcale dokładne przepisy, ponieważ przepisy te dają gwarancję, że skład sądu — nawet wówczas, gdy stronom służy prawo wyboru sędziów, np. z listy, zestawionej przez zarząd organizacji — pozwoli mu stanąć całkowicie na wysokości zadania, ponieważ orzeczenia bywają zwykle ogłaszane i stają się dostępne krytyce, co wpływa znów na podniesienie ich poziomu, a przyczynia się także do rozwoju prawa, sądy te pozyskały sobie i uznanie ze strony nauki i dużą powagę w praktyce; rozpowszechniły się w Anglii, odkąd *The Arbitration Act* z 1889 r. dał im wystarczającą ochronę prawną, co ilustruje np. fakt, że *The London Corn Trade Association* opracowała około 80 formularzy umów, zawierających klauzulę o sędzie polubownym, rozwinęły się bujnie w Niemczech, przedewszystkiem w miastach hanzeatyckich tak, że np. w samym Hamburgu w roku 1913 wydały około 800 orzeczeń, a i w innych krajach stwierdzić można — jeszcze przed wielką wojną — stosunki zupełnie podobne.

Wspomniałem już, że po wojnie działalność sądów

polubownych wybitnie się wzmogła; nauce niemieckiej dało to impuls do stworzenia osobnego organu dla spraw sądownictwa polubownego (Intern. Jahrbuch für Schiedsgerichtswesen in Zivil- und Handelssachen), a przedmowa do tomu pierwszego z roku 1926 określa rozrost tego sądownictwa jako jedno z „najważniejszych i najbardziej uderzających zjawisk we współczesnym życiu prawnym“. Prąd ten dał się odczuć i w ustawodawstwie; na dowód wystarczy przytoczyć niemieckie rozporządzenie o odciążeniu sądów z roku 1924, które w § 18 właściwemu sądowi państwowemu nakazuje na zgodny wniosek stron „orzekać wyrokiem polubownym“, a więc objąć funkcję sądu polubownego. Przemiana ta wpływa na skład sądu — strony mogą zgodnie powołać do niego asesorów, nie będących sędziami, a jeżeli wskażą sędziego, który ma przewodniczyć, należy o ile możliwości zastosować się do ich wskazówki — pociąga za sobą znaczne uproszczenie postępowania i obniża koszty sądowe; jeżeli zaś chodzi o przyczyny, które ten bądź co bądź niezwykły i naogół krytycznie oceniany przepis wywołały, to już nacisk na uproszczenie postępowania i na sprawę kosztów rzuca dostateczne światło. Skoro się z tem zestawi fakty, że według statystyki niemieckiej liczba orzeczeń stałych sądów polubownych w miastach hanzeatyckich dochodzi do najwyższego punktu w roku 1923, to znaczy roku najostrejszej inflacji, w którym wynosi 7 razy tyle, co w roku 1913, a potem zaczyna spadać, że następnie po wojnie, niezależnie od rozrostu sądownictwa polubownego, złączonego ze związkami zawodowymi, pojawiają się sądy polubowne dla takich kategorii spraw, jak sprawy; wynikające z przepisów o bilansowaniu w zło-

cie, lub sprawy waloryzacyjne, cała rzecz staje się jasna; stosunki powojenne wytworzyły — także poza handlem i przemysłem — szereg kwestyj, których rozstrzygnięcie wymaga dokładnej znajomości życia gospodarczego, a szybkość i taniaść wymiaru sprawiedliwości, pożądana zawsze, stała się wprost koniecznością. Właśnie jednak dlatego nie będę zatrzymywał się nad tem zjawiskiem, o ile zamyka się w granicach poszczególnych państw; ma ono charakter przejściowy, nie zawiera w sobie niczego takiego, coby dla dalszej ewolucji sądownictwa polubownego mogło mieć znaczenie.

Inaczej przedstawia się rozwój sądownictwa polubownego w sporach, wynikłych z obrotu międzynarodowego. Wytworzył on już kilka typów takiego sądownictwa, które zestawia Nussbaum w pierwszym tomie wspomnianego przed chwilą rocznika. Może przedewszystkiem stały sąd polubowny, utworzony przez taką czy inną organizację zawodową w tem lub innym państwie wyrobić sobie znaczenie międzynarodowe przez to, że także cudzoziemcy zwykli poddawać się jego orzecznictwu; wyrobił je sobie np. sąd London Corn Trade Association, ale przypadki takie mieć będą zawsze charakter wyjątku tem bardziej, że wiążą się ściśle z przewagą gospodarczą dotyczącego państwa w pewnej dziedzinie obrotu, a zatem reakcja państw innych, to znaczy ograniczenie wykonalności orzeczeń zagranicznych sądów polubownych, nie daje zwykle na siebie czekać. Można jednak samej organizacji stałego sądu polubownego nadać charakter międzynarodowy, i to albo przeznaczając go odrazu na użytek ogólny, dla całego świata, albo ograniczając jego rolę do rozstrzygania spo-

rów między poddanymi pewnych tylko państw. Typ pierwszy to Cour d'Arbitrage Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu, oparty o organizację tej Izby, korzystający w swej działalności z pomocy i pośrednictwa jej Komitetów Narodowych lub jej członków czynnych. Typ drugi to sądy polubowne, powoływane do życia na mocy układów między organizacjami zawodowymi poszczególnych państw; jako przykład przytoczyłem już umowę między izbami handlowymi dolnosaskimi i izbą handlową niderlandzką z roku 1924, dodam więc tylko, że w układzie tym przewidziane są dwa sądy polubowne, po jednym w każdym państwie, a w skład każdego sądu wchodzi sędziowie z obydwu list, sporządzanych corocznie przez każdą stronę kontraktującą. Ponieważ najdrażliwszym punktem obydwu tych typów jest sprawa wykonania ich orzeczeń, a co do udzielania exequatur orzeczeniom zagranicznych sądów polubownych zachodzą w poszczególnych państwach poważne wątpliwości, przeto uzupełnieniem wspomnianych przed chwilą prób międzynarodowej organizacji sądownictwa polubownego muszą być niejednokrotnie odpowiednie traktaty międzynarodowe; przy typie pierwszym chodzi o traktat „światowy“, przy typie drugim o traktaty między państwami, do których należą związki, organizujące sądownictwo polubowne, a których ustawodawstwo wewnętrzne stawia przeszkody wykonywaniu orzeczeń zagranicznych sądów polubownych. Za zawiązek traktatu „światowego“ uważać można t. zw. protokół genewski Ligi Narodów z 1923 r. ratyfikowany także przez Polskę z ograniczeniem zobowiązania do umów handlowych; mówi on wprawdzie tylko o wykonaniu wyroków sądów polubownych, wyda-

nych na terytorjum tego państwa, w którym wykonanie ma nastąpić, nie usuwa więc bynajmniej wspomnianych przeszkód, ale w § 4 wyklucza w przypadku kompromisu zwykłą drogę prawa bez względu na to, gdzie postępowanie przed sądem polubownym ma się odbyć, otwiera zatem i co do kwestji wykonania drogę dla dalszego rozwoju.

Przyczyny rozwoju sądownictwa polubownego w sporach z obrotu międzynarodowego nie są nowe, bo łączą się jak najściślej z istotnymi potrzebami tego obrotu; nowością jednak są, jak wynika z dat, próby narzucenia obrotowi tego sądownictwa zapomocą układów kół interesowanych i odpowiednich traktatów międzynarodowych. Czy w zjawisku tem widzieć mamy poprostu ponowne nawiązanie węzłów, potarganych przez wojnę? Postawiłem już to pytanie w innym ujęciu: czy ten świeży wzrost sądownictwa polubownego nie jest początkiem tworzenia się nowej formy sądownictwa państwowego? Przy takim ujęciu, odpowiedź wydaje się łatwa i prosta. Historia uczy, że sądy polubowne szukają oparcia o władzę państwową i że na tej drodze przekształcają się w sądy państwowe. W stosunkach międzynarodowych brak takiej władzy, sądownictwo polubowne oprzeć się może tylko o władze poszczególnych państw, bo i zobowiązania międzynarodowe np. wynikające z protokołu genewskiego muszą stać się prawem pozytywnem poszczególnych państw, aby uzyskać moc obowiązującą. Granica, która dzieli międzynarodowe sądy polubowne od władz poszczególnych państw, nie pozwala na powstanie między niemi organicznego związku; niema mowy o przeobrażeniu się tego sądownictwa polubow-

nego w sądownictwo państwowe nowego typu, bo brak tego czynnika państwowego, a raczej ponadpaństwowego, który mógłby wchłonąć w siebie dotychczasową praktykę. Można powiedzieć co najwyżej tyle, że gdyby taka władza istniała, to jej funkcje mogłyby łatwo rozszerzyć się i objąć także wymiar sprawiedliwości w międzynarodowych sporach prywatnych, ale wartość zdania tak uwarunkowanego jest nader mała.

Czy jednak sam sąd polubowny jako taki nie może być zawiązkiem władzy? Zaznaczyłem już poprzednio, że da się pomyśleć początkowe istnienie rodów obok siebie, bez organizacji i bez zwierzchnictwa, a przypuszczenie to nie jest bynajmniej nowością w nauce. Na tem tle da się również pomyśleć istnienie sądu polubownego, a jeżeli ten sędzia czy sąd zdobędzie sobie w społeczeństwie dostateczną powagę — przypuszczenie wcale prawdopodobne, skoro przypomnimy sobie doniosłą rolę czynnika religijnego w początkowych stadjach rozwoju prawa i wyobrazimy sobie kapłana jako sędziego — nie można odrzucać myśli, że on stanie się pierwszym organem państwa jako takiego i że naokoło niego skupiać się później będą inne funkcje władzy, co oddziała znów na uszczuplenie znaczenia zgodnej woli stron jako podstawy wymiaru sprawiedliwości. Zaufanie, na którem się opiera sąd polubowny, i zaufanie do władzy bynajmniej nie wykluczały się nawzajem, owszem, prowadziły wspólnie do oparcia sądownictwa polubownego o powagę władzy; przez zaufanie powszechne może zatem i sam sąd polubowny stać się władzą państwową, a jeżeli tej możliwości nie odrzucamy, istnieje znów podstawa do zapytania, czy na tej drodze międzynarodowe sądownictwo polubowne nie może prze-

kształcić się i doprowadzić do powstania władzy. Prawda, w sądownictwie tem chodzi przedewszystkiem o sprawy handlowe, i z tego względu myśl, że ono wytwarza władzę, może na pierwszy rzut oka wydawać się dziwną, ale jeżeli przypuścimy, że materiał zdobyty już doświadczeniem odpowiednio przerobiono, że udoskonalono organizację jakiegoś międzynarodowego Cour d'Arbitrage, a stosownym traktatem — za przykładem protokołu genewskiego — ustalono zasady, któremi ów trybunał ma się kierować, i zapewniono jego orzeczeniom moc wiążącą, pozór dziwaczności znika, a dalsza ewolucja w kierunku odrzucenia polubowności i uniezależnienia trybunału od zgodnej woli stron przestaje wydawać się niemożliwą.

Mimo to wszystko trudno przypuszczać, aby nowy typ władzy mógł taką wytworzyć się drogą. Sądownictwo polubowne, o którym dotąd mówiłem, ma do czynienia ze stronami prywatnemi; może stanąć nad nimi, nie może stanąć ponad państwami, do których strony należą, Trybunał nie jest bynajmniej antytezą władzy państwowej, ale władzą może być tylko w stosunku do tych, dla których orzeczenia jego mają moc prawa. Sąd nad sprawami rodów mógł stać się władzą, bo wykonywując nad nimi sądownictwo ograniczał ich suwerenność; Najwyższy Trybunał Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej stał się władzą Konfederacji i kluczem sklepienia w budowie państwa, bo oddano mu prawo i moc do rozstrzygania sporów między Stanami. Gdyby ludzkość była zbiorowiskiem odosobnionych jednostek, sąd orzekający w sprawach jednostek byłby władzą lub przynajmniej mógłby przekształcić się we władzę; na gruncie istniejącej już organizacji poszczególnych państw sąd

z charakterem międzynarodowym może stać się władzą tylko wówczas, gdy powołany będzie do orzekania w sporach między państwami. Tego pierwiastka „politycznego“ brak zupełnie sądownictwu polubownemu w sprawach, wynikłych z obrotu międzynarodowego. Może ono w przyszłości stać się funkcją władzy ponadpaństwowej, jeżeli władza taka się wytworzy; do wytworzenia jej przyczynić się może tylko przez umocnienie ludzkości w przekonaniu, że droga do usunięcia pomocy własnej prowadzi przez zapewnienie wymiaru sprawiedliwości i ustalenie prawa.

Nowi członkowie Polskiej Akademji Umiejętności.

Po odczycie sekretarz generalny, prof. Stanisław Kutrzeba, ogłosił nazwiska nowych członków, wybranych na Walnem administracyjnem posiedzeniu dnia 9 czerwca 1928 r.

Na Wydziale filologicznym wybrani zostali :

a) członkami czynnymi krajowymi :

Stanisław Kot, prof. historii kultury na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Stanisław Wędkiewicz, prof. filologii romańskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim.

b) członkami korespondentami krajowymi :

Władysław Folkierski, prof. filologii romańskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Bronisław Gubrynowicz, prof. historii literatury polskiej na Uniwersytecie w Warszawie.

Józef Kostrzewski, prof. archeologii na Uniwersytecie w Poznaniu.

Tadeusz Lehr-Spławiński, prof. filologii słowiańskiej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

Mojżesz Schorr, prof. języków semickich i historii starosemickiego Wschodu na Uniwersytecie w Warszawie.

Na Wydziale historyczno - filozoficznym wybrani zostali :

a) członkami czynnymi krajowymi :

Władysław Leopold Jaworski, prof. prawa cywilnego, nauki administracyji i prawa administracyjnego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Stanisław Starzyński, hon. prof. prawa politycznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

Wacław Sobieski, prof. historii powszechnej na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Fryderyk Zoll, prof. prawa cywilnego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

b) członkami korespondentami krajowymi :

Roman Grodecki, prof. historii gospodarczej na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Ludwik Krzywicki, prof. historii ustroju społecznego na Uniwersytecie w Warszawie.

Edward Kuntze, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.

Kazimierz Tymieniecki, prof. historii średnio-wiecznej na Uniwersytecie w Poznaniu.

Rafał Taubenschlag, prof. prawa rzymskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Na Wydziale matematyczno przyrodniczym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi :

Ignacy Mościcki, b. prof. Politechniki we Lwowie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Zygmunt Wóycicki, prof. botaniki Uniwersytetu w Warszawie.

b) członkami korespondentami krajowymi :

Stefan Kopeć, docent zoologii Uniwersytetu w Warszawie i dyrektor oddziału zoologicznego w Puławach.

Stefan Dąbrowski, prof. chemji lekarskiej Uniwersytetu w Poznaniu.

Nadto wybrano jeszcze na członków kilku uczonych zagranicznych. Nazwiska ich podane będą do publicznej wiadomości po zatwierdzeniu tych wyborów przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej.

Wybrani w r. 1927 na *członków czynnych zagranicznych* Wydziału filologicznego:

Ludwik Radermacher, prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Wiedniu, i

Adolf Wilhelm, prof. starożytności greckich i epigrafiki w Wiedniu — uzyskali zatwierdzenie Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Nagrody przyznane na Walnem administracyjnem
posiedzeniu Polskiej Akademji Umiejętności dnia
9 czerwca 1928 r.

Następnie prezes, prof. Jan M. Rozwadowski, ogłosił nazwiska tegorocznych laureatów:

Nagrodę z fundacji ś. p. Erazma i Anny małżonków Jerzmanowskich przyznano p. prof. Stanisławowi Zarembie za całą działalność naukową w dziedzinie matematyki.

Nagrodę za pracę historyczną z fund. ś. p. Probusa Barczewskiego p. prof. Juljuszowi Kleinerowi za czterotomową monografię o *Juljuszu Słowackim*.

Nagrodę za dzieło malarskie z fund. ś. p. Probusa Barczewskiego przyznano p. Ludomirowi Śledzińskiemu za *portret żony artysty*.

Nagrodę za całą działalność na polu rolnictwa z fund. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza przyznano p. prof. Edmundowi Załęskiemu.

Nagrodę z fund. im. Feliksa Jasieńskiego i Witolda Łozińskiego, które w myśl statutów mogą być połączone, przyznano p. Marji Gutkowskiej za mezzotintę „*Wnętrze kościoła św. Marka w Wenecji*“.

SPRAWOZDANIA I WNIOSKI

w sprawie nagród z funduszu ś. p. Probusa Barczewskiego
oraz z funduszu Feliksa Jasieńskiego i Witolda Łozińskiego

1. Nagroda za pracę historyczną z fund. Barczewskiego.

Komitet fund. im. ś. p. Barczewskiego, rozpatrzywszy prace historyczne i historyczno-literackie, drukowane w ciągu r. 1926, doszedł do przekonania, że uważa za najgodniejszą nagrody im. Prob. Barczewskiego czterotomową monografię prof. J. Kleinerja o Juljuszu Słowackim. (Tom I³, str. 283; tom II³, str. 400; tom III², str. 329; tom IV/1, str. 400; tom IV/2, str. 580 — ogółem stron 1992 z 41 ilustracjami).

Tom pierwszy tego dzieła ukazał się w kwietniu 1919 r. t. j. przed laty dziewięciu. Tom zaś ostatni (IV, część 2) wyszedł z druku w r. 1927.

Monografia prof. Kleinerja jest owocem usilnej jego pracy, przeszło dwudziestoletniej (od r. 1906). Towarzystwo tej pracy, przez lat kilka drukowanej, niezwykle zainteresowanie i uznanie społeczeństwa polskiego: dwa pierwsze tomy doczekały się wydania trzeciego, tom zaś trzeci ukazał się, już 1928 r., w drugim wydaniu. Ca-

łość rozrosła się do stron druku niemal 2000 i świadczy o fenomenalnej pracowitości autora.

Po Ant. Małeckim i J. Tretiaku poszedł prof. Kleiner drogą własną, postawiwszy sobie zawczasu cel samodzielny: „wniknięcie w organizm dzieła poetyckiego i wyjaśnienie jego logiki wewnętrznej“. Praca była ogromna: z biegiem lat rozwoju własnego autor rozrastał się duchowo, a równocześnie przebijając się musiał sam przez stopy studjów o Słowackim, narastających ciągle od roku jubileuszowego 1909 aż do pochodu triumfalnego Poety na Wawel w końcu czerwca 1927 roku.

Z najróżnorodniejszych, częstokroć sprzecznych ze sobą poglądów obcych, musiał autor monografji wydostawać się na jaśnią, nieraz po przez labirynty zawiłych i żmudnych poszukiwań własnych, opartych na mozolnem zestawianiu współczesnych Słowackiemu utworów z utworami francuskimi, włoskimi, hiszpańskimi i niemieckimi. Ile przez to wniósł prof. Kleiner osobistych, oryginalnych, nowych zapatrywań, niepodobna tu wyszczególniać. Może zczasem badania dalsze historyków literatury wpłyną kiedyś na odmienne ujęcie orzeczeń prof. Kleinera. Bądź co bądź — ogrom materiału, który autor w swych pięciu tomach o Słowackim wniósł do skarbcza historii literatury polskiej, przeszedł oczekiwania najśmielsze. Ten nawał zebranego latami całemi materiału przełamał nawet konstrukcję architektury dzieła. Od tomu czwartego tytuł osobny monografji: „Poeta-Mistyk“ zmusił prof. Kleinera do ukrycia niejako dzieła w dziele. Rozprawa o Andrzeju Towiańskim (110 stron) dała mnóstwo cennego, nowego materiału dla poznania polskiego mistycyzmu wogóle, a mistycyzmu Słowac-

kiego w szczególności, ale konstrukcja monografii przez ten rozrost wyraźnie ucierpiała. Pojmujemy względy, które zmusiły poniekąd autora do tak szerokiego rozpatrywania towjanizmu; niemniej jednak uważamy taki przerost materiału, nie zawsze związanego z główną postacią dzieła, za nadwyrażenie jego konstrukcji.

W całym swem dziele dał prof. Kleiner liczne dowody znakomitego pogodzenia treściwości z jasnością i przenikliwością naukowych dociekań tak, że zważywszy olbrzymi dorobek badań, zawarty w monografii prof. Kleinera, Komitet im. Barczewskiego uchwalił jednomyślnie przedstawić dzieło o Jul. Słowackim do tegorocznej nagrody im. Probusa Barczewskiego.

Książce dra M. Gębarowicza „Dzieje kultu św. Stanisława“ (Lwów 1927) zastrzegł Komitet prawo ubiegania się o nagrodę w roku następnym.

2. Nagroda za dzieło malarskie z fund. Barczewskiego.

Do nagrody z fund. Barczewskiego za dzieło malarskie Komitet po dłuższej dyskusji uchwalił jednogłośnie zaproponować p. Ludomira Śleńdzińskiego z Wilna za portret żony artysty. Malarz ten wystawił w Krakowie pod koniec r. 1927 szereg swoich utworów w liczbie 20. Były między nimi obrazy olejne i płasko-rzeźby kolorowane. Wszystkie zwracały na siebie uwagę wysokimi zaletami stylowości i technicznego wykonania, niektóre zaś pięknnością pomysłu i rzadką oryginalnością, a zalety powyższe łączy w sobie obraz przedstawiony do nagrody.

**3. Nagroda z funduszu im. Feliksa Jasińskiego
i Witolda Łozińskiego.**

Nagrodę z fund. F. Jasińskiego i W. Łozińskiego
uchwalono przyznać p. Marji Gutkowskiej z Kra-
kowa za mezzotintę „Wnętrze kościoła św. Marka w We-
necji“.

Ważniejsze akty urzędowe.

STATUT

FUNDUSZU Ś. P. WŁADYSŁAWA JÓZEFA FEDOROWICZA

uchwalony przez Walne Zgromadzenie Polskiej Akademji Umiejętności
dnia 3 marca 1928 roku.

Rozporządzeniem ostatniej woli, spisaniem w Krakowie dnia 15 czerwca 1922 r., oraz dodatkowym rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1922 r., ustanowił ś. p. Władysław Józef Fedorowicz Polską Akademię Umiejętności uniwersalnym dziedzicem całego swego majątku z zastrzeżeniem, że cały ten majątek „po wieczne czasy stanowić będzie oddzielnie administrowaną, nigdy niepodzielną oraz niesprzedajną całość jako fundusz imienia Władysława Józefa Fedorowicza herbu Oginiec“. Na jaki cel mają być używane dochody z tego majątku ś. p. Władysław Józef Fedorowicz postanowił w testamencie w taki sposób:

„Czysty dochód z funduszu ma być użyty, po pokryciu wszelkich kosztów i wydatków na utrzymanie majątku zakładowego i opłaceniu podatków, legatów i innych nałożonych Akademji ciężarów i zobowiązań i po

pokryciu kosztów administracji Akademji w wysokości 10% gotówkowego czystego dochodu, częścią na stypendja dla synów ziemian obywateli, dalej synów inteligencji rolniczej, to jest synów urzędników gospodarskich i leśnych, jak administratorów, rządców, ekonomów z wykształceniem fachowem i leśniczych, oddających się studjom agronomji i studjom leśnictwa, pochodzenia polskiego z prowincji Małopolskiej lub W. Księstwa Krakowskiego, religji rzymsko-katolickiej, zachowania się pod każdym względem wzorowego i przykładowego. Dalej część czystego dochodu z funduszu ma być użytą na wydawnictwa z zakresu agronomji i leśnictwa i na nagrody specjalnie zasłużonych, czyto autorów, czy studentów z tego zakresu, zawsze jednak czyto wydawnictwa, czyto nagrody złączone mają być z imieniem i nazwiskiem fundatora. Akademia Umiejętności jest wyłączną właścicielką utworzonego funduszu, obowiązana jest zadosyć uczynić wszelkim ustanowionym warunkom; w razie gdyby tego uczynić nie chciała, substytuuję jej Uniwersytet Krakowski Jagielloński, któryby objął cały fundusz i wszelkie w nim przepisane zobowiązania. Ustanawiam, że ustanawianie stypendjów i ich wysokości, uchwały co do wydawnictw i co do nagród, należeć będzie do Akademji Umiejętności, to jest do pana Prezesa i jej Generalnego Sekretarza w porozumieniu z p. Rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego i jego zastępcą oraz z p. Rektorem Akademji rolniczej w Krakowie i jego zastępcą. Panu Prezesowi Akademji Umiejętności pozostawiam wolność zasiągnięcia opinji profesorów fachowych lub innych fachowych mężów z zakresu rolnictwa lub leśnictwa⁴.

STATUT.

1. Zarząd Polskiej Akademji Umiejętności ustala corocznie kwotę, którą z dochodu, pozostałego z poprzedniego roku, oddaje do dyspozycji Komitetowi funduszu im. ś. p. Wł. J. Fedorowicza.

2. Komitet funduszu im. ś. p. Wł. J. Fedorowicza składa się: z prezesa i sekretarza generalnego Polskiej Akademji Umiejętności, rektora i prorektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, dziekana i prodziekana Wydziału Rolniczego Uniw. Jagiellońskiego.

3. Prezes Polskiej Akademji Umiejętności ma wolność zasięgnięcia opinji profesorów fachowych lub innych fachowych mężów z zakresu rolnictwa lub leśnictwa.

4. Posiedzenia Komitetu zwołuje prezes Polskiej Akademji Umiejętności.

5. Komitet postanawia, w jakiej części dochód przeznaczyć:

- a) na stypendja, oznaczając ich ilość i wysokość,
- b) na nagrody,
- c) na wydawnictwa z zakresu agronomji i leśnictwa.

Ad a). Na stypendja rozpisuje się konkurs. Zgłoszenia ubiegających się mają być przesłane do P. A. U. w ciągu jednego miesiąca od daty ogłoszenia. Komitet na następnem posiedzeniu rozpatruje je i wedle postanowień testamentu rozdaje.

Ad b). Nagrody udzielane mają być za zasługi na polu rolnictwa i leśnictwa, a głównie za drukowane prace, przyczem Komitet może rozpiścić konkurs na prace z oznaczonym tematem.

Pracę, czyto już drukowaną, czy też nadesłaną na konkurs, ocenia co najmniej dwóch referentów. Re-

ferent może być zaproszony także z poza grona Komitetu (ob. § 3).

Ad c). Kwota, przeznaczona na wydawnictwa z zakresu rolnictwa i leśnictwa, może być użyta na druk prac w publikacjach P. A. U., jako też w wydawnictwach od niej niezależnych, przyczem zaznaczyć należy, że praca wydana jest kosztem funduszu im. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza. Prace, polecone do druku, muszą przejść przez opinię fachowych referentów, podobnie jak prace, mające być nagrodzone (por. ad b); o ile praca ma być pomieszczona w wydawnictwach Polskiej Akademji Umiejętności, obowiązują nadto przepisy regulaminu P. A. U. odnośnie do przyjmowania prac przez jej Wydziały.

Nr 789/28.

KONKURS.

Polska Akademia Umiejętności podaje do wiadomości, iż z fund. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza przyznane będą nagrody za prace konkursowe, napisane na następujące tematy:

1) Zbadanie i opis pod względem fitosocjologicznym i agrochemicznym łąk i hal (pastwisk) babiogórskiego pasma.

2) Analiza genetyczna jednej z rodzimych ras zwierząt domowych.

3) Zbadanie biometryczne ras jednego z polskich gatunków drzew leśnych.

Nagroda za najlepszą pracę na każdy temat wynosić będzie około 3.000 zł. Prace opatrzone nazwiskiem autora lub też godłem a z nazwiskiem autora w zamknię-

tej kopercie należy nadsyłać do Kancelarii Polskiej Akademji Umiejętności najpóźniej do dnia 1 maja 1930 r.

Fundusz im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

Z fund. naukowego im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego przyznano na rok 1928 następujące kwoty na badania raka i chorób wenerycznych:

Prof. Stanisław Ciechanowski — 8.000 zł;
prof. Emil Godlewski jun. — 4.000 zł; prof. Ludwik Hirschfeld i prof. Zygmunt Radliński — 5.000 zł;
prof. Karol Klecki — 6.000 zł; prof. Jan Lenartowicz i prof. Rudolf Weigl — 3.100 zł; dr Włodzimierz Mikulowski — 3.000 zł; prof. Witold Nowicki i dr Jakób Parnas — 5.500 zł; dr Borys Pieczenko — 2.000 zł;
prof. Feliks Rogoziński — 750 zł; prof. Maksymiljan Rutkowski — 2.000 zł; prof. Rudolf Weigl — 5.000 zł.

Nagroda im. Pawła Rohlanda.

Polska Akademia Umiejętności rozpisuje z fund. im. Pawła Rohlanda konkurs na pracę p. t. „Dzieje polskiego żywotopisarstwa Świętych“. Termin nadsyłania prac do końca roku 1930. Prace mogą być nadsyłane albo pod pełnem nazwiskiem autora, albo też pod godłem z dołączeniem koperty, zawierającej wewnątrz nazwisko i adres autora. Rozmiar pracy około 15 arkuszy druku. Nagroda za najlepszą pracę wynosi równowartość w złotych 500 dolarów. Ogłoszenie o przyznaniu nagrody nastąpi na publicznem posiedzeniu Akademji w czerwcu 1931 roku.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMJI
z zagranicznymi instytucjami naukowymi.

DODATEK DO WYKAZU INSTYTUCYJ
którym Polska Akademia Umiejętności przesyła swoje wydawnictwa ¹⁾.

AMERYKA.

- Albany.** University of the State of New York B I/III.
Cambridge. The Journal of the American Chemical Society B III.
La Plata. Facultad de Ciencias Fisicomatemáticas B III.
Mexico. Instituto Geológico B III.
Montreal. Royal Society of Canada B III.
New York. Bingham Oceanographic. Collection B III b.
Providence. Brown University B III a.
San Diego. Society of Natural History Kf, B III b.
Terminal. California State Fisheries Laboratory B III b.
Washington. American Chemical Society B III a.
— American Council of Learned Societies B I/II, R.

¹⁾ Rocznik 1925/6 str. 111 i Rocznik 1926/27 str. 89.

Objaśnienia skróceń: W — oznacza, iż Akademia wysyła wszystkie swoje wydawnictwa z wyjątkiem podręczników; 1 — Rozprawy Wydziału filologicznego; 2 — Rozprawy Wydziału histor.-filozoficznego; 3 — Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego; B I/II — Bulletin Intern. Wydz. filolog. i Wydz. hist.-filozof.; BC III — Bull. Wydz. matem.-przyrodn. Serja A i B i Comptes rendus mensuels des séances de la Classe des Sciences mathématiques et naturelles; B III a — tylko Serja A; B III b — tylko Serja B; B I/III — Bull. intern. wszystkich trzech Wydziałów; Kapr — wydawnictwa Komisji antropologii i prehistorji; Kb — Katal. liter. naukowej; Ketn — K. etnograficznej; Kf — K. fizjograficznej; Kfil — K. filologicznej; Kfiz — K. filozoficznej; Kg — K. geograficznej; Kh — K. historycznej; Khs — K. historji sztuki; Kj — K. językowej; Kl — K. literackiej; Kor — K. orjentalistycznej; Kp — K. prawniczej; Kw. filoz. — Kwartalnik filozoficzny; Spr — Sprawozdania z posiedzeń; R — Rocznik.

Sprawozdania z posiedzeń i czynności przesyła się wszystkim średnim zakładom naukowym w Polsce.

EUROPA.

- Augsburg.** Naturwissenschaftlicher Verein für Schwaben B III b.
Breslau. Historische Kommission für Schlesien 2, Kh.
Cernauti. Universitatea-Facultaten de stiinte Kf.
Firenze. R. Deputazione Toscana di Storia Patria B I/II, Kor.
— R. Università B I/II, Kapr.
Genova (Genua). Società Ligustica di Scienze e Lettere 3, B III.
Gdańsk. Westpreussischer Geschichtsverein B I/II, Kh, Kapr.
— Stadtbibliothek B I/III.
Kosino (n. Moskwa). Biologičeskaja stancija B III b.
Kyiv. Kyivské Tovarystvo Pryrodoznavciv B III.
Leeds. The University Library B I/III.
Leipzig. Deutsche Bücherei des Börsenvereins der Deutschen Buchhändler B I/III.
— Slavisches Institut an der Universität 1, Kj, Kl, Spr.
Leningrad. Gosudarstvennyj Ruskij Muzej Kapr, Kent.
Ljubljana. Geografsko Društvo Kapr, Kg, Kf.
Louvain. Société Scientifique de Bruxelles B III.
Moskwa. Institut Inženierow Transporta B III a.
Nižyn. Institut Narodnoj Oswiti 1, Kent.
Oslo. Nyt Magazin for Naturvidenskaberne - Botanisk Muzeum B III b, Kf.
Perugia. R. Università B I/II, Kp.
Praha. Slavische Rundschau Spr.
— Slavisches Seminar Kent.
Riga. Dmmuseum Bibliotek Kh.
Smoleńsk. Uniwersytet 1, 2, Spr, Kw, filoz, R, B I/II.
Sofija. Bulgarsko Prirodoizpytatelno Družstvo B III b.
Tartu. Eesti Rahva Muzeum Kent.
Tiflis. Ssakharihwelos Muzeumi (Musée de Géorgie) B III, Kf.
Venezia. R. Comitato Talassografico Italiano B III.
Wławiwcstok. Dal'ne-vostočnyj gos. Universitet (Université d'État à l'Extrême Orient) B I/II.
-
-

**Zamknięcie sumaryczne rachunków
za rok 1928.**

Zestawienie sumaryczne rachunków za rok 1927.

Fundusz obrotowy (wspólny).

PRZYCHOD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Dochody			
			Szczegó- łowo		Razem	
zł	gr		zł	gr	zł	gr
50000	—	Subwencja Min. W. R. i O. P.	—	—	50000	—
234000	—	Z dóbr żywieckich	—	—	206201	53
60000	—	Z odsetek i administracji funduszków spe- cjalnych oraz ze sprzedaży publikacyj	—	—	78000	24
16000	—	Z funduszu rezerwowego	—	—	16000	—
360000	—	Niedobór w dochodach poniżej prelimi- narza wynosi zł 9798-23	—	—	350201	77

ROZCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			Razem					
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
		I. Wydatki administra- cyjne.						
26500	—	Płace i wynagrodzenia . .	27240	37	740	37		
7000	—	Diety	6942	60			57	40
12000	—	Wydatki rzeczowe Kance- larji i ekspedycji . . .	14220	91	1970	91		
250	— ¹	Porządki domowe w Krako- wie i Warszawie	48295	54	23295	54		
9000	—	Opał i światło	8486	41			513	59
1000	—	Nieprzewidziane wydatki .	1670	02	655	02		
15	— ²							
80765	—	Do przeniesienia . .	106855	85	26661	84	570	99

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			Razem		zł	gr	zł	gr
zł	gr		zł	gr				
80765	—	Z przeniesienia . . .	106855	85	26661	84	570	99
		II. Wydatki naukowe.						
8000	—	Biblioteka	11057	07	2407	07	—	—
650	— ³							
6000	—	Rocznik i Sprawozdania . .	8970	80	2970	80	—	—
4000	—	Muzeum Archeologiczne . .	8958	79	2358	79	—	—
2600	— ⁴							
6000	—	Komisja antropolog. i pre- historji	3678	64	—	—	2321	36
4000	—	Komisja etnograficzna . . .	8795	32	1595	32	—	—
3200	— ⁵							
4000	—	Komisja geograficzna . . .	4050	—	50	—	—	—
500	—	Encyklopedia Polska . . .	—	—	—	—	500	—
7000	—	Biblijografia Estreichera . .	6525	—	—	—	975	—
500*	—							
20000	—	Fundusz zapasowy Zarządu	20000	—	—	—	—	—
147215	—		178891	47	36043	82	4367	35

¹ zwrot za przesyłkę. ² zwrot czynszu od Tow. Nauk. w War-
szawie. ³ zwroty zaliczek udzielonych. ⁴ subwencja Min. W. R.
i O. P. na płacę kustosza. ⁵ Dotacja z funduszu zapasowego Zarządu.
⁶ Za odbitki od ks. P. Sapiehy.

WYDZIAŁ I i II.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			Razem		zł	gr	zł	gr
zł	gr		zł	gr				
11200	—	Wydział I.	9802	79	—	—	1397	21
14000	—	Wydział II.	21480	84	1918	84	—	—
5562	— ¹							
12000	—	Komisja historii sztuki . .	12012	85	12	85	—	—
42762	—	Do przeniesienia . . .	43296	48	1931	69	1397	21

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
42762	—	Z przeniesienia . . .	43296	48	1931	96	1397	21
3500	—	Komisja literacka	4999	40	699	40	—	—
800	— ¹							
5000	—	Komisja filologiczna	4900	20	—	—	99	80
5500	—	Komisja językowa	5381	—	—	—	119	—
5500	—	Komisja orientalistyczna . . .	5485	—	—	—	15	—
3000	—	Słownik staropolski	3012	—	12	—	—	—
1000	—	Biblia królowej Zofji	—	—	—	—	1000	—
2400	—	Słownik polskiej łaciny śred- niowiecznej	2400	—	—	—	—	—
2500	—	Biblioteka pisarzy polskich	2966	50	466	50	—	—
6000	—	Zróżdła do dziejów życia umysłowego Polaków . . .	5364	30	—	—	635	70
2400	—	Komisja hist.-pedagogiczna	2025	50	—	—	374	50
11000	—	Komisja historyczna	10310	—	—	—	690	—
8000	—	Komisja prawnicza	12274	—	274	—	—	—
4000	— ²							
2000	—	Komisja dla historii filozofji w Polsce	2198	—	198	—	—	—
5000	—	Atlas historyczny	8413	17	253	17	—	—
3160	— ²							
4000	—	Kwartalnik filozoficzny . . .	6892	28	1841	91	—	—
54	90 ²							
495	47 ²							
500	— ¹							
6000	—	Biuletyn Wydziału I i II . .	8418	50	2418	50	—	—
124572	37		128336	33	8095	17	4331	21

¹ Dotacja z funduszu zapasowego Zarządu. ² Pozostałość z roku 1926. ³ Z administracji Kwartalnika fil. za sprzedane egzemplarze.

WYDZIAŁ III.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
88500	—	Publikacje	90069	10	469	10	—	—
1100	— ²							
89600	—	Do przeniesienia	90069	10	469	10	—	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

Fundusze osobne.

1. Fundusz na wydawnictwo podręczników humanistycznych.

Awans 1 stycznia 1927	—	—	14108	—
Wydano na honorarja, druk i broszurowanie	—	—	23212	25
Ze sprzedaży podręczników	15373	07	—	—
Awans 31 grudnia 1927	21947	18	—	—
	<u>37320</u>	<u>25</u>	<u>37320</u>	<u>25</u>

2. Fundusz na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.

Awans 1 stycznia 1927	—	—	28235	73
Wydano na honorarja, druk i oprawę	—	—	46736	89
„ „ ogłoszenia	—	—	110	—
Ze sprzedaży podręczników	12334	18	—	—
Z funduszu Tyszkowskiego zaliczka na Patologję prof. Kleckiego	20000	—	—	—
Awans 31 grudnia 1927	42748	44	—	—
	<u>75082</u>	<u>62</u>	<u>75082</u>	<u>62</u>

3. Fundusz nagród i konkursów.

Awans 1 stycznia 1927	—	—	2752	60
Wypłacono nagrody	—	—	2700	—
Pokrycie awansu z funduszy Akademji	2725	60	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P.	1500	—	—	—
Z funduszu Jasińskiego i Łozińskiego	200	—	—	—
Pozostałość 31 grudnia 1927	1000	—	—	—
	<u>5452</u>	<u>60</u>	<u>5452</u>	<u>60</u>

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

4. Fundusz obrotowy Biblioteki Polskiej w Paryżu.

Pozostałość 1 stycznia 1927	—	63	—	—
Subwencja zwyczajna M. W. R. i O. P. za r. 1926	3000	—	—	—
„ „ M. W. R. i O. P. za r. 1927	3730	—	—	—
„ „ nadzwyczajna na przebudowę	100000	—	—	—
„ „ na katalog rycin	9992	80	—	—
„ „ M. S. Z.	8000	—	—	—
„ „ sejmowa (przez M. S. Z)	75000	—	—	—
Chwilowe zwroty	18913	—	—	—
Wysłano na potrzeby zwyczajne Biblioteki	—	—	6730	—
„ „ „ nadzwyczajne	—	—	209467	52
Pozostałość 31 grudnia 1927	—	—	2438	91
	218636	43	218636	43

5. Fundusz Ekspedycji Rzymskiej.

Pozostałość 1 stycznia 1927	8	97	—	—
Wydatki rzeczowe Stacji	—	—	11348	97
Ekspedycja rzymska	—	—	7522	77
Subwencje na wyjazd do Włoch	—	—	9618	88
Druk wydawnictw i honorarja	—	—	4091	—
Subwencja M. W. R. i O. P.	18300	—	—	—
Awans 31 grudnia 1927	14272	65	—	—
	32581	62	32581	62

6. Fundusz Rady Międzynarodowej badań naukowych.

Subwencja M. W. R. i O. P.	21000	—	—	—
Rezerwa z r. 1926 na Kongres Unji chemicznej	16619	45	—	—
„ z r. 1926 na bibliografję przyrodniczą	4008	06	—	—
Wkładki	—	—	3335	75
Podróże i diety za udział w zjazdach	—	—	11000	—
Do przeniesienia	41627	51	14335	75

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
Z przeniesienia	529075	66	—	—
Koszty parcelacji	—	—	2851	11
Budowa grobli na stawie Nowokaniowskim	—	—	2334	30
Konkurencje kościelne w Czańcu	—	—	3798	40
Półowa ceny tartaku w Zawoi	—	—	36074	64
Kupno krów i buhai dla Lipowej	—	—	50314	97
Remont gorzelni w Brzeszczach	—	—	2825	—
Pozostałość 31 grudnia 1927	—	—	430877	24 ¹
	529075	66	529075	66

¹ z tego pożyczono na pokrycie przekroczeń z r. 1924 i 1925 kwotę 250.000 zł. (ob. zestawienie przekroczeń i oszczędności).

b) (*Fundusz obrotowy*).

Pozostałość 1 stycznia 1927	192160	04	—	—
Czynsze dzierżawne	140636	21	—	—
Ze sprzedaży drzewa	385866	82	—	—
" " ryb	11891	96	—	—
" " zboża	10000	—	—	—
Odsetki od rat za parcele	62	—	—	—
Ze sprzedaży koni	450	—	—	—
Wadja złożone	48055	—	—	—
Zwrot zaliczek	500	—	—	—
Pokryto część niedoboru budżetu P. A. U.	—	—	192160	04
Wydatki administracyjno-gospodarcze	—	—	27744	88
" w sprawach gospodarstwa leśnego	—	—	171670	—
" gospodarcze	—	—	7870	20
" w sprawach gospodarstwa rybnego	—	—	23845	95
" " wodnych	—	—	7322	63
Ubezpieczenia	—	—	5077	57
Podatki i ciężary publiczne	—	—	5426	47
Danina lasowa	—	—	48000	—
Zaległe ubezpieczenia	—	—	8754	64
" podatki i ciężary publiczne	—	—	26076	15
" wydatki gospodarcze	—	—	7768	19
Do przeniesienia	784622	03	531216	72

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
Z przeniesienia	784622	03	531216	72
Zwrot wadłów	—	—	43060	—
Zaliczki zwrotne	—	—	600	—
Pożyczka zwrotna prof. Zaremby	—	—	2439	31
Koszty prawne	—	—	1104	47
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	206201	53
	784622	03	784622	03

10. Fundusz ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

a) *(Fundusz zakładowy).*

Pozostałość 1 stycznia 1927	32475	—	—	—
Ze sprzedaży gruntów	68794	—	—	—
Koszty prawne	—	—	13988	91
„ parcelacyjne	—	—	823	64
Wypłacono legaty	—	—	62714	64
Pozostałość 31 grudnia 1927	—	—	23741	81
	101269	—	101269	—

b) *(Fundusz obrotowy).*

Pozostałość 1 stycznia 1927	68540	77	—	—
Sprostowanie należności na administrację	6495	—	—	—
Czynsze dzierżawne	85846	92	—	—
Od Banku Gosp. Krajowego, Przemysł	152033	41	—	—
Odsetki	7667	63	—	—
Wydano funduszowi naukowemu	—	—	40000	—
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	10969	21
Za administrację do funduszu obrot. Akademji	—	—	44239	83
Pozostałość 31 grudnia 1927	—	—	225374	69
	320583	73	320583	73

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<i>c) (Fundusz naukowy)</i>				
Otrzymano z funduszu naukowego	40000	—	—	—
Awans 31 grudnia 1927	10	—	—	—
Wypłacono subwencje :	—	—	—	—
Prof. St. Ciechanowski	—	—	3500	—
Dr T. Dybowski	—	—	2000	—
Prof. K. Klecki	—	—	3000	—
Prof. J. Lenartowicz i R. Weigl	—	—	3500	—
Prof. W. Nowicki i dr J. Parnas	—	—	2500	—
Doc. A. Oszaeki	—	—	3000	—
Dr M. Solecka	—	—	2510	—
Subwencja na wydanie t. I Patologii prof. K. Kleckiego	—	—	20000	—
	40010	—	40010	—

Fundusz ś. p. Władysława Józefa Federowicza.

(Fundusz obrotowy).

Z gospodarstwa rolnego	29165	35	—	—
Z gospodarstwa leśnego	37772	21	—	—
Sprostowanie należności za administrację	4697	33	—	—
Awans 1 stycznia 1927	—	—	23431	67
Koszty prawne	—	—	1400	24
Wypłaty p. Janoszynie	—	—	9344	16
Nabożeństwo żałobne za ś. p. Fundatora	—	—	95	50
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	8752	32
Potrzeby gospodarskie i inwestycje	—	—	2522	53
Za administrację do funduszu obrotowego Akademii	—	—	11331	58
Osetki od awansu	—	—	1158	97
Pozostałość 31 grudnia 1927	—	—	13597	92
	71634	89	71634	89

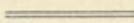
Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

12. Fundusz domu im. Hr. Hussarzewskich.

Awans 31 grudnia 1927	1186	22	—	—
Koszty sporządzenia aktu darowizny	—	—	624	50
Ubezpieczenie domu	—	—	20	45
Koszty prawne i inne	—	—	355	—
Narosłe odsetki	—	—	186	27
	1186	22	1186	22

13. Fundusz ś. p. Konstantego Górskiego.

Dochód z czynszów domu w Warszawie	5036	24	—	—
Przesiesiono do funduszu obrotowego	—	—	5036	24
	5036	24	5036	24



28. Andrzeja z Kobylina Gadki o składności członków człowieczych z Arystotelesa i też inszych mędrców wybrane (1535).	2:10
29. Historje rzymskie (Gesta Romanorum).	3—
30. Mikołaja Reja z Nagłowic Zwierzyniec (1562).	3:80
31. Historia Trojańska (1563).	1:50
60. Postny obiad abo Zabaweczka.	0:90
64. O myślistwie, koniach i psach łowczych książek pięcioro z lat 1584—1690.	6—
67. Sebastjana Petrycego Horatius Flaccus w trudach więzienia moskiewskiego (1609).	3—
68. Szymona Szymonowicza Sielanki (1614) i inne wiersze polskie.	1:80
75. Dwie broszury prawne z r. 1602 i 1608.	0:60
76. Sześć broszur politycznych z XVI i początku XVII stulecia.	3—
77. Mikołaja Reja Kupiec (1549)	10—
78. Fortunat (1570)	3—
79. Poncjana (Historja o siedmi mędrach) przekładania Jana z Koszyczek (1540)	3—
80. Historia o cesarzu Otonie (1569)	4:50
81. Jana Chryzostoma z Gosławic Paska Pamiętniki	4:50
82. Jana Brożka Gratis (1625)	2—

**Wydawnictwa
Polskiej Akademji Umiejętności.**
Odbitki odczytów na publicznych posiedzeniach.

Abraham Władysław. Gniezno i Magdeburg. Kra- ków 1921	1—
Dembiński Bronisław. Ostatni Wielki Mistrz Zakonu niemieckiego i pierwszy Książę pruski. Kraków 1925	1—
Godlewski Emil jun. Twórczość w przyrodzie. Kra- ków 1924	1:50
Szafer Władysław. Jak powstał kwiat w przyrodzie (4 ryc.). Kraków 1926	1—
Windakiewicz Stanisław. Odkrycie Włoch. Kraków 1922	0:60
Wróblewski Stanisław. Sądy polubowne w historii prawa. Kraków 1928	1:20
Zieliński Tadeusz. Rozwój moralności w świecie sta- rożytnym od Homera do czasów Chrystusa. Kra- ków 1927	1:50

Podręczniki.

Serja I.

Benni T., Łoś J., Nitsch K., Rozwadowski J., Ula- szyn H. Gramatyka języka polskiego	12.—
Gawroński A. † Gramatyka sanskrycka (<i>w druku</i>).	
Łoś J. Pisownia polska. Przepisy. Słowniczek. Wydanie VIII poprawione i rozszerzone	2.—
Morawski K. Zarys literatury rzymskiej	6.—
Witkowski St. Historjografia grecka i nauki pokrewne. Tom I	9.—
— Historjografia grecka i nauki pokrewne. Tom II	9.—
— Historjografia grecka i nauki pokrewne. Tom III	20.—
Zieliński T. Tragodumenon libri tres	10.—

Serja II.

Adametz L. Hodowla ogólna zwierząt domowych z nie- mieckiego rękopisu przełożył Zdz. Zabielski	12.—
Anatomja człowieka — opracował A. Bochenek. Tom I	
oprawn.	14.—
brozur.	12.—
Anatomja człowieka — opracowali A. Bochenek i St. Ciechanowski. Tom II	20.—
Anatomja człowieka — opracowali A. Bochenek i St. Ciechanowski. Tom III	12.—
Anatomja człowieka — opracowali E. Loth, Fr. Krzy- żtałowicz i K. Majewski. Tom IV. Część II (Nerwy obwodowe — Oko — Powłoki zewnętrzne)	12.—
Anatomja człowieka — opracował J. Markowski. Tom IV. Część III (Ucho)	7.—
Hoyer H. Anatomja porównawcza zwierząt domowych (z licznymi rycinami)	16.—
Klecki K. Patologia ogólna. Tom I	30.—
Kozak J. i Orzelski T. Ćwiczenia z zakresu chemji ogól- nej (z rycinami)	7.—
Marchlewski L. Podręcznik do badań fizjologiczno- chemicznych	12.—
Maziarski St. Podręcznik do ćwiczeń histologicznych	9.—
Oszacki A. Choroby przemiany materji i energii u czło- wieka. Podstawy nauki o metabolizmie. Fizjopato- logja tycia i chudnięcia. Kliniczne postacie otyłości i chudości	15.—
Pisarski T. Kamienie moczowe. Ich budowa i mecha- nizm powstawania	6.—
Rosenblatt A. Geometria analityczna na płaszczyźnie (z rycinami)	12.—